

karkerên hemû welatan û gelên bindest yekbin !

PALE

Organa Rêxistina Şoreşvan û Welatparêzên Kurdistan

KÛRDÎSTAN DEVRÎMCI - YURTSEVERLERİ ÖRGÜTÜ ORGANI



T Ê D A Y Î - İÇİNDEKİLER

Rûpel - Sayfa

| | |
|-------------------------------|----|
| Xwendevanên Delal | 1 |
| 8-ê Avdarê | 2 |
| Bêjeya Kurdan | 5 |
| Güney Kürdistan Üzerine | 24 |
| Kürdistan İşçi-Kültür Derneği | 36 |
| Ülkemiz Kürdistan | 39 |
| TAR-IŞ | 44 |
| 21 Şubat | 45 |
| Newroz'a Girerken | 48 |
| Eğitim Köşesi | 55 |
| Mevsimin Olayları ve Yorumlar | 61 |
| Pirsnasiya Kovara PALE | 87 |

XWENDEVANÊN DELAL

Va ye hejmareke din ya kovara PALE diweşe û dikeve destên we. Di gel ewçend astengên dijwar û tengasiyên mezin, ew xwe careke din berpeşî we dike û rupelên xwe jî bo xwendina we vedike.

Ev hejmara ha, di dema xurt û dijarbûna zorqerîya koledarî û ya nokerên wan yêrên tével de, dikeve bin çape. Tevî vê, hejmara 6 an ras-tî NEWROZÊ, cejna netewî ya gele Kurd, te.

NEWROZ, çawa ku cejneke netewî ye, wisan jî nîşan û durîşmeke rabûna gele Kurd ya li hember koledar û zordarên dest bi xwîn e. Her çendî ew jî bo gelên îranî wek cejna destpêka biharê tete hej-martin û di nav wan gelan de bi vî rengî tete pîroz kirin jî, lê ew jî bo gele Kurd xwedî naverokeke din e. An, xwedî naverokeke siyasî ye. Lê be, cihê mixabûnê ye, ku di nav van demên dawîn de, hin jî faşist û ajawexwazên Kurdan hewil didin da ku naveroka vê cejnê bighurînin. Wê wek "roja rizgarbûna gelên arî" û wek "roja çekirina imparatoriya Mediyana" dibinin û "NEWROZÊ li gelên arî pîroz" di-kin. Bi a me, ew, vê ne jî ber nezanîna xwe û ne jî ji ber begehîyên diroki dikin. Lê bervajiyê vê, ev hewildana wan bi armanç e û ew jî mercek jî mercên berarmanc û xebata wan e.

Dive bête gotin, ku yek ji armancên Şahê xwîn-xwar yê ketî ew bû, ku naveroka siyasî ya cejna NEWROZÊ jî meji û rupelên diroka gele Kurd jê bibe. Wê wek "cejna gelên arî yêrên hemnijad" bide pejirandin. Ji vî alî de, reya van faşist û nijadperestan xwe digihîne reya si-yasî ya Şahê Pehlewî. Lê ne xem e. Ew çiqasî li ber xwe didin bila bidin. Dawiya Şahê xwîn-rêj û faşist li ber çavan e. Dê dawî û aqûbe-ta wan jî her ev be. Bê guman, hîç hêzek nikare li hember hêz û ra-bûna gelan rabiweste. Ev tişteki misoger e.

BIJÎ Û DOMDAR BE BÎRANÎNA ŞOREŞÎN YA NEWROZ !

EW LI XWENDEVANAN Û GELEN KURDISTANÊ PÎROZ !

- ✱ PALE kovara te ye. Wê bixwîne û bide xwendin!
- ✱ Jê re kiryar, alîkarvan, hevalbend û hogirên bibîne!
- ✱ Jê re xwestekên xwe binivîsin û nûçeyan bighîninê!
- ✱ Wê, dengê azadî û rizgarîxwaziya gelên Kurdistanê yê li hember zorkerî û koledariyê nas bikin!
- ✱ Wê, li dijî bindestiyê, emperyalîzmê, bêdadî, xwînmêjî û faşîzmê bizanin!
- ✱ Xebat û têkoşîna wê, ya xwe bipejirînin!

TU DIKARÎ KOVARÊ JI NAVNÎŞANA JÊRÎN BIXWAZÎ

BOX 273
S-751 05 Uppsala 1
SWEDEN

8-ê AVDARÊ, ROJA JINÊN DEMOKRAT

"Ba hezar 'Zê' w 'Gader' û 'Lawênî' rûnişman hebê
Ta ku jin azad nebê, serçawekey jîn lêxîn e
Koyletî bawî nemawe, kîjî kurdî xoşewîst !
Rapere, heste le xew, axir çi wextî xewtin e ?
Derke bişkêne, peçe bidrêne, rake medrese
Çarî derdî kurdewarî xwêndin e, her xwêndin e
Daykî zane ye kurî aza denêrête xebat
Min gotim toş têbige 'nagate deryaye zîne'
Giwarekey zêrit be kar nayê, le giwê bigre qisem
Layîqî giwêyî to ezîz şê'rî sadey HÊMIN"

Ji "Tarîk û Rûn, Gulbijêrek le Şê'rekanî HÊMEN",
weşanên "Binkey Pêşewa, Jimare 5", Rûpel 71-72

Bi kurmancî:

"Ger hezar 'Zab', 'Gader' û 'Lawênî' ronahiya me jî hebe
Heta ku jin azad nebe, kaniya jînê şêlî ye
Bavikê koletiyê nemaye, ey keça Kurd ya dilovan !
Serê xwe rake, rabe jî xew, ev çi dema razanê ye ?
Derbixe bişkêne, çadira reş bidirîne, rake medrese
Dermanê derdê kurdewariyê xwendin e û her xwendin e
Her çi dayîka zane ye, kurê aza dişîne xebat
Min got û tu jî têbigihê, ku 'nagihêje behrê avxisk'
Guharzêra guhê te bi kar nayê, guh bide gotina min
Layîqî guhê te delalîkê helbestên zelal yên HÊMIN"

Têkoşîna jinan ya li dijî zordestî, perçiqandin û bêdadiyên têvel,
perçek ji keftelefta ref û sinifên jêrdest ya ji bo afirandin û geş-
kirina jîneke bextewar û serbilind e. Vê têkoşînê, bi herikîna dîrokê
û pêşveçûna civatê re, rêzên xwe xurt kiriye û rola xwe ya mezin ni-
şan daye.

Di warê têkoşîna jinan de, roja 8-ê Avdarê xwedî cîhekî bilind û
berbiçav e. Ev roj, di gel dîrok û cîhê xwe, ku xwedî têrnaverokeke si-
yasî ye, nişana xebata jinên demokrat yên cîhanê berpêş dike. Berî ni-
ha bi 70 salan, jinên demokrat yên ji her çar aliyên cîhanê, li Kopen-

ZAB, GADER û LAWÊNÎ: Hersêk jî navên sê çemên navdar yên Kurdistanê
ne. Avên van hersê çeman jî, pir caran gelekî zelal û pa-
qij in.

hagena paytextê Danîmarkayê gihan hev û komcivînek li dar xistin. Di warê pêkanîna vê komcivîne de, xebat û keda destên "Clara Zetkin", çêkroxa Partiya Kominîstên Elmanyayê, pêşeng û rêberê ji rêberên tevgera sosyalîst ya navnetewî, pîrgiranbiha ne. Di 8-Avdara sala 1910 an de, vê komcivîne biryar da, ku 8-ê Avdara her salî, ji wê salê pê ve, wek roja jinên demokrat ya navnetewî bête pîroz kirin. Heçî helbijartina roja 8-ê Avdarê bû, bîngeha xwe ji 8-ê Avdara sala 1857 an werdigirt. Ev roj, roja destjîkarberdana pîrekên karker yê febrî-qa kincdirûtîne ya li New Yorkê bû. Ev, di dîroka xebata jinên demokrat ya ji bo dadimendiya civakî û aborî de, yekemîn destjîkarberdan e, ku rûpelên wê nîgar dike.

Herweha, cara pêşîn di vê komcivîne de li ser pîrs û pîrsgirêkên xweserî yê jinan gotûbêj hatin li dar xistin. Ev jî bû sebeb, ku têkoşîna jinên demokrat hem ji aliyê teorî û naverok û hem jî ji aliyê rêxistinî de xurtir û têkûztir bibe. Pêşve here û xwe bi tevgera ref û sinifên kedkar yê cîhanê re perçîn bibe. Îro, pîrs û pîrsgirêkên xweser yê jinan êdî perçek ji xebata afirandina jîna bextewar û serbilind ya sosyalîzmê ye. Di gel vê jî, li welatên bindest yê cîhanê, ku Kurdistan jî yek ji wan welatan e, perçek ji xebata afirandina welatekî serbixwe, demokrat, yekbûyî û sosyalîst e.

Di warê xebat û cîhê jinên Kurdan de, dîrok û toreya gelê Kurd bi meşqên berbiçav ve mişe ne. Jinên Kurdan tevî mêran xwe avêtine qada şerî û ji bo serfiraziya gelê xwe û serbixwebûna welatê xwe xebitîne. Di vê riyê de xwe ji gorîkirinê dirixî nekirine, milên xwe dane milên mêran, bi gernasî li dijî zordar û vegirkeran şer kirîne.

Hîn di toreya kevnare ya civata gelê Kurd de, cîh û rûmeta jinan, gelekî bilind bû. Jin û mîr ji hev nedihatî cîhê kirin. Jin jî wek mêran xwedî mafên bi her rengî bûn. Pir caran mal û malbatên êl û eşîrekê bi temamî di bin dest û gerandîna pîrekekê de bû. Wê serektîya êl û eşîrê dikir û ew ji êrîşên neyaran diparast. Heçî jîna civakî bû, pir serbest bû. Dan û standîna di navbera jin û mêran de, jinanîn û mîrkin, karê nav û derveyî malê, zarok perwerde kirin û hwd. gelekî pêşketî bûn. Azadiyeke fireh û bêtixûb hebû.

Lê belê, bi vegirtina Ereban re, ku Kurd bi zora çê hatin Misilman kirin, hemû tişt hatin guhartin. Toreya Kurdan ya kevnare nema. Di şûna wê de, tore û mercên bîngehîn yê ola misilmantîyê cîhê xwe wergirtin. Qelend, çadira reş, laçîk û tiştên din peyda bûn. Herçendî jinên Kurdan çadira reş bi dirêjahîya sedsalan li xwe nekirin jî, lê toreya gelê Kurd dîsan hatin pişaftin. Pir tiştên toreya Ereban ketin nav civata gelê Kurd. Serbestî û azadiya heyî, hêdî hêdî ji nav

rabû. Jin ketin bin nîrên zorkerî û zordariyê. (1).

Di gel hindê, hin ji metelok û gotinên pêşyan jî, cîh û rûmeta jinan ya di civata gelê Kurd de, xweş diyar dikin. Wek: "Jin stûna malê ye", "Mala bêî jin, wek dara bêî fêkî ye", "Şêr şêr e, çî jin e, çî mêr e" û hp.

Lê bi qasî hindê jî, em nikarin bêjin, ku îro jinên Kurdan xwedî mafê xwe yên bingehîn in. Hebûna nîrên feodalîzmê û pêşveçûna sermayedariyê ya li Kurdistanê yek ji sebebên perçiqandina jinan e. Heta ku civat û risteke feodalîst û sermayedar hebe, perçiqandin û gerdexwariya jinan misoger e. Ji xwe, jin di civatê de ne ref û sinifekê bi serê xwe ne. Anko wek refên karker û bûjûvaziyên. Lê ew li gor xwedîbûna erd, sermaye, hacetên berkirinê û hwd. ser bi refekê tîn hejmartin. Êşandin, perçiqandin û zordestiya li ser jinan û gerdexwariya wan ji ber hebûna risteke feodal, nîv-feodal û sermayedar e. Ji ber hebûna refên serdest û jêrdest e.

Ji vî alî de, bi serê xwe rizgarbûna jinan û bi serê xwe xebata jinan ne tiştekî rast û durist e. Rizgarbûn û xebata jinan ne pîrs û pîrsgirêkeke xweser e. Heta ku di nav civatê de, çî civata gelê Kurd be û çî jî civatên sermayedar, feodal û nîv-feodalên cîhanê bin, refên serdest û jêrdest hebin, jin jî ji serbestî û azadiya xwe bêpar in. Ji lewre, rizgarbûna jinan, serbestî û azadiya wan bi rizgarbûn û serfiraziya refên karker û kedkaran ve girêdayî ne. Heçî jinên Kurdan in, divê rizgarî û serfiraziya xwe di riya rizgariya gelên Kurdistanê û xebata wan ya ji bo avakirina Kurdistanêke serbixwe, demokrat, yekbûyî û sosyalîst de bibînin. Ji ber vê yekê, divê jinên Kurdan di gel jinên gelên Kurdistanê milên xwe bidin milên mêrên rizgarîxwaz yên şoreşger û welatparêz. Wek Pêşmerge mîrxas xwe biavêjin qada şerî û doza rizgarîxwaziya welatê xwe yê bindest û refên kedkar yên jêrdest pêşve bibin. Xwe bigihînin hev, rêxistin û sazîyên xwe çêbikin û di xebatê de rola xwe ya mezin bilîzin.

Roj roja xebatê ye û dem dema xwe birêxistinê ye. Armanca armanca li Kurdistanêke serbixwe, demokrat, yekbûyî û sosyalîst tevî refên kedkar yên gelên welêt bilindkirina ala 8-ê Avdarê ye.

(1) - Ji bo agehiyên hûr û kûr yên li ser rewşa jinên Kurdan û cîhên wan yên di civata kevnare û nû de, hun dikarin li van afirandinên jêrîn meze bikin.

HANSEN, Henny Harald: "The Kurdish Woman's Life: Field Research in a Muslim Society Iraq", København - 1964

HANSEN, Henny Harald: "Daughters of Allah: Among Moslem Women in Kurdistan, translated from Danish by Reginald Spink", London 1960

BOIS, Dr. Thomas: "Une Danoise parle de la Femme Kurde", in "Le Soir", Beyrouth-15+16.05.1962

BEYAZIDÎ, Mela Mehmud: "Pravy-i Obyçai Kurdov", translation and annotation by M.B. RUBENKO, Izdatel's tvo Vostočnoj Literatury, Moskva - 1963

BÊJEYA KURDAN

HOZANÊ SEDSALA 20 AN YÊ MEZIN HEJAR (2)

Di van salên dawîn de, nemaze kurdên Başûr, bi zorê gotineke nû ya "bav û kalan" xistin nav "Metelokên Kurdan". Ew jî "Kurd bêkes in", "Dostên Kurdan tune". Lê a rastî, hêmenên ku ev "metelok" afirandin, bi xwe jî baş dizanîbûn, ku dostên Kurdan yên rastîn bene. Lê belê divê mirov bizanibe, ka yê rastîn û yê derewîn kî ne. Wan jî xwe re Şahê Iranê dostê derewîn, lê emperyalîzma Amerîkayê dostê rastîn dipejirand. Rast e, li gor têgihîştin û dîtînen wan, heke kur derewîn û derewkar be, divê bav rastbêj û rastkar be. Lê belê li ber çavan e, ku ev ne tişt û hizreke xwedî bingeheke zanistîyê ye.

Bermayî û dündeyên vê bîr û baweriyê niha jî ji xwe re li dihola kevnare dixin. Ji nû ve dixwazin Kurdan malwêran bikin. Ji lewre jî serbişaşîk û ebaliberên "şoreşa îblamî ya Iranê" û "Serwerîm Xumeynî" niha ji xwe re "dostê rastîn" dibînin. Bi a me, ev dîtîniya bawerîya ha ya van hêmenan, rast û durist e. Wek gotineke pêşiyê me, "Her teyr bi refa xwe re". Divê hêmenên paşverû û xwedî ramanên kevneperest xwe li dora hevalên xwe bicivînin. Destebiratiyeke xurt li dar bixin. Dinya ye, eger wî hevalî palan guhart, dibe "bêbextî" û ji pişt ve xencer lêdan. Na, eger ew heval destên wî bernede, vêca "dinya şên e, ew lê ne".

Mam HEJAR, di helbesta xwe ya jêrîn de, pir bi xurtî êrîşan dibe ser van raman û dîtînen têvel yên paşverû. Ew li hember dîtîniya bîr û baweriyên teng, kurdkuj û kurdfiroş radiweste. Bi ramana "Kurd ne bêkes in" ve, rêzikên zêrîn yên helbesta xwe dinitirîne. Rê û rêzana pêşverû û şoreşger ya tevgera rizgarîxwaziya Kurdistanê berpêş dike. Têdikoşe da ku tevgera Kurdistanê bi hemû refên kedkar yên Kurdistanê re, bi tevgerên şoreşger yên gelên ku Kurd pê re dijîn re, bi cîhana sosyalîst û tevgerên rizgarîxwaz yên gelên cîhanê û herweha tevgera karkerên cîhana sermayedar re, bibe yekdest. Bi wan re bête perçîn kirin. Ev jî, ji bo pêşvebirina tevgera azadîxwaziya Kurdistanê, rê û rêça herî rast û durist e. Kurd, di vê riyê de ne bi tenê ne û ne jî bêkes in...

KURD BÊKES NÎYE

Rojî xoşît hate aso, ey gelî xembarî Kurd
Roj helat, roşin deke şewgarî taltarî Kurd

Kotrî "Pîkaso" ke mujdey hêminî hêna gotî :
Mird, be ser çû rojî îstî'bad û îstismarî Kurd

Kewte lerze, tenbelî xayîn be gel mêşk û dili
Tund e rişey dakuta, hêzî prolêtarî Kurd

Hêzî îstî'mar ke hêdek miftexorî zik zil in
Çermî milyan xoş deke zor zû, tenaf û darî Kurd

Zû debê asinger û cûtêr be kutk û dasewe
Helbîrim, bikutin be cût esto w serî bedkarî Kurd

Nayelîn faşîstî wehşî Amrîkay daxwazî ceng
Biydene ber bom minal û mal û ladê w şarî Kurd

Kê delê Kurd bê kes e ? Gişt aştxwazanî cihan
Xêrxwahî mulkî Kurdistan in û xemxwarî Kurd

Hînd û Çîn û Korya bo kurdewarî ceng ekin
Krêmlîne w hêzî Çîn pişt û pena û dajdarî Kurd

Lawekan her katî cêjnî rojî azadî deken
Bêninewe bîrtan Hêjarek şa'îrekî zarî Kurd

Dawetekî reşbelek bigrin le dewrî gorekem
Yektirî maç ken be yadim, dilber û dildarî Kurd

Bexda, 15.6.1953

Bi kurmancî:

KURD NE BÊKES IN

Roja xweşiya te giha berbangê, ey gelî xembarê Kurd
Roj helat, ronahî dike şeverişên tarî û tal yên Kurd

Kevoka "Pîkaso" mizgîniya hêminiyê anî û got :
Mir û gorbegor bû roja bindestî û xwarina keda Kurd

Ket lerzîne tenbelê xayîn, bi mêjî û tevî dilê xwe
Giran û xurt e rehên çikandî yên hêzên proleterê Kurd

Hêzên emperyalîzmê ku hin ji wan kedxwar û zikwezî in
Çerm û pazûyên milên wan zû qewî dike bend û darên Kurd

Pir bi zûtir bi dest dixin hesinger û cotkar çekûç û das
Serjêkin, bipelixînin bi cot stû û serên bedkarên Kurd

Rê nadin daxwaza şer ya faşîstên hovên Amerîkayê
Ku bidine ber bomban zarok û mal û gund û bajarên Kurd
Kê dibêje ku Kurd bêkes in? Herû aştxwazên cîhanê
Dilxwaz û xêrxwazên erdên Kurdistanê ne û xemxwarên Kurd
Hînd û Çîn û Koreya ji bo kurdewariyê şerî dikin
Kremlîn û hêzên Çînê, pişt û pena û parêzêrên Kurd
Xortino, her kînga ku hun cêjna roja azadiyê bikin
Bidine bîra xwe Hêjarekî, helbestvanekî zarê Kurd
Keç û kur, bi hev re govendekê bigrin li dora gora min
Hev maç bikin ji bo bîranîna min, dilber û dildarên Kurd

Bexda, 15.06.1953

Xembar : Yê ku xem, kul û kovan di ser de barî ye.

Berbang : Serê sibehê zû, aso, şefaş

Hêminî : Emniyet, selametî, bê ceng û şerî

Hesinger : Yê ku ji hesinan tiştan çê dike, hedad

Xemxwar : Yê ku xema tişteki dixwe, yê ku dibe hevparê xem, kul û kovanên mirov.

Pena : Cîhê ku mirov diparêze, cîhê baweriyê, cîhê ku piştta mirov jê qayîm be. Zar : Ziman

PABLO PICASSO (1881-1973)

Hunermendê herî mezin û navdar yê İspanî. Bi hunermendiya wêne, pût, grafik û keramik ve mijûl bûye. Bi hunermendiya xwe ve pir afirandinên spehî û giranbiha berpêşî gelên cîhanê kiriye. Afirandinên wî hin naverokên nû pêşkêşî zanyariya hunermendiyê kirine.

Di nav van afirandinan de, wêne û dêmena bi navê "Guernica" ya herî bi nav û deng e. Ev afirandin li hember zor û zordestiyê ye. Guernica bi xwe bajarekî pîroz yê Baskî ye û li welatê Baskî an li bakura İspanyayê ye. Ev bajar, di Gulana sala 1937 an de, ji aliyên faşîstên İspanî û Elmanan ve hat bombebaran kirin. Bajar seranser wêran û kavil bû. Ji ber vê çavsorî û hovitiyê demokrat, pêşverû, şoreşger û aştxwazên cîhanê rabûn ser lingan. Hunermend jî rabûna xwe bi vê afi-

randinê ve daxuyanî kir. Mezinahiya vê dêmenê 351 x 782 cm ye û bi rengên reş, gewr û spî ve hatiye çêkirin. Ev afirandina bedew, ji ber naveroka xwe, bi "kevoka Aştiyê" tê nav kirin.

KREML (Kremlîn): Gotinek bi rûsî ye û maeneya kela, sûr û beden di de. Lê Kremlîna herî bi nav û deng li Moskovayê ye. Li ser girêkî û li ba çemê Moskovayê ye. Bedena wê bi qasî 2 km dirêj e û 20 bircên wê hene. Bi destên hosteyên Îtalî hatiye çêkirin. Heta sala 1712 an Çarên Rûsyayê tê de diman û paytextê wan bû. Lê paşê Çarê Rûs, Peter yê mezin, Lenîngrada îro ji xwe re kir paytext. Navê bajêr jî guhart û ji ber navê xwe kir Petrograd-Petersburg- (bajarê Peter, Kela Peter). Kremlîn, di sala 1918 an de bû paytextê Yekîtiya Komarên Sosyalîst ya Sovyetistanê. Her vê gavê jî diwana karbidestên Sovyetistanê ye.

A rastî, mam HEJAR di helbestên xwe de xwedî huner e. Bi zimanekî zelal, kurdiyeke bilind û ramanêke giranbiha ve armanc û kama dilê xwe dirijîne ser rûpelên kaxezan. Rê û rêzana xebata gelên Kurdistanê berpêş dike. Di vî warî de, wî tu çaran dev ji riya şoreşgeriyê bernedaye. Bi xurtî bervedêriya wê riyê kiriye û bûye berdevkê wê yê ji dil. Bala xwe bidin vê helbesta jêrîn ya têrna-verok!

XOŞÎ DIWAROJ

Dêtewe wextî hera, katî xebat
Zû be zû pêk dê hemû dilxwaman
Dêtewê bawî ewey destey kur
Saz debê leşkirî bê endaze
Leşkirî kurdî be aza meşhûr
Bê beze, heldekene îstî'mar
Pak le rêy em weten û em xake
Kije Kurd dûr niye yektir ban ken

Dêtewe bawî Mihemed Selewat
Le bilindan deşekê alaman
Bêne riz nêze be dest û dilpir
Be hemû core çekêkî taze
Dersî ceng fêrbê lekin Ordûy Sûr
Dadepaçin serî xwênmiy wek mar
Ta le pêşdayî bikûjin pêy çak e
Zamî endamî kuran derman ken

Namêne roj û şew, axa û tacî
Katê dê re'iyetî destqelşawî
Zû debê rençberî bê nan û mal
Ha ke dêt sofî û derwêş cût in
Rîşî mam şaxî le binda debin

Raw biken, biçinewe koşki a'cî
Le serûy axa binûsrê nawî
Serî hacî axa bike zinde be çal
Têdegên bo çî nedar û rût in
Abrûy derjin û wurgî dedirin

Her bîna dêt ke melay xayînî gel
Be pet û darî helawesrawe

Rojî îqbalî serew jêr e le kel
Sed hezar çeplê le dûy lêdrawe

Nîştiman paşî firêdanî bijar
Wekû êsta heye, wa namênê
Kîj û kur, pîr û ciwan, piyaw û jin
Her ke axa be şeqan çûwe berdê
Her teraktor e ke wa bang dêlê:
Dadeçenin be genim deşt û kêw
Her wekû deçite cêgey beg, rencber
Ladeçê xarereşî dêhatî
Berqe debrûskê le naw her dêyek
Le hemû şiwênê pizîşk û dûktor
Çarî derdyan dekrê xorayî
Ta le çing dêwî cehl rizgar bin
Derdexen me'denî pola w asin
Bo rêgay asin û trombêl
Kurd zimanekî wekû xot û xom
Rojî heldefrê hezar teyare

Paşî peykirdinî destî zordar
Gelî merd ew deme xo deniwênê
Karî zoryan heye ranawestin
Milî gacûtî le nîrî derdê
Her kesey be başî xom pê bikêlê
Dêter û herçî heye zêr û zîv
Herweha lorî deçête cêy ker
Dête cê koşkî spî û du qatî
Roj debê nîweşewî her cêyek
Daw û dermanî le her çêşn û cor
Heye mekteb le hemû awayî
'Alim û çapik û roley kar bin
Çunke zana debin û deynasin
Let deken cergî hezar wek Qendîl
Tecrebey xakî deka bo atom
Ke le bin balî: bijî Kurd! diyar e

Lawekan, xoşî le xo w ser pak û
Daxekem min ke nexoşîm sext e
Zor detirsîm ke birom neybînîm
Tu bilêy hênde ecêl rawestê
Wetenim herwekî bo xom demewê
Ew demey giyan be destê xom teslîm

Wek beheşteki debînin xak û
Ke emeş şiwênî kurî badbext e
Pênega hasilî hêştê şîn im
Ehd û peymanî le gelma bestê?
Serdemê çawmî wa pê bikewê
Dekem û namewê ba çîyî dî nejim.

Bexda, 5.11.1948

Bi kurmancî :

XWÊŞIYA PÊŞEROJ

Tê dema kefteleft, çaxa xebat e
Dihêt bavê Mihemed selewat e
Rojek zûtir pêk tê kama dilên me
Ji bilindî pêl vedide ala me
Dihêt bavê wî yê xwedî rivda kûr
Bîne rêzê rîman, bi dest û dilpîr
Saz dibe leşkerekî bê endaze
Bi hemû cureyî çekekî taze
Leşkerê Kurdan yê bi aza navdar
Dersa ceng fêr be li ba Leşkerê Sor

Leheng e,qir dike emperyalîstan
Diperçêqe serên xwînmêj wek maran
Dilpak li riya vî welat û erdî
Ta li pêş î,jê re baş e bikuji
Heye ku keçên Kurdan ban hev bikin
Birînên endamên kuran derman kin

. . .

Namîne roj,şev,axa û tacî
Rawê bikin,herin nav koşka a'cî
Gava tên koma kesên deştqelişî
Binivîs navên wan eniya axê!
Zûtir divê rençberên bê nan û mal
Serê hacî axa zindî bikin çal
Heke dem hat,sofî û derwêş cot in
Têdigihên çima nedar û rût in
Rihê apê şêx ji bin ve jêdikin
Avrû dirêjin,zik lê diqelêşin
Her bîska tê ku malê xayîne gel
Roja pêşewaziyê serjêr ji kêl
Bi bend û dar hatiye daliqandin
Sed hezar çepî pey hatine lêdan

. . .

Nîştîman,piştî avêtina bijar
Li piştî girêdana destê zordar
Weke niha heye,wisan namîne
Gelê merd wê çaxê xwe dinimîne
Giş,keç û kur,pîr û ciwan,mêr û jin
Kar û barê wan pîr in,ranawestî
Heçî axa,bî pehînan çûne der
Milên gacotan ji nîr anîne der
Her tiraktor e ku weha bang dike:
Her kesek bi xêra min pê çot bike
Biçîne bi genim deşt,çiya û şûv
Dertê der,herçî ku heye zêr û zîv
Herwek derbaz dibe şûna beg,rençber
Kamyon jî derbaz dibe şûna ker
Ji naw radibe kerpiçkoxên gundî
Tê şûna wan koşkên spî,bi du qatî
Elektirîk diçûrise li her gundek
Dê roj bibe nîveşevên her cîhek
Hemû der û ciyan pizîşk û doxtor
Daw,dermanên bi her texlît û cûr

Çara derdên wan tên kirin bê pere
 Heye xwendegeh bi her awa û cure
 Da ji engên dêwên nezanî rizgar bin
 Zane û jîr,peyayên kêrî kar bin
 Dêrdixin gewherên pola û hesin
 Ji ber ku zane dibin û dinasin
 Ji bo riya hesin û otomobîl
 Diqelêşin cegerên hezar wek Qendîl
 Kurdziman û zarekî wek te û min
 Tecrûba xweliyê dike bo atom
 Rojê heldifire hezar balafire
 Ku di bin baskan de,Bijî Kurd diyare

Xort hemû,ji xweşiya xwe û serpak
 Wek behîstekê dibînin ax û xak
 Mixabin ku nexweşiya min sext e
 Ku eva jî para kurê bedbext e
 Pir ditirsim,ku koç bikim nebînim
 Zer nebe,negihê dahat bin hêşînbin
 Bawer î ku mirin hinde rawestê
 Pirs û peymanê bi me re bibestê ?
 Welatê min,wek min te jî xwe re divê
 Carê çavên min weha bi te bikevê
 Wê gavê can bi destên xwe dispêrim
 Naxwazim û bila êdî hew bijîm .

Bexda,5.11.1948

Kêl: Kevirê bilind yê ku datînin ber serê miriyan,lê li vir bi ma-
 eneya bala,bilindî,gir,girik e.

Bîsk: Demeke pir kurt,bên,bêhn,kêlik.

Tacî: Kesên ku xwedî tac in,tacdar,şah

A'cî: Curek dar e.Darekî qayîm e.Wek darê hesindar e.

Nedar: Mirovê ku tiştêkî wî tune,belengaz,tengazar

Pêşawazî:Dema ku mirov diçe pêşiya kesekî ku ji rêwîtiyê tê,iqbal

Serjêr: Li vir bi maeneya serî çemendî ye.Serî di ber de.

Çepî: Çepik,destlêdan

Bîjar: Giregir,kesên kedxwar,berbiçav,navdar

Pizîşk: Hekîm,doxtor Daw: Derman,çare,êşbir

Qendîl: Navê çiyayekî Kurdistanana Başûr e.Li bakura Qeladizê û li
 ser tixûbên Kurdistanana Rojhelat û Başûr e.Bi qasî 3500 m bilind e.

Serpak: Yê ku xwedî armanceke paqij,mêjîpaqij. Sext: Giran,zor

Bedbext:Yê ku bext û sûda wî pîs be.Bibestê(Bestîn):Girêdan.

Mam HEJAR, di hemû helbestên xwe de, wek ruhê xwe yê Kurdistanî, kesekî enternasyonalîst e. Êşa gelên bindest yên Vîetnamê, Tûnis û Koreyê, Çîn û Kenyayê û hp., ya gelê Kurd dihejmêre. Keftelefta refên kedkarên cîhanê û armanca wan, ya refên kedkarên Kurdistanê dinase. Hevraz û nişûvên li ber rê rêç, xebat û têkoşîna refên kedkar û gelên bindest yên cîhanê, yên tevgera rizgarîxwaziya netewî û civakî ya gelên Kurdistanê dibîne. Ew bi xwe jî baş nîşan dide, ku jî dawî-anîna kul û kovanên hejar û bindestan re, bi tenê riyek heye. Ew jî, yekbûna karker û gelên bindest yên cîhanê ye. Ji lewre jî, wek di vê helbesta ha de, destekî wî li Asyaya Dûr û yekî din jî li Afrîkayê, lingekî wî li Rojhelata Navîn û yekî din li Amerîkayê ye. Sondeke mezin û girandixwe û xwe diavêje qada şerî. Qada mêranî û mêrxasiyê.

Helbestvanê giranbiha, bi rêzên xwe yên zêrîn ve, dijminên sereke yên hejar û bindestan diyar dike. Koledarî, emperyalîzm, sermayedarî û faşîzmê dide ber guleyan. Bi xurtî şerê kevneperestiya her texlîtî dike. Di gel hindê jî, roja yekê Gulanê, kelekela dilê wî danakeve. Qenc dizane, ku heta refên serdest û jêrdest hebin, jîn tehl û dijwar e. Serbilindî û bextewarî ne para mirov e. Roja ku rehên refên serdest bîna qelandin, dê jîna xweş û bextewar jî pêk bêt û domdar be.

SIWÊNDEKÎ GEWRE

Le xew raperin kê kirêkar e
 Xeber binêrin bo nîzik û dûr
 Asingerê bê, kutkî le ser şan
 Le dewrî ala sirûdî cêjin

Meçne kar emro yekî Ayar e
 Kowe bin, helkin alayekî sûr
 Rencberê, xoy û dasekî dempan
 Be ahengî berz têkra bibêjin

.....

Ey sermayedar, pîsî parezor
 Tenbel, teweze, tirsênok, xwêrî
 Ta key, ta kengê dekuji, debirî?
 Çon min şew û roj araq birêjim
 Çon genimçên bim, şik nebim nanê
 Destkarî min bê koşk û serserat
 Herîrî ber tan min ristim, çînîm
 Ta key dartaş bim, bê derk û kursî
 Ta key firmêskî jin û mindalim
 Dedey be araq xot serxoş dekey
 Ey zalim, dinya be pêç û dewr e

Spîleş, dilreş, zikzilî, xwênxor
 Ban bankîy nûstîy ser komay zêrî
 Ême bew paret defroşî, dekirî?
 Qet tamî çawrî w şîrnî neçêjim?
 Qî-dînek emey be rast ezanê?
 Ke çî cêy xewî le min bibê qat
 Êwem poste kird, her xom çî nîm
 Cole û cûtêr bim, bê derpê w bîrsî?
 Araqî riştûy rencî çend salim
 Min nexoş dekey, xot bêhoş dekey?
 Bilerze w bibye em siwêndî gewre

.....

Siwêndim be yekem cêjnekey Ayar
 Siwêndim be çirç û loçî naw çawîm

Siwêndim be hêzî çînî kirêkar
 Destî qelşaw im, laqî siwaw im

Siwêndim bew baske, kutk eweşênê
Be gasin, be das, be şanî be' gur
Siwêndim be rengî zerdî bê nanan

Siwêndim bew piştey kol erfênê
Be pestekî kon, be çoxeley şir
Siwêndim be nûstûy şew le kolanan

Be şorişgêrî Oktobirî mezin
Parêzgaranî Stalîngrad
Siwêndim be lawî Korya, be Çîn
Bew Tûnisîyaney le benda rizaw
Bew xwêney pirdî Bexday kird rengîn
Be Tûdey nawî kird le dinya da
Siwênd bi Barzanî çol kiraw, sûtaw
Siwênd be aşî, be kotrî selam
Hiç sat û katê deshelnagrim
"Makarsî", "Dalis", "Dewît û Eyzenawêr"
Têm berdêy hezar "Kay" û "Sîngmanrî"
Bombay mîkrob û heydrojîn, atom
Deh hêndey dikeş wek Zahîdî w Şat
Haka tiwanewe, bûne befrî par
Lafewî mêjû be gur e w taw e
Bezim egrin le ser gorî zordaran

Palawananî hergîz nabezin
Gîyanfîdayanî Sovyatî azad
Be zebr û zengî lawanî Vîtmîn
Siwêndim be zengî, be rimbî mawmaw
Be raperînî Kanûn û Teşrîn
Be waney kujran le Mehabada
Be Qudsî û 'Îzed, Xêrûlah û Xoşnaw
Be jîn û xoşîy giştîy û berdewam
Yan heq destênim yan boy demrim
Be mang werînyan bê sûd e, bê xêr
Awatî diwaroj her dehênme dî
Deyxime milt û dethawême gom
Nûrî w Beyar û melay Pîsawat
Her payedar e hêzî kirêkar
Pîsî w pir û pûş exate lawe
Dinya debête cêjnî hejaran.

Bexda, 1.5.1954

Bi kurmancî:

SONDEKE MEZIN

Êdî ji xewê rabin kê ku karker e
Meçine kar, îro yekê Gulanê ye
Xeber bişînin ji bo nêzik û hem dîr
Bicivin û bilind bikin aleke sor
Eger hesinger be, balyozek li ser şan
Rencber be, bi xwe û tev daseke devpan
Li hawîrdora alê xweşxwana cêjin
Bi awazeke bilind bi hev re bêjin

Ey sermayedar, pîsê perepir û zor
Spîlaş, dilreş û zikmezîne xwîn xwar
Teral û şepole, pêxwas û newêr
Banî banqê raketî li ser koma zêr
Heta kengê dê bikujî û bibirî
Bi wan perên xwe me bifroşî, bikirî?
Çima ez ê şev û roj xwêndan birêjim
Qet tama rûnî û şirînî neçêjim?

Çima genimçîn bim lê şik nebim nane
Çi ol vê yekê rast û durist dizane ?
Koşk û hem eywana te, destkarê min be
Lê cîhê razanê ji min re hem qit be
Herîra li ber te, min çinî û min rist
Min kinc li ber we kir, lê her ez im ne tişt
Ta kengê dartiraş bim, bê derî û kursî
Cole û cotkar bim, bê derpê û birçî
Ta kengê rondikên jin û zarokên min
Xwêhdana rijandî, rencên çend salên min
Bidî bi araqê, xwe pê serxweş bikî ?
Min pê nexweş û xwe pê bêhiş bikî ?
Ey zordar, dinya her bi dor û bi rêz e
Vê sonda mezin bibhîze, bilerize !

. . . .

Sond dixwim bi cêjna Gulanê ya yekan
Sondê dixwim bi hêzên refên karkeran
Sondê dixwim bi eniyên qermiçiye
Bi destên qelişî, lingên peritiye
Sond bi milên ku balyoz dadîweşîne
Sond dixwim bi piştî piştî dirifîne
Sond bi gîsin, das û sermilên bi herî
Bi pesteka kevn û bi çoxela dirî
Sondê dixwim bi rengê zer yên bênanan
Sond bi yê ku şev radizê li kolanan

. . . .

Sond bi şoreşgerên Oktobira Mezin
Pehlewanên ku her dem bi ser dikevin
Sond be bi parêzgerên Stalîngrad
Bi canfidayên Sovyetistana azad
Sond dixwim bi lawên Vîetmînê
Bi Tûnisîyên li zîndanên rizyayî
Sond bi zengil û rimên Maû-Maûyî
Bi wê xwîna ku pira Bexdê kir rengîn
Sond bi desthilanînen Kanûn û Teşrîn
Bi Tûdeha ku deng veda di dinê de
Bi yên ku hatin kuştin Mehabadê de
Sond bi Barzana çolkirî û şewitî
Bi Keyrûlah, û Koşnav, Îzed û Qutsî
Sond dixwim bi aşî, bi kevoka aşî
Sond bi jîn û xweşiya domdar û giştî

Qet bêhn û demekê jî dest jê bernedim
 Yan mafê xwe distînim, yan jî dimirim
 "Mc Carthy", "Dulles" û "David Eisenhower"
 Li heyvê ewtîna wan ya bê xêr û bêr
 Berî min bidî hezar "Kay" û "Sing-Man-Rî"
 Daxwazên pêşerojê dê her bînim cî
 Bombeya mîkrob, hîdrojen û atomê
 Têxim milê te û te bavêjim golê
 Dehên din jî, wek Zahidî û Şahê te
 Nûrî, Bayar û melê pîsawatê te
 Niha bihujiye û bûye berfa par
 Hêzên karkeran e her û her payedar
 Lasera dîrokê bi lez, gur û boş e
 Dide alî qirş û qal, pîsî û pûş e
 Dîlanê digrîn li ser gorên zordaran
 Dinya dibe şadî û cêjna hejaran.

Bexda, 1.5.1954

Xeber: Agehî, nûçe, gotin, dijûn

Şan: Mil, sermil

Xweşxwan: Sirûd, marş

Spîlaş: Laşspî, yê ku renc nekişandiye, yê ku zehmetî nexwariye

Newêr: Newêrek, tirsonek. Ji ber wezna helbestê hat kurt kirin.

Pêxwas: Beredayî, serserî, tolaz, bêl kar, lûmpen

Awaz: Deng

Rûnî: Xwarinên xweş yên bi rûn

Gîştî: Gelemper, tevayî, ûmûmî

Ol: Dîn

Destkar: Kar û hunera ku ji keda destên mirovan diafire

Dartiroş: Yê ku ji daran tiştina çêdike. Necar, marangoz

Cole: Yê ku mehfûr, xalîçe, cil, ber, raxistina nav malan û şal û şapikan çêdike.

Genimçîn: Yê ku genim diçîne, cotkar.

Pestek û Çoxel: Ev tiştê lixwekirinê ne. Herdu jî zêdetir li herêma Hewramanê tên çêkirin. Hewramî hostayên van tiştan in. Ji xwe, di warê hunermendî û karên destî de Hewremanî (Hewramî) pir bi nav û deng in. Hewramî jî zaravayekî kurdî ye û bi xwe zazî (dimilî) ye. Piraniya wan li Kurdistana Rojhelat dijîn. Lê li Kurdistana Başûr jî hene. Bajarê Pawe wek paytextê wan tê nas kirin. Berê koçer bûn, lê niha piraniya wan cîwar in.

Pestek: Bi tenê ji hirî û keja bizinên merez tê çêkirin. Wek kulavên şivanan e, lê hinde ne dirêj e. Kulavekî stûr û bê mil e. Di ser çakêt û şapik de tê li xwe kirin. Gelekî germ û ji nexweşiya bawî û piştêşê re pir qenc e. Wek -Libade- ye.

Çoxel: Ev jî dîsan, bi tenê ji hirî û keja bizinên merez tê çêkirin. Kulavekî stûr e û di şûna çakêtan de tê li xwe kirin. Pir caran bê mil yan jî milkurt û bê bêrik e. Wek-Kesaxe-ye.

Rifîn: Pir bi lez birin û anîn, pir bi lez bar kişandin û livîn, zû bi zû kar kirin.

Piştî: Barek giha, pûşî, qirş û qal, barê ku mirov dide piştta xwe.

Kanûn: Ev yek ji navên mehan yên bi erebî ne. Bi kurdî -Çirî-ye. Lê du Kanûn hene. Kanûn el-Ëwel, Kanûn es-Sanî. Anî, Çiriya Pêşîn (meha 10 an) û Çiriya Paşîn (meha 11 an). Lê hozan di helbestê de ji "rabûna Kanûnê" kad dike. Ev rabûna ha di sala 1948 an de li Îraqê qewimî. Wê çaxê emperyalîzma Îngilîstanê dixwest binê "Lihevhatina Port Smoth" bi Îraqê bide nivîsandin. Li gor wê lihevhatinê, Îraq bi Îngilîstanê re bêtir dihate girêdan. Gelên Îraqê li dijî vê destên xwe hilanîn. Bi demeke dûr û dirêj, her roj xwepênîşandan dihatin li dar xistin. Hêzên demokrat, pêşverû û welatparêz yên Kurd û Ereb li hember nexşe û planên emperyalîst û koledaran têdikoşin. Wan, di vê riyê de pir gorî dan. Di dawî de, mîriya Salih Cebir neçar ma, ku destên xwe ji lihevhatinê vekişîne. Herweha serê xwe ji hin daxwazên gelên Îraqê re biçemîne.

Teşrîn: Ev jî yek ji navên mehan yên bi erebî ne. Bi kurdî jê re -Çele- dibêjin. Lê wek meha Kanûnê, du Teşrîn hene. Teşrîn el-Ëwel, Teşrîn es-Sanî. Anî, Çeleya Pêşîn (meha 12 an) û Çeleya Paşîn (meha 1 an). Lê hozan di helbestê de kada "Rabûna Teşrî-nê" dike. Ev rabûn jî di sala 1952 an de li Îraqê qewimî. Di wê çaxê de, mîriya Bexdê zordestiya xwe xurtir kiribû. Nûrî Seîd her û her nokerî ji emperyalîstan re dikir. Gelên Îraqê bi yekdestî li hember kar û karbidestên Bexdê rabûn ser lîngan. Doz û daxwazên azadiyên demokratîk ji xwe re kirin armanç. Hêzên demokrat, pêşverû û welatparêz destên xwe dan hev û li piştta gelên Îraqê rawestîn. Tevger her roj xurtir û firehtir dibû. Wisan ku di du rojan de du hikûmet ketin. Lê Nûrî Seîd yê noker bi alîkariya emperyalîstan û bi riya leşker ev rabûn felîşand. Xwîna lawên gelên Îraqê pir hat rijandin.

Tûdeh: Partiya Kominîstên Îranê

Çol kirin: Eger ciyek, warek yan jî welatek bi zorê û kotekî ji şênîyên wî bête valakirin, jê re -çol kirin- dibêjin. Anî, kes lê nehîştin, vala kirin, bi zorê dan koç kirin, ji cîh derxistin.

Parêzger: Yê ku tiştêkî diparêze da ku tiştêk pê neyê. Parêzêr.

Oktobir: Bi zimanên ewrûpî navê meha Çiriya Pêşîn (meha 10 an) e. Lê li vir, ji bo şoreşa Lenînê mezin ya sala 1917 an e. Bi vê şo-

reşê, li cîhanê cara pêşîn hîmên rîsta sosyalîst li Rûsya-
yê hatin avêtin.

Pîsawat: Dibe ku ev gotin navê cîyekî be. Eger na, wê çaxê bi maeneya
dilqirêj, dilnepak, pîsarmanç û hp. dide.

Payedar: Domdar, jihevdeneketî, xweragirtî

Laser: Ava boş û gur ya ku dema radibe û her tiştî dide ber xwe.
Lehî.

Pêşeroj: Rojên ku li pêş mirov in, rojên ku tîn, dem û çaxên tîn, dem
û çaxên ku li pêş mirov in.

Bihujîn: Helîn. Peyva -helîn-bi erebî ye. Lê bihujîn bi kurdiya zelal
e. Hin Kurmanç dibêjin: berf bihujî. Anî, berf heliya.

Bihujandin: Helandin.

Sermil: Tiştêkî lixwekirinê ye û ji hîriyê çêdibe. Ji bo ku kesên
bar li ser milên xwe dikişînin, sermilên wan kul û birîn ne-
bin, tiştêkî taybetî çêdikin. Wek êlekê ye, lê sermîla wê stûr
e. Da ku sermilê mirov ne êşe.

VIET-MINH (Viêt-Mîn): Navê partiya rizgarîxwaz ya Vîetnamê bû. Di sa-
la 1941 an de, bi destên HO-CHI-MINH (Ho-Şî-Mîn), li dijî ve-
girkerên Japonayê hat saz kirin. Ev partî, ji hêmenên welat-
parêz û ji endamên Partiya Kominîstên Hîndûçînê pêk dihat.
Vê tevgerêdanê serekîtiya şerê rizgarîxwaziyê ye li dijî em-
peryalîzma Frensayê jî kir. Wê di sala 1954 an de, serên em-
peryalîstên Frensayê li DIEN-BIEN-PHU (Dîen-Bîen-Fû)-yê peli-
xand û binê lihevhatina Cenevrê bi wan da nivîsandinê.

MC-CARHY (1909-1957): Siyasetzanekî Amerîkî, ji "Partiya Komarper-
wer" bû. Dij-kominîstêkî pir kirêt bû û bi paşverûtî û kev-
neperestîya xwe ve hatibû nasîn. Li dijî her tişt û ramanên
nûjen bû. Dema ku li ser pîrsa "erzanî û rawestandina şerê
Vîetnamê" gotûbêj dihatin kirin, wî hawar dikir û digot: "Em
ber bi kominîzmê diçin..." Vî bêbavê ha, bi paşverûtîya xwe
ve, tovên "Mc Carthyizm"ê çand. Anî, bawerîya dij-kominîzmê ya
çavgiştî û fanatik.

DAVID EISENHOWER DWIGT (1890-1969): Ji sala 1952 an heta 1960-î se-
rekê Dewletên Yekbûyî yên Amerîkayê (DYA) bû. Bi xwe, ji leşke-
riyê hatibû û endamê "Partiya Komarperwer" bû. Di êrişa Nor-
mandiyê de (1943-45) ya li dijî Elmanyayê, serekîtiya fermanber-
rî ya hêzên "Hevdugirtîyan" kir. Di navbera salên 1950 û 1952
an de, serekfermanberê NATO-yê bû. Dîroka wî, ji dîroka serekên
din yên emperyalîzma xwînxwar ya Amerîkayê ne paqijtir e.

Dr. SYNG-MAN RHEE (Sîn-Man-Rî): Ji Tîrmeha 1948 an heta Nîsana 1960-
î serekomarê Koreya Başûr bû. Bi destên emperyalîstên roja-
vayî bûbû serekomar û her dîsan bi destên wan ji kursiyê xwe

hat daxistin. Di şerê xwînrej yê Koreyê de (1950), 16 dewletên zordar leşkerên xwe şandin Koreya Başûr da ku li hember rizgarîxwazên koreyî piştî wî nokerî bigrin. Da ku pêşiyê li avakirina Koreyê yekbûyî, serbixwe û sosyalîst bigrin.

BARZAN: Navê herêma Kurdên Barzanî ye. Di salên 1943 û 1945 an de, ji ber rabûna Kurdan li dijî koledariya Bexdê û emperyalîzma Îngilîstanê, hat şewitandin û çolkirin. Hêzên Asmanî yên Qiralyetê (RAF) yên Îngilîstanê herêm seranser bombebaran kirin. Kevir li ser keviran nehiştin.

XEYRÛLAH, ÎZED, QUTSÎ, XOŞNAW: Navên çar şehîdên nemir yên Kurdîstana Başûr in. Di sala 1947 an de, bi destên koledarên kurdkuj yên Bexdê hatin bi darve kirin. Ji bo agehiyên dûr û dirêj, hun dikarin li kovara PALE, hejmar 3 an binihêrin.

ZAHIDÎ: Generalê Fars yê ku di sala 1953 an de, bi alîkariya CIA-yê, Musediq ji karbidestiyê daxist û kuşt. Rê da Şahê faşîst ku vegere Îranê û dîktatoriyeta xwînrxwar ya bi navê deng, ji nû ve, ava bike.

CELAL BEYAR: Yek ji karbidestên koledar û faşîst yên Tirkan e. Di heyama Mistefa Kemal de, bi demekê serekwezîr û bi demekê jî wezîrê hundir bû. Ji sala 1950-î heta 1960-î serekomartiya Tirkîyê kir.

MAU MAU: Navê tevgera rizgarîxwaz ya Afrîkayê ye. Di salên 1950-î de li Kenyayê têdikoşî. Lê di sala 1956 an de hat tarûmar kirin.

NÛRÎ SEÎD: Karbidestekî Îraqê ye. Bi xwe Kurd bû. Lê kurdekî noker û xwefiroti bû. Serekwezîrtî dikir. Destebirakê emperyalîzma Îngilîstanê bû. Di şoreşa Ewdilkerîm Qasim de (1958), dema ku bi kincên pîrekan dixwast ji Îraqê bazde, hat girtin û kuştin.

YEKÊ GULANÊ: Cejn û roja piştgirtina navnetewî ya karkerên cîhanê.

STALÎNGRAD: Anî, bajarê Stalîn. Berî sala 1925 an, navê wî bajarî "Tsaritsyn" bû. Bajar bi xwe, bajarekî boş û ava û sanayiya giran e. Li ser çemê Volgayê û di komara Rûsyaya Sosyalîst ya Sovyetîstanê de ye. Ev bajar, ji ber şerên giran yên li dijî faşîzma Hîtler, bûye xwedî navê deng... Hîtler, di havîna sala 1942 an de beyan kir, ku armanca herî girîng ya şer vegirtina bajarê Stalîngradê ye. Piştî şerên dijwar, perçeke mezin ji bajarê, di meha 10 an de, ket bin destên faşîstan. Lê di meha 11 an de, hêzên Sovyetîstanê êrişê birin ser Elmanên Nazî. Dor li 22 hêzên leşkerî yên wan girtin. Hîtler, xwe spartina van hêzan qedexa kir û got, ku "Bi kavilan re bibin yek, lê xwe nespêrin"... Lê dîsan jî, fermanberê hêzên Elmanyayê di dawîya meha 1 an ya sala 1943 an de, xwe spart. Piştî du rojan jî, leşke-

re 6 an hat qir kirin. Serkatina hêzên Sovyetistanê li Stalîn-gradê, piştê faşîstên Elmanyayê şikand. Ew bû sebeb, ku hêzên dijî faşîzmê, bi pêşengiya Sovyetistanê, di şerê didwan yê cîhanê de bi ser bikevin... Piştî mirina Stalîn, navê wî bajari hat guhartin. Niha navê wî Volgograd e.

Hozanê xwedî huner, rû û rûçikên zordarî û xwînmêjiyê genc nas dike. Armanca wan baş dizane. Dizane ku emperyalîzm, dijmînê herî mezin û xwînxwar e. Wê dijmînê sereke yê gelên bindest û refên kedkarên cîhanê dibîne. Li hember propaganda wan ya derewkariyê, bi awakî gernas, şer dike û ala rastî û duristiyê bi ruhekî şoreşgerî bilind dike. Heval û hogiran li dorhêla xwe kom dike û êrişên xurt dibe ser binik û baregehên emperyalîzmê.

Mam HEJAR helbesta xwe ya jêrîn, dema ku di nexweşxaneke Libnanê de birînên xwe dide derman kirin, dinivîse. Di her rêzek ji rêzên helbestê de, pêtiyên agirê dilê wî xweş xuya ne.

LE XOTIM BIPARÊZE

Seg be rêwî got: Kêy cêjnetan e ? Bê bo didenî w bênim cêjnane
Wutî: Ew rojey ke to nabînim Gewretir cêjn e le mawey jînim

Mame, to serî "Sakson" û "Mam Sam"! To lew berî aw, min le Asyam
Pê m nalêy çiy toy gêyandute lam? Be diro w delese xot kirde biram!
Detewê be zor dost û yarim bî? Le xeterî sûr parêzgarim bî?
Bê beze w xwênmiş, xawenî hêz î Xwahî w nexwahî, her demparêz î
Êstaş to renga bewem bizanî Ke carî caran le mit derwanî
Na, na wek caran nemawim mame Netnasim le ber riş û e'mame
Dîwî awejût lêm ra dîyar e Karit şikarî gelî nizar e
Eger to merd î, Xuday nexwaste Le milyon qiset, yekekî rast e
Detewê derçim le bela w xeter Nefesek bidem minî xake ser?
Rizgarim bike le çingalî xot Min le malî xom, to le malî xot
Le to xetertir dujmin nanasim Tenya le to ye tirs û herasim
Xeterî şîn û sûrim her xot î Belayî nêzîk û dûrim her xot î
Xoy çawî sûr û rengî zerdim toy Mayeyî hejarî w renc û derdim toy
To dest helgirî w derçî le dîyarim Be mergit ew dem aza w rizgarim.

Libnan, 5.11.1950

Bi kurmancî:

TU MIN JÎ XWE BÎPARÊZE

Se ji rovî pirsî; "Kengê cêjna we ye?
Bêm ji bo serdanî û bînim cêjnane"
Got: "Ew dem û roja ku ez te nebînim
Mezintir cêjn e di dema jîna min de"

Apo, tu bi serê "Sakson" û "Apê Sam" !
Tu li wî alî avê, ez li Asyê me
Nabêjî, ka çi te gihandiye me?
Bi fêl û derew, te xwe kir birayê min
Dixwazî pir bi min re bibî dost û yar?
Ji "piveya sor", min re bibî parêzger?
Nedilovan, xwînmêj û xwediyê hêz î
Bixwazî û nexwazî, her devparêz î
Niha jî dibe ku min wisa nas bikî
Ger carek ji caran li min mêze bikî
Na, na ez wek caran naxwazim apiko
Te min nas nekir, jî ber rîh û şaşiko?
Rûyê te yê veşartî bi min diyar e
Karê te raw û nêçîra gelên nizar e
Eger tu merd î, lê bila Xwedê neke
Milyon gotinên te, rastî tenê yek e
Te divê rizgar bim ji bela û xeter
Da ku bêhna xwe vedim ez yê ax liser?
Min rizgar bike ji devê çengela xwe
Ez li mala xwe û tu jî li mala xwe
Ji te pivetir nas nakim yekî dijmin
Bi tenê ji te ye tîrs û paxava min
Piveya şîn û sor ji bo min her tu yî
Belaya nêzîk û dûr bo min her tu yî
Hoyên çavên sor, rengezera min tu yî
Hoyên hejarî, renc û derdên min tu yî
Destên xwe vekşînî, derçî ji welatê min
Bi mirina te ye, çaxa azadiya min.

Libnan, 5.11.1950

Cêjnane: Bydane, tiştê ku mirov di cêjnan de dide.

Piveya sor: Tehlûka sor, tehlûka kominîzmê. Parêzger: Yê ku diparêze

Devparêz: Yê ku bi tenê li xwarinê digere

Nizar: Berpala çiyê ya ku tavê nabîne, aliyê sîber yê çiyê. Girêdayî, jêrdest, bindest.

Paxav: Tengasî, li ber xwe ketin, bê aramî, heras, endîşe

Hoy: Sebeb, bayis Renc: Zehmet, zehmetî Xeter: Pîve, tehlûke

Rengezer: Li vir bi maeneya rengezerî ye. Anê nexweşî.

ANGLO-SAXON (Anglo-Sakson): Ji sedsala 7 an ya zayînî bi vir de, ji rûniştvanên Îngilîstanê yê "Germanî" re dibêjin... Hîn ji sedsala 2 an de, Brîtanîyaya Romayê ji aliyê Germanîyan ve dihat şêlandin. Pîraniya wan talankerên behrê, yê "saksî" (sechsig) bûn. Ji sedsala 3 an pê ve, talankerîya wan zêdetir û xurtir bû. Wisan ku "Legiyonên Romayê" ji bêgaviyê, di sala 411 an de, girav vala kirin. Ji ber vê yekê, herêmen ku Romayî jê derketibûn, piştîre bi temamî ketin bin destên Germanîyan. Pîraniya êl û eşîrên ku li giravê cîwar dibûn, "saksî" û "Anglî" bûn. Qayîş û berberîya di nav wan êl û eşîran de xurt bû. Lê, di destpêka sedsala 8 an de, "Wessex" ew hemû xistin bin dest û gerandina xwe. Hêdî hêdî dewleta "Anglo-Saksî" xurt bû û demeke dûr û dirêj li ser lîngan ma... Niha ev gotin zêdetir da ku rûniştvanên kevnare ji yê Normandî bîrên cîhê kirin, tete bi kar anîn.

APÊ SAM: Bi zîmanên ewrûpî, jê re Uncle Sam (bi Îngilîzî, onkel Sam) dibêjin. Ev herdu gotin, ji navê "U.S. America"-United States of America-(Dewletên Yekbûyî yê Amerîka)-yê hatiye kurt kirin û li hev siwar kirin. Îro ev gotin zêdetir ji bo Dewletên Yekbûyî yê Amerîkayê (DYA), salixdan û rûçikên kesîtiya DYA tete bi kar anîn. Di pêkenin û henekên siyasî de, Apê Sam; mirovekî dirêj, poztûj, rihqelûn, kalekî amerîkî û pêşajo ye. Bi şalwar, fotêr, deq û stêrkan ve xemilandî ye.

ÇIANG KAI ŞEK (Chiang Kai Shek): Xînzî û xwefirotiyekî mezin û navdar î Çînî ye. Dema ku General Yuan di meha didwan ya sala 1912 an de derbazî şûna Sun Yan Sen bû, payîtextê dewletê jî guhazte Pekîne. Li wê, armanca xwe ya sazîkirina xanedaniyeke nû eşkere kir. Bi dû re, partiyeke nû û bi navê "Kuomintang" pêk anî û kar û barên rêxistinî yê wê sazîyê jî sparte Çiang Kai Şek. Gava ku şerê cîhanê yê yekemîn li Ewrûpayê dest pê kir, "Împarator" Yuan Şe Kai, ji alîkariya ewrûpîyan bêpar ma. Hêzên emperyalîzma Japonayê ketibûn Çînê û Çîn vedigirtin. Yuan di bin zordestiya japonîyan de dinalî, ji lewre jî kêfa xwe ji şerxwazî û liberxwedana Çiang Kai Şek re dianî. Ji ber vê yekê, pejirand, ku Çiang Kai Şek bi rêber

û pêşengên şoreşger re civînekê li dar bixe. YUAN, di sala 1916 an de mir. Mirina wî bû sebebê alozbûna hikûmetê. Rabûn û şoreşên xurt xwe li her cihî bela dikirin. Lê "Kuomintang" ji perçe û alozbûnê dûr ma û hebûna xwe parast. Herçendî Çiang Kai Şek mirovekî neyarê kominîzmê û şoreşgeran bû û karbidestiya "Kuomintang"-ê dikir jî, lê yekîtiya Şovyetistanê, hikûmeta Kuomintangê wek hikûmeta şoreşger ya Çînê naskir û destên xwe yên hevalbendiyê dan wê. Alîkariyeke mezin dan Kuomintangê. Partiya Kominîstên Çînê (PKÇ) jî partiyeke nûsazbûyî bû. Mao Tse Tung serrekiya wê partiye dikir. Hewceyiya PKÇ pir ji alîkariyê re hebû. Çiang Kai Şek, ji bo demekê, bi Mao re hevalbendî kir. Mao li Kantônê hikûmetek saz kir û hemû bajarên Çînê yên li başûr xist bin gerandina Kuomintangê. Di sala 1925 an de çêkroxê Kuomintangê Sun Yat Sen mir. Bi vî awayî Çiang Kai Şek bû serekê misoger yê Kuomintangê. Vêca dest pê kir, ku rehên kominîstên hevalbendê xwe biqelîne. Wî di sala 1927 an de dan û standin û hevalbendiyê xwe ji PKÇ birin. Hikûmeta xwe bir Nankînê. Ji sala 1928 an pêve, li hemû cihên bakura Çînê, dîktatoriyeke xwînwar ava kir. Di sala 1934 an de, hêzên PKÇ di bin rêberiya Mao de dest bi "Rêveçûna Dirêj" kirin. Piştî reyeke 12 hezar kîlometreyî, ku PKÇ ji sedî 70-î hêzên xwe di vê "Rêveçûna Dirêj" de wînda kiribûn, gihan herêma Şansî ya li bakura rojhelata Çînê û li wê himên dewleteke sosyalîst avêtin. Di vê navberê de, Çiang Kai Şek rê ji hêzên Japonayê re vekiribû, ku ew piraniya herêmên Çînê vegirin. Lê belê, Çiang Kai Şek neçar ma, ku cihê hikûmeta xwe biguhêze û bi-be Çung Kingê. Şerê wî yê li hember kominîstên rizgarîxwaz heta sala 1936 an domand. Lê di wê salê de, serê xwe li hember hêzên PKÇ yên rizgarîxwaz çemand û tevî wan eniyek li dijî vegirkerên Japonayê saz kir. Japonên vegirker di sala 1945 an de ji welêt hatin qewirandin. Her dîsan di wê salê de, ji nû ve, navbera Kuomintang û hêzên Partiya Kominîstên Çînê (PKÇ) li hev ket. Rîvdên navîn û ronakbîrên Çînê yên ku xwe li dora Çiang Kai Şek civandibûn, hêdî hêdî dev jê berdan. Herçendî Amerîkayê bi hemû hêz û hebûna xwe ve alîkariya Çiang Kai Şek kir jî, lê nedikaribû pêşiya sersîkandin û binketina wî bigre. Çiang Kai Şek perişan bû û di dawiyê de, tevî hikûmet û leşkerên xwe, ji ber şoreşgeran baz da û çû girava (Taiwan) Formozayê. Mao Tse Tung, di 1-ê Çiriya Pêşîn ya sala 1949 an de, li Pekînê Komara Gelêr ya Çînê daxuyanî kir. Çiang Kai Şek jî xwe li girava Formozayê cîwar kir û di sala 1950-î de, ji xwe re li wê hikûmetek pêk anî. Anî, "Komara Neteweperest ya Çînê". Amerîkayê jî ew wek "nînerê rastîn yê

gelên Çînê" nas kir. Dan û standinên dîplomatîkî yên xwe bi tenê bi komara Çiang Kai Şek re li dar xist.

Kurtebira dîroka Çiang Kai Şek ev e. Dibe ku bête pirsîn, gelo çi hewce bû, ku hinde tişt li ser wî bêt nivîsandin? Heye ku ev pirs di şûna xwe de be. Lê divê em, wek şoreşger û welatparêzên rizgarîxwaz yên Kurdistanê, ji tevgerên gelên cîhanê yên şoreşger fêre û dersên bêrdar werbigrin. Tiştên ku hatine serê wan qenc nas bikin, li wan hûr bibin da ku em rê û rêça xwe çêtir bibînin.

Divê em bêjin, ku di dîroka tevgera rizgarîxwaziya gelê Kurd de jî xinizî û xwefiroşî mişe ne. Wek Rehber, Qaso, Celal Talabanî, Îbrahîm Ehmed, Îdrîs û hp... Heçî Çiang Kai Şek yan jî "Kao Kî" ne, bi tenê yek yan jî du meşqên xinizî û xwefiroşî yên ku berbiçav in, ku di dîroka gelên bindest yên rizgarîxwazên cîhanê de cîhên xwe wer girtine. Bê guman, cîh û payeyên xinizî û xwefiroşîya Celal Talabanî û Îdrîs, ji cîh û peyayên wan ne bi kêmtir in.

Têbînî: Bêî destûr, rêdan û ageha kovara PALE, weşandin, wergerrandin û çapkirina vê nivîsarê qedexe ye.

Dûmahîk heye

**KURDÎ BIŞWÎNE Û
BIDE ŞWENDIN !**

GÜNEY KÜRDİSTAN'DAKİ SON GELİŞMELER ÜZERİNE

Kuşkusuz bütün devrimci ve yurtseverlerin düşüncelerinde güney Kürdistan'daki son gelişmeler üzerine bazı sorular saptanıp kalmıştır. Biz ise bu soruların cevabını ve bunun yanında son gelişmeler hakkındaki tavrımızı belirlemek zorundayız. Bu yazımızda güney Kürdistan'daki son gelişmeleri kendi görüşlerimiz ile okuyucularımıza vermek istiyoruz.

Uluslararası bir sömürge(parçalanmış olarak) ve yarı-feodal yapıya sahip olan Kürdistan'da verilecek ulusal demokratik halk devriminin önünde çetin engellerin durduğu şüphesizdir. Zaten bu engellerin olmayacağını düşünmek, mücadelenin başlamadan sona ermesi demektir. Çünkü sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel yapının tümünün parçalanması ve tahrip edilmesi amaçlanan bir ülkede, mücadele elbette çetin olacaktır. Fakat mücadele çetindir veya zor olacaktır diye mücadeleden vazgeçmek de sosyalistlerin vazifesi değildir. Sosyalistlerin vazifesi ülkeleri hakkında gerekli tüm sosyo-ekonomik ve sosyo-politik tesbitleri yine ülkenin jeo-politik şartlarını gözönüne alarak yerinde ve anında tesbit etmektir. Bu bakımdan, Kürdistan'ın hangi parçasında olursa olsun, meydana gelebilecek bir olguyu diyalettiğin kanunları içinde anında incelemek ve aynı olgu hakkında gerekli tavrı takınmak, sosyalistlerin kaçınılmaz vazifesidir. Hatırlanacağı gibi, daha dergimiz PALE'nin ilk sayısında, Türkiye genelinde ve Kürdistan özelinde ideolojik kargaşalığın alabildiğine yüksek boyutlara vardığına değinmiştik. Ve bu durumun ise kaçınılmaz olduğunu, zira bu gün Kürdistan'da ulusal kurtuluşçu güçlerin ülkelerini bağımsızlığa götürmek için gerekli sağlam ideolojiyi inşa etmeleri gerektiğini vurgulamıştık. Somut siyasal görevlerin belirli bir platforma sağlam bir şekilde yerleştirilmesi, siyasal hedeflerin tesbit edilmesi, dost ve düşmanların gerekli teorik ve pratik tahliller sonucu tesbit edilmesi, bu ideolojik inşanın kaçınılmaz görevleridir.

Bu ideolojik inşa dönemine girmiş ve Kürdistan'ın devrimci ulusal demokratik halk devrimi yolunda büyük adımlarla ilerliyen ulusal kurtuluşçu güçlerin önüne maddi hayat şartlarında bazı engellerin çıkarılmak istendiği inkar edilemez. Bu engellerin başında Irak Kürdistan Demokrat Partisi Geçici Komitesi'nin neden desteklendiği sorunudur. Biz bu sorunun cevabını Kürdistan'da somut olarak mücadele veren yoldaşlarımıza bırakacağız. Ne var ki, biz de Kürdistan devrimci yurtseverleri olarak bu yazımızda kendi açımızdan Geçici Komite'yi neden desteklediğimizi, son gelişmeleri ve bu gelişmelere karşı tavrımızı açıklamaya çalışacağız.

Bilindiği gibi, Güney Kürdistan'da 1961'den 1975'e kadar devam eden direniş mücadelesi ve 1975 yenilgisi hakkında, bütün siyasetler eksik, aksak, sapık veya doğru görüşlerini açıklamamışlardı. Biz de bu yenilgi ve 1961 eylül devriminin başlangıcından sonuna kadar tavırlarımızı belirtmiştik. Bunun yanı sıra, yenilginin ana nedeninin hareketin istenilen bir önderlikten yoksun oluşunda, bu bağlamda Orta-Doğu gerici güçleri ve dünya gericiliğinin baş kalesi ABD emperyalizmi ile tehlikeli ilişkiler kurulmasında aranılması gerektiğini defalarca vurgulamıştık. Bu yazımızda tekrar bu konu üzerinde durmayı gereksiz buluyoruz. Esas olarak 1975 sonrası durumun nasıl geliştiği ve sonucun ne olduğu üzerinde duracağız.

1975 hareketinin yenilgiye uğramasından sonra, Güney Kürdistan halkımız üzerinde Baas sömürgecilerinin baskısı son haddine vardı. Bu baskıların başında sürgünler, tutuklamalar, işkenceler, idamlar, toplu katliamlar, yani kısacası tüm insanlık dışı yöntemler geliyordu. İşte bu dönemde, yani hareketin hemen yenilgiye uğramasından sonra, başta Irak-KDP'sinin gerici ve teslimiyetçi önderliği olmak üzere, yüz binin üzerinde bir güç İran'a sığınmıştı. Bu sığınmanın, o zamanki faşist Şah'ın kontrolü ve rızası ile gerçekleştiği açıktır.

Daha sonraları, İran'a sığınan bu güç içinden, Mesut Barzani de dahil olmak üzere, 6 kişilik bir grup yaptıkları bir toplantı sonunda, KDP için geçici bir komitenin kurulduğunu bildirdiler. Bu arada, neden 1975'te teslim olunduğu ve hemen akabinde harekete yeni bir komite oluşturulduğu sorulabilir. Bu soruya daha önceki yazılarımızda gerekli cevabı vermemize rağmen, bir kez daha, kısaca cevaplandırmaya çalışalım.

Hareketin yenilgiye uğratılmasından kısa bir dönem önce İran'a, Şah'ın yanına giden Mustafa Barzani, Şah ile görüşmelerine başlamıştı. Öte yandan, Irak Kürdistan'ında 100 bini aşkın bir silahlı güç (pêşmergeler) savaşa hazır bulunuyordu. Bu güç içerisinde oluşan fedailer, ne olursa olsun mücadeleye devam edilmesi gerektiğini savunuyorlardı. Bunlar arasında, daha sonraları GK'yi oluşturan unsurların bazıları da yer alıyordu. Ne var ki, Mustafa Barzani'nin silahları elden bırakma emri pêşmergeler arasında büyük bir kargaşalığa neden oldu. Bu kargaşalığın yanı sıra, Barzani tarafından verilen emir, hem pêşmergeler ve hem de halk arasında bir şok tesiri yaptı. Buna rağmen, yukarıda belirttiğimiz unsurların bazıları, mücadeleye devam etmeyi daha uygun görüyorlardı. Fakat büyük bir pêşmerge gücünün dağılması, silahların teslim edilmesi, İran'a teslim olmanın teşvik edilmesi vb. nedenler mücadelenin o anda devam etmesini imkansız kıldı.

Bunun içindir ki,kısa bir dönem sonra,İran'da buluşan bazı dü-rüst unsurlar,ağır darbeler yemiş olan mücadeleyi yeniden devam et-tirmek için GK'yi'oluşturdular.Avrupa'da topladıkları bir parti konferansından sonra,yeni bir strateji ile savaşa başlayacaklarını hem Kürdistan halklarına ve hem de dünya kamu oyuna duyurdular.

Bu yeni stratejide önemli olan şey eski partinin eleştirilmesi ve yeni için bazı demokratik isteklerin,toprak reformu vs. komite programına alınmasıdır.İrak Kürdistan Demokrat Partisi Geçici Komite-si'nin yeni stratejisi leninist bir parti programı olmamasına karşılık,marksist-leninistlere çalışma olanağı sağlıyor ve onların propagande-ajite alanlarını hiç bir şekilde kısıtlamıyordu.Bu konu-ya daha sonra tekrar döneceğiz.

1975 yenilgisinden sonra Güney Kürdistan'da bir silahlı mücade-lenin başlayabileceğini ne Baas sömürgecileri ve ne de Kürt halkı-nın diğer düşmanları tahmin edebiliyorlardı.Hatta Irak'ta Kürt halkı-nın tamamen yok olduğuna ve bir daha başını kaldıracak güce sahip olmadığına inanıyorlardı.Fakat İran'da kurulan GK,kısa bir dönem sonra bir pêsmerge gücü oluşturarak,Günye Kürdistan'da 26 Mayıs 1976'da silahlı mücadeleye başladı.Bu mücadeleyle birlikte,Baas sö-mürgecileri,Orta-Dogu'nun gerici bloku,emperyalistler ve yerli ha-inler büyük bir hayal kırıklığına uğradılar.Onlar,Kürt halkının öz-gürlük mücadelesinin belirli zamanlar geçici bir yenilgiye uğrasa dahi,kökten yok edilmesinin imkansız olduğunu bir defa daha anladılar.

26 Mayıs 1976 devrimi başlar başlamaz,bu harekete karşı tavrı-mızın ne olduğunu belirledik.Bizim tavrımız bu hareketi destekle-mektir.Çünkü bu hareket anti-emperyalist tavrıyla,bölge gericiliği ile uzlaşmayı reddediyor ve yukarıda da belirttiğimiz gibi marksist-leninistlerin örgütlenmesine engel olmuyordu.Böyle bir hareket de-ğil ülkemiz,dünyanın neresinde olursa olsun sosyalistler tarafından desteklenmelidir.Biz de bu hareketi 1979 parti kongresine kadar (partinin feodal ve karanlık ellerin tekeline düşmesine değin) des-tekledik.

Şimdi GK'nin fesh edilmesi,emperyalizmin,bölge gericiliğinin ve Kürt halkının düşmanlarının uşağı olan İdris Barzani'nin yönetimi nasıl ele geçirdiğini olayların akışı içinde inceleyelim.

75 yenilgisinden sonra İran'a gelen İdris Barzani Şah ile olan geleneksel ilişkilerini de devam ettirdi.Bu dönemde,Şah,İdrise hiç bir yardımını esirgemiyordu.Hatta,Şah,İdris Barzani'ye Tahran'ın bir ilçesi olan Kereç'te villalar tesis etmişti.İdris Barzani bura-da kendisine yaraşır(!) bir tavırla paralar ve sömürgeci burjuvazi-

nin kendisine tesis ettiği bütün imkanlar içinde yaşamını sürdürüyordu.

Yukarıda yaklaşık olarak 100 binin üzerinde bir gücün 75 yılını sonrasından sonra İran'a sığındığına değinmiştik.Daha sonraları çoğunluğu Irak'a teslim edildi.Fakat yine söz edilmeye değer bir kitle (halihazırda 20 bin) İran'da yaşıyordu.İdris Barzani,Şah'tan aldığı milyonlarca Tümen ile(İran para birimi) bu kitle içinde nüfuzunu kuvvetlendiriyordu.Bu göçmenlerle ilişkilerini devamlı geliştiriyor ve kendini onlara hoş göstermeye çalışıyordu.Bu ilişkilerin gelişmesinde ise İdris Barzani'nin iki büyük kozu vardı.Birincisi,hareket lideri Mustafa Barzani'nin oğlu oluşu ve Barzani fobisini gerektiği gibi kullanabilmesi.İkincisi ise,İdris'in elindeki maddi imkanlardı.İdris Barzani'nin elindeki maddiyat milyarları aşırıyordu.Burda şunu da belirtmek gerekir ki,bir tek İdris'in değil,bütün Barzani ailesinin elinde büyük maddi olanaklar vardır.Buna bir örnek verelim;Mustafa Barzani'nin oğullarından biri olan Sabır,İran'dan Irak'a teslim olmak isterken,İran sınırında gümrük muhafızları tarafından gerekli aramaya tabi tutulur.Arama sırasında,Sabır Barzani'nin üzerinde 2 milyon 400 bin Irak Dinarı ile 17 kg. saf altın ele geçirilir.Bu örnek Barzani ailesinin en fakir olarak bilinen birinin elindeki maddi olanakların ölçüsünü vermek için yeterlidir herhalde.

İşte İdris Barzani'nin elindeki çok güçlü maddi olanaklar ve babasının ismi,İran'a sığınan Iraklı Kürtler arasında nüfuzunun artmasına başlıca nedendir.Şah'la dostane ilişkilerini sürdüren İdris Barzani,Şah'ın gitmesinden sonra ilişkilerini Humeyni ile sürdürmeyi başardı.İdris'in Humeyni ile ilişkilerini devam ettirebilmesinin iki önemli nedeni vardı. Birincisi,Humeyni daha Irak'ta sürgünde iken Mustafa Barzani ile iyi ilişkiler içindeydi.Bu ilişkiler,daha sonra Humeyni Paris'te,Barzani de ABD'de iken de devam etti.Barzani'nin Humeyniye ABD'den gönderdiği mektup,bu ilişkilerin devam ettiğinin somut bir kanıtıdır.Bu ilişkiler İdris Barzani'nin Şah'ın gidişinden sonra İran'da kalmasını sağladı.Ama İdris'in İran'da kalışının esas nedeni bu değildi.Çünkü Humeyni İdris Barzani'nin CIA ve SAVAK ile ilişkileri olduğunu çok iyi biliyordu.Peki,o zaman neden İdris'in İran'da kalmasına müsaade etti? İşte bu sorunun cevabı İdris'in İran'da kalabilmesinin ikinci ve esas nedenini oluşturur.Şöyleki,Humeyni edindiği yaşam tecrübelerinden,Şah'ın İran'dan gitmesinden sonra,sömürge ve bağımlı halkların(fars olmayan) bir harekete başlayacağını çok iyi biliyordu.Bu halkların mutlaka özgürlük istemle-

rini gündeme getirecekleri çok açıktı. Bunların başında ise, Humeyni'nin Kürt halkının mutlaka demokratik istemleri uğruna vereceği mücadeleyi daha önceden kestirebilmesi gelir. O, böylesi bir durumda hareketi daha başlamadan yenilgiye uğratmak için bazı önlemler almak istiyordu. Bu önlemlerin başında ise, İdris Barzani'yi bir piyon olarak kullanmak amacı gelir. Bu amacında pek de başarısız olduğu söylenemez. Humeyni, İdris'i bir yandan İran'da patlak verecek bir Kürdistan ulusal kurtuluş hareketine karşı ve, diğer bir yandan da İran'ın Irak la olan anlaşmazlıklarında kullanmak istiyordu. Eğer İdris GK'yi ele geçirirse, Humeyni'nin bu isteği de yerine gelmiş olacaktı. Nitekim öyle oldu. Humeyni, bu boylamda bütün imkanlarını seferber ederek, İdris Barzani'ye, İran Kürdistanı'ndaki feodal bey, ağa ve şeyhler arasında bir ilişki kurulmasını önerdi. Bu önerisini de İran hazinesinin kapılarını açarak finanse etti.

İdris Barzani Humeyni'nin bu teklifi ile feodal kurumlarla Urmiye bölgesinde bir toplantı yaptı. Bu toplantıya bölgenin en hakim feodal ve aşiret reisleri katıldılar. Bunlar, Têlî Beg (daha sonra pêşmergeler tarafından öldürüldü), Reşîd Beg, Cîhangîr Axa, Abdullahî Cildiyânî vb. leridir.

Böylece, İdris Barzani, hem İran'a sığınan Iraklı Kürtler arasında ve hem de İran Kürdistanı'ndaki feodal güçler arasında etkinliğini oldukça arttırdı. Zaten bunun için bütün imkanlar da seferber edilmişti.

Buraya kadar anlattığımız bölümde, İdris Barzani'nin İran'daki konumuna kısaca değindik. Şimdi de İdris'in Irak Kürdistan Demokrat Partisi Geçici Komitesi içine nasıl sızdığını anlatalım.

İran Şubat-1979 burjuva devriminden sonra İran Kürdistanı'na gelen GK, burada yeni yeni gelişmelere tanık oldu. Bu gelişmelerin başında, mutlaka, büyük bir özgürlük ateşi ile yanan ve fakat bir önderlikten yoksun olan İran Kürdistanı'ndaki halk kitlesinin devrimci potansiyeli geliyordu. Şah'ın gidişiyle birlikte, Doğu Kürdistan'da bir başbozukluk, örgütsüzlük, Şah'ın baskılarından kurtuluş halkın sevincinden doğan şaşkınlık ve bir de bütün bunlara bağlı olarak İran-KDP'nin liderlerinin çoğunun yurt dışında olması (Şah baskısından dolayı) acı bir görünüm arz ettiği takdir edilir. Geçici Komite bu şartlardan yararlanmak amacıyla İran Kürdistanı'na geçti. İran'a geçişlerinin nedenlerini açıklayan bir Geçici Komite yetkilisi şöyle diyor; "Biz, hem İran Kürdistanı'ndaki halk hareketine faydalı olmak ve hem de dünyaya açılan yeni bir kapı aralığından faydalanmak için geçtik..."

İran Kürdistanı'na geçip bu durumları yakından gören Geçici

Komite en kısa zamanda harekete geçilmesinin gerekli olduğunu savunuyordu. Bunun için, hem geçen üç senenin bir değerlendirmesini yapmak ve hem de Irak-KDP'nin uzun dönemden beri yapılmayan kongresini hazırlamak amacı ile Geçici Komite yetkililerini toplamayı kararlaştırdı. Bu toplantıda, İran Kürdistan'ında patlak veren direniş hareketi hakkında takınılacak tavrın belirlenmesi de yer alıyordu.

Adı geçen toplantının hazırlıkları en kısa zamanda tamamlanarak toplantı günü geldi. Toplantı İran Kürdistan'ında yapıldı. Bu toplantıya İdris Barzani'de silah zoru kullanılarak katıldı. Bir yandan hükümetten (Humeyni hükümeti) aldığı yardımla, diğer yandan ise İran Kürdistan'ındaki feodal ve aşiret reislerinin silahlı adamlarıyla toplantıya katılan İdris Barzani, Polit Büroya zorla seçildi. Demokratik bir toplantıdan ziyade İdris'in adamlarının silahlarının namı altında geçen toplantıda, İdris Barzani İran ile ilişkiler komitesi başkanlığına kadar tırmandı. Böylece, İdris Barzani çok uzun zamandan beri isteyip de giremediği Geçici Komite'ye, bu defa Polit Büro üyesi olarak girdi. Tabii bununla hem kendi kirli emellerini gerçekleştirmek ve hem de uşaklığını yaptığı, Kürt halk kitlelerinin kanını amansızca akıtan fanatik lider Humeyni'nin pis ve iğrenç emellerinin birinci bölümünü başarıyla gerçekleştiriyordu. İdris Barzani'nin Polit Büro'ya zorla seçilmesinden sonra Geçici Komite içinde, daha önceden de varolan, gerici kesim ile ilerici kesim arasındaki mücadele de bir anda hızlandı ve komite içinde saflaşmalar açık şekilde ortaya çıktı.

İdris Barzani'nin Geçici Komite Polit Bürosuna seçilmesinin ana nedenleri nelerdir? Bu sorunun cevabını yazının akışı içinde verdik. Şimdi bu nedenleri toparlayalım.

1) Gerek Irak KDP'nin (eski) tüm serveti, gerek Şah'ın yardımları ve gerekse Şah'tan sonra Humeyni'nin yardımları İdris'i güçlü bir hale getirmiştir.

2) 1975 yenilgisinden sonra İran'a sığınan Iraklı Kürtler arasında İdris Barzani'nin etkinliği. Bunun da iki nedeni vardır;

a) Eldeki maddi imkanlar, b) İdris Barzani'nin Mustafa Barzani'nin oğlu olması ve İdris'in Barzani fobisini kötü emelleri için sonuna kadar ustaca kullanabilmesi.

3) İran Kürdistan'ındaki feodal ve aşiret kurumlarının İdris Barzani'yi desteklemeleri. Bunun da iki nedeni vardır;

a) İdris'in ve İran Kürdistan'ındaki feodallerin aynı sınıfsal yapıya sahip olmaları ve aynı karakteri (halka ihanet karakteri) taşımaları,

b) İdris'in elindeki maddi imkanlardan dolayı bazı aşiret reislerini parayla satın alması.

İşte milyarlara elinde bulunduran, yoksul Kürt halkının dürüst duygularını adice istismar edip onları sözde Kürdistan'ın kurtuluşu için örgütlediğini öne sürüp silahlandıran, bunun için Barzani fobisini sinsice kullanan, Kürdistan'daki satılmış hain Kürt feodal ve aşiret reislerini toplayıp birleştiren İdris Barzani'nin Humeyni'ye hizmet için GK'nin tüm ilericilerini tehdit ederek toplantıya katılmasında ve Polit Büroya seçilmesinde şaşılacak bir yan olmasa gerek.

Yukarıda anlatmaya çalıştığımız bu durum, Irak-KDP'nin kongresi için de, bir kongre olduğu söylenebilirse, geçerlidir. Irak-KDP'nin kongresine daha sonra değineceğiz.

Şimdi İdris Barzani'nin Doğu Kürdistan halkımızın haklı mücadelesine nasıl saldırdığını örnekleriyle okuyucularımıza vermeye çalışacağız. Burada bir şeyi hatırlatmadan geçemeyeceğiz. Mesele bir İdris Barzani meselesi değildir. Biz eğer İdris Barzani'yi örnek olarak alıyorsak, bunun İdris'in gericilerin önderi olması bakımındandır. Bi, esas olarak yüzyıllardır ülkemizin sömürge statüsünü sömürgeci burjuvazilerle birlikte ayakta tutan, halkımızın her mücadelesine kahpece kurşun sıkan, bütün bölge gericiliği ve dünya gericiliğinin başkalesi ABD emperyalizminin uşaklığını yapan, feodal, aşiret reislerinin işbirlikçi karakterlerini açıklamak istiyoruz. İdris Barzani sadece bu kliğin bir unsurudur. Bir unsurudur dediğimiz zaman, önemli bir unsuru olduğunu vurguluyoruz. O, halkımızın haklı mücadelesinde sosyalistlere, ilericilere karşı bir çiban başı olmuştur. İşte bu çiban başını, bütün diğerleriyle birlikte, ezmek gerekir.

Bilindiği gibi, İran'daki Şubat burjuva devriminden sonra İran Kürdistan'ına dönen İran-KDP yöneticileri, ülkede her şeyi tahrip edilmiş bir halde buldular. Halkın devrimci potansiyeli, örgütsüzlükten doğan bir karamsarlık içinde kayboluyordu. Bu durumda yapılacak çok şey vardı. Devrim lideri Humeyni, daha Paris'te iken İran-KDP yöneticilerine bazı güvenceler vermiş, Şah'a karşı ortak bir mücadelede irandaki Kürtlere de demokratik haklarının verileceğine dair söz vermişti. Bu bağlamda, parti ileri gelenlerinden Dr. Abdurrahman Kasımlı, gelişmelerin bu yönde olmasını ümit ederek şöyle diyordu; "bu hem bizim için, hem bölge barışı için ve hem de İran halkları için ideal bir şey olur". Fakat Kürt halkına özerklik dahi olsa en ufak demokratik bir istemi sömürgeci burjuvazilerin vereceğini düşünmek hatalı olur. Nitekim de bu somut olgu kendisini maddi hayat şartlarında gösterdi. Humeyni ülkede sükuneti kontrolü altına alıp, iktida-

rını kesinleştirdiği andan itibaren Kürt halkına saldırmaya başladı. Bu saldırılar önce "Pawe" ve "Seqiz" daki kanlı olaylarla sonuçlandı. Bu durumda İran-KDP savaşmak zorunda kaldı ve savaşa başladı. Parti savaşa başlarken çok büyük güçlüklerle karşılaştı. Taktir edilir ki, örgütsüz bir halk kitlesini bir anda örgütlemek ve savaşa sokmak sanıldığı kadar kolay bir iş değildir. Bu güçlüklerin başında, Kürt feodal ve aşiret reislerinin Humeyni'nin kanatları altında hareket etmesi ve onların İdris Barzani tarafından örgütlenmesi geliyordu. Amaç hep birlikte gelişen ulusal demokratik mücadeleye saldırmaktı. Bu saldırılar ise, direk olarak Humeyni'nin faşist karakterli ulusal muhafızları (pasdar) tarafından kontrol ediliyordu. Bu arada, İdris Barzani önderliğindeki hain feodal, aşiret reislerinin İran Kürdistan'ında gelişen ulusal demokratik mücadelesine nasıl saldırdıklarını bir kaç somut örnekle ve verilerle anlatalım.

1. OLAY - "ŞİNO" OLAYI

İran Kürdistan'ında savaş, Kürdistan kurtuluş güçleri ile (İran KDP önderliğinde) Humeyni'ye bağlı muhafızlar (pasdar) arasında tüm şiddetiyle devam ediyordu. Muhafızlar "Qirne" köyüne saldırarak (Qirne Urmiye'ye bağlı bir köydür), köyde bulunan savunmasız halktan 68 kişiyi hunharca katlettiler. Katledilenlerin çoğunu yaşlılar, kadınlar ve çocuklar oluşturuyordu. Katliam büyük ölçüde halkın kafalarını keserek gerçekleştirilmişti. Olayın duyulmasından sonra Şino'da katliamı protesto etmek için bir gösteri düzenlenmişti. Gösteriye büyük bir halk topluluğu katılmıştı. Gösterinin amacı, hem katliamı protesto etmek ve hem de Humeyni'nin cellatlarına bir uyarı niteliğini taşıyordu. Ancak gösteri devam ederken, İdris'e bağlı silahlı güçler tarafından topluluk üzerine silahla ateş açıldı. Bu ateş sonucu gösteriye katılanlardan 6 yurtsever hayatını kaybetti, 12 si de ağır şekilde yaralandı.

Bu olaydan sonra, İdris Barzani ve adamları, halkı tehdit ederek onlardan Humeyni yönetimine karşı hiç bir tepki göstermemelerini istediler. Ancak, halk, ne satılmış hainlerin tehditlerine kulak astı ve ne de Humeyni'nin barbarlığına. Mücadelenin sonuna dek devam edeceğini hainlere bildirerek, onları defettiler.

2. OLAY "CILDIYAN" OLAYI

Cildiyan, "Yane" ile "Şino" arasında küçük bir kasabadır. Gerek bu kasabada ve gerekse bölgede egemen olan, geniş nüfuza sahip güçlü bir feodal vardır. Bu feodal Şeyh Abdullahî Cildiyanî dir. Bu feodalın aynı zamanda İdris ile çok iyi ilişkileri olduğu ve İdris'in bölgedeki temsilciliğini yaptığı bilinen bir gerçektir. İdris vası-

tasıyla Humeyni tarafından silahlarla donatılan bu feodal, bir yandan Humeyni ve İdris'ten aldığı direktiflerle bölgede baskılarını sürdürürken, diğer yandan da İran-KDP'nin bölgeye girmesine engel olmaktadır. İran Kürdistanı silahlı direniş mücadelesi karşısında silahlandırılan ve bu amaçla bolca silahın kendisine verildiğini tesbit eden İran-KDP, söz konusu feodale gidip, Humeyni'ye ve İdris'e hizmet etmekten vaz geçmesini ve İdris tarafından kendisine gönderilen silahların İran-KDP'ne verilmesini ister. Ancak busatılmış hain feodal, humeyni'ye bağlı muhafızlarla(pasdar) birlikte, partiye bağlı pêşmergelere saldırır. Saldırı sonucu iki pêşmerge hayatını kaybeder, biri de ağır yaralanır.

3. OLAY - URMIYE OLAYI

Humeyni gaddarı ve cellatları muhafızlar(pasdar) Mehabad'ı kuşatmak için planlar hazırlıyorlardı. Bunun üzerine, İran-KDP militanları bütün bölgeye yayılarak kuşatmaya karşı halk kitlelerinin desteğini almaya çalışıyorlardı. Bu arada Urmiye'ye de gelen parti militanları, halka Mehabad'ın düşmesi halinde saldırılacak ilk yerin Urmiye olduğunu açıklıyorlardı. İdris ise boş durmuyordu. Bölgedeki bütün feodalleri topluyarak bir toplantı yaptı. (Bu toplantıya katılanların isimlerini yazının başlangıcında vermiştik). Bu toplantıda Humeyni'nin saldırı planına uyulması kararlaştırıldı. Bu karara uymayanın ise hemen öldürülmesi gerekliydi. İdris'in bu direktiflerini alan ve Humeyni tarafından nüfuzlarına dokunulmayacağına söz verilen bu satılmış ihanet çeteleri, tüm bölgedeki halkı tehdit etmeye devam ettiler. Derken, savaş yeniden alevlendi. Ağa ve aşiret reisleri ile birlikte Kürdistan kurtuluş güçlerine saldıran muhafızlar(pasdar), "Kewsa" köyündeki İran-KDP'nin karargahını işgal ettiler. İşgal edilen bu karargah çok kısa bir süre sonra, İdris'e bağlı mülazım Yunus adındaki bir müfreze komutanına devredildi. Ardından, yine İdrise bağlı kuvvetler, Urmiye kentinin yakınlarında karargah kuran İran Ordusunun ön saflarına geçerek, Ordunun Urmiye'ye hiç bir direnişle karşılaşmadan girmesini sağladılar. Böylece, İdris'in İran Kürdistan'ındaki karşı-devrimce ihanetine bir yenisi daha ekleniyordu. Ve eğer böyle devam ederse daha birçokları da eklenecektir.

İdris'in İran-KDP'ine yaptığı ihanetleri kısaca anlattıktan sonra, şimdi de, KDP-Irak kongresinin nasıl geçtiğini anlatalım.

KONGRE:

Irak KDP Geçici Komitesi'nin kongresi 4 Kasım 1979 tarihinde İran Kürdistan'ında yapıldı. Kongreye katılan delegelen(325 delegenin çoğunluğu İdris tarafından tesbit edilmişti) kesin bir tercih

yapacaklardı.Tercihlerden biri İdris Barzani'nin başını çektiği gerici kesim,diğeri ise Sami Rahman ve arkadaşlarının başını çektiği ilerici kesim idi.Kongre altı gün devam etti.

Kongredeki tartışmalar zaman zaman sertleşerek elektrikli bir havaya büründü.Öyle ki,Sami ve diğer ilerici unsurların oluşturdukları gurup,kongrenin yasal olmadığını,kongrenin esas olarak bir aşiret toplantısını andırdığını ve tamamen İdris Barzani'ye hizmetten öteye bir işe yaramadığını söyleyip kongreyi protesto ediyor ve seçimlere katılmayacaklarını bildiriyorlardı.Bir ara,İdris ve yandaşlarının kongre dışı kalmalarını ve ellerindeki bütün para ve silahları kongreye teslim etmesini önerdiler.Bunun yanında,İrak Kürdistan'ında sosyalist bir çizginin takip edilmesinin kaçınılmaz olduğunu,anti-sosyalist kişilerin bu yüzden yönetime alınmamaları gerektiğini öne sürdüler.Diğer bir şart olarak da,İran'daki pêşmergelerin(İrak Kürdistan'ından giden) Güney Kürdistan'a gidip tekrar mücadeleye başlamaları da Geçici Komitenin ilerici kanadının istemleri arasındaydı.Fakat bütün bu istem ve önlemler İdris tarafından rededildi.İlerici kanad ölümle tehdit edildi.Artık yapılacak birşey yoktu.Gericiler silah zoru ile de olsa yönetimi ele geçirmekte kararlı idiler.Böylece,75 yenilgisinin tek suçluları,yeni bir yenilgiyi şimdiden Kürdistan halklarının önüne sürüyorlardı.

Sonunda İdris ve adamları yönetimi ele geçirerek muratlarına eriştiler.Kongre zaten bir kongreden ziyade İdris'in adamlarının bir sohbet toplantısı olmuştu.İlerici kanat kongredeki seçimlere katılmadı.İdris Barzani her nekadar Polit Büro'nun üyesi olarak görünüyorsa da,kukla bir parti olan Irak-KDP,İdris'in kararı olmayan hiçbir şeyi uygulamaya sokamayacaktır.Parti tamamen İdris'in otoritesinin hüküm sürdüğü bir tekkeye dönüştürülmüştür.Böylece,üç yıldan beri demokratik bir mücadele veren Geçici Komite'nin de tarihi burada düğümlenmiş oluyordu.

Gelelim Geçici Komite'nin neden ilerici olduğuna ve bizim neden Geçici Komite'nin hareketini desteklediğimiz sorusuna.Konuyla ilgili daha önceki yazılarımızda da vurguladığımız gibi,bizce,şayet bir hareket emperyalizmi hedef alıyor,bölge gericiliğiyle uzlaşmıyor ve sosyalistlerin propaganda ve ajite alanlarını daraltmıyorsa o hareket desteklenmelidir.Geçici Komite hareketi de böyle bir hareketti ve tarafımızdan da desteklenmiştir.Yalnız bunu belirtirken,kendimizi ve Geçici Komite'yi,yağdan kıl çekme misali temize çıkarma temayülünde değiliz.Bizce,Geçici Komite,hareketin gericilerin eline geçmesinde büyük hatalar işlemiştir.Bu hataların başında,liberal ve tavizkar tutumları ile gerici feodal ve aşiret reislerinin durumunu

parti içinde kuvvetlendirmişlerdir.Bunu bilinçli yaptıklarını sanmıyoruz.Ama bilinçsiz yapsalar dahi,büyük bir hatadır.Ayrıca,durumun böyle bir aşamaya gelmesi,yani gericilerin parti içinde etkin olabilmeleri durumu,onlara tarafımızdan devamlı bir şekilde söylenmiştir.Fakat ne hikmetse söylediklerimizin paralelinde hiç bir önlem alınmamıştır.Okuyucularımızın da hatırlayacağı gibi,Geçici Komite hareketini hangi şartlar altında desteklediğimizi ve onlardan neler istediğimizi,gerek biz PALE'de ve gerekse yoldaşlarımız XEBAT'da,defalarca vurguladık.Hatta Geçici Komite'nin gericilerden tamamen tasviye edilmediğini,bu kesimin yönetimi yönetimi ele geçirmek için yoğun bir çalışma yaptığını ve Geçici Komitenin hiç bir zaman için sosyalist bir örgüt olarak değerlendirilmemesini defalarca halkımıza duyurduk.Geçici Komite eğer üç senelik bir zaman zarfında gericileri tasviyeye yönelik yoğun bir çalışma yapsaydı,bugün durum herhalde böyle olmayacaktı.Fakat onlar meselenin ne denli ince olduğunu kavrayamadılar.Sosyalist bir örgütlenmeyi gerçekleştirmek için karşılarında duran düşmanların gücünü iyice hesap edemediler veya çeşitli nedenlerden dolayı etmek istemediler.

Bizim hatalarımıza gelince,üç yıllık Geçici Komiteyi destekleme döneminde,onlardan istediklerimizin hemen hemen hiçbirini yerine getirilmedi.Buna rağmen biz Geçici Komitenin istediği her şeyi,maddi ve manevi olanaklarımız çerçevesinde yerine getirmeye çalıştık.Gücümüzün büyük bir bölümünü onlar için harcadık.Bunu söylerken de,herhangi bir hak iddia etmek istemiyoruz.Ama yaptıklarımızın karşılıksız kalması ve bu karşılıksız yardımların devamı halı,bizim için iki büyük önemli eksikliği beraberinde getirdi.Birincisi,gücümüzün büyük bir kısmıyla Geçici Komite'ye yardım ettiğimiz için,Kuzey Kürdistan'da önümüzde duran sorunların gerekli çabukluğu ve titizliği göstermedik.Ortadan kaldırılması gereken sorunları ihmal ederek,mevcut imkanlarımızın çoğunu Geçici Komite için seferber ettik.Bu durum gelişmemizi belirli ölçüde menfi olarak etkiledi.İkincisi ise,kuzey Kürdistan'daki bütün siyasi yoğunluklar tarafından,Geçici Komite'yi desteklediğimizden dolayı,"karşı bir cepheye alındık.Tabii ki bu yoğunluklara gerekli cevapları vermek zorunluluğu vardı.Böylece,çok hassas olan bir dönemde,diğer siyasi yoğunluklar ile aramızda bir set meydana geldi.Geçici Komite seddi.Bu durumu iki açıdan incelemek gerekir; a) Geçici Komiteyi desteklememiz doğrudur.Bu doğrudan şaşmamamız gerekirdi.Yalnız bu destek yapılırken asıl mücadele alanımız olan kuzey Kürdistan'daki vazifelerimiz de ikinci plana itilmemeliydi.b) Siyasetler eleştirecek diye,Geçici Komite'yi desteklemekten vazgeçmek

oportünist bir tavır olurdu.Fakat Geçici Komite hakkında diğer siyasi yoğunluklarla aramıza koca bir sed çekilmesine de hiç bir neden yoktu.

İşte bütün hatalarımız bunlar.Biz bu hatalarımızı açık bir yüreklilik ve devrimci bir dürüstlikle söyleyebiliyoruz.Ne var ki, Geçici Komite'nin fesh edilmesi ve Irak-KDP'nin yeniden gericilerin eline geçmesi,bize birçok şeyleri de öğretmiştir.Bu öğrendiğimiz şeylerin başında,İdris Barzani'nin sadece Kürdistan'ın bir veya iki parçasında değil,genel olarak Kürdistan'ın bütün parçalarında,gerici ve hain feodal,aşiret reislerini bir araya toplayarak, bir karşı devrim cephesi oluşturmak istemesi gelir.

Bu şartlar altında,İrak-KDP bundan böyle desteklenemez.Çünkü; Irak-KDP'ni ele geçiren gerici klik,emperyalistlerle ve onların işbirlikçileri sömürgeci burjuvazilerle işbirliği içindedir.Orta-Doğu'da ulusal ve sosyal kurtuluş savaşlarına karşı tehlikeli bir düşmandır.Temelde dünya,genelde Orta-Doğu ve özelde ise Kürdistan'da gelişecek sosyalist bir harekete karşı acımasızca saldırmayı amaçlamaktadır.Bunu pratiğinde de gösterdi.Biz İdris'in bu yönlerini daha önceleri bilmiyor değildik.Fakat şimdi daha iyi görüyoruz.

Geçici Komite içindeki ilericilere gelince,onlar bu geçici yenilgiden gerekli dersi,hepimizin çıkarması gerektiği gibi,çıkarmalı ve bu hain feodal kliğe karşı tavizkar ve liberal tavırlardan vazgeçip,leninist örgütlenmenin temelini atmalıdırlar.Bunun yanında,gericilere karşı aktif bir mücadele vermelidirler.Aksi taktirde,tarih önünde daha ağır suçlar işlemiş olur ve başlarını bile önlerinden kaldıramazlar.

Defalarca belirttiğimiz gibi,biz gerek kuzey Kürdistan,gerekse Kürdistan'ın diğer parçalarında sömürgeciliğe,emperyalizme ve feodalizme karşı saflarımızı daha da kuvvetlendirmek için ilerici yönlü hareketleri desteklemeli(mesela İran-KDP önderliğindeki ulusal mücadele) ve ilkeli birliği her zaman savunmalıyız.Bizim için esas olan sosyalistlerin birliğidir.Bu birliği oluşturmak için,daha önce de yaptığımız çağırımı tekrarlıyoruz; sömürgeciliğe,emperyalizme,bölge ve ülke içindeki yerel gericilik ile faşizme karşı güç ve eylem birliği sosyalistlerin bir an olsun unutmamaları gereken acil bir sorundur.

O halde,hep beraber güç ve eylem birliği için ileri!..

İSVEÇ'TE KÜRDİSTAN İŞÇİ-KÜLTÜR DERNEĞİ KURULDU

Geçtiğimiz aylarda, İsveç'te bulunan Kürdistanlı devrimci-yurtsever işçi ve öğrenciler bir araya gelerek, aylardır süregelen çalışmalarını sonucu, KÜRDİSTAN İŞÇİ-KÜLTÜR DERNEĞİ (KİK-DER) adı altında demokratik bir örgüt kurdular. Yayınladıkları kuruluş bildirisi önemli sorunları kapsamanın yanı sıra, doğru bir siyasetin ilkelerini de içermekte. Tüm demokrat, yurtsever ve devrimci unsurları göreve ve dayanışmaya çağıran bu bildiriye okuyucularımıza sunmakta yarar buluyoruz. PALE olarak, KİK-DER'i kutlar, çalışmalarında başarılar diler ve kendilerine yalnız olmadıklarını bildiririz.

DEVRİMCİLER, YURTSEVERLER, DEMOKRATLAR

Emperyalizmin her gün gerilediği ve buna karşı sosyalist sistemin geliştiği ve de ulusal kurtuluş hareketlerinin başarıdan başarıya ulaştığı bir çağda yaşıyoruz. Emperyalist-kapitalist sistemin içine düştüğü buhranların ve kendi içinde barındırdığı çelişkilerin giderek derinleşmesinden ötürü yıkılıp bir sistem olarak yok olmaya mahkum olduğunu pratik hayatta görmekteyiz.

Daha dün ezilen Hindi-Çini, bugün Latin-Amerika, Orta-Doğu, Afrika halklarının emperyalizme ve sömürgecilığe karşı yükselttikleri kararlı ve bilinçli mücadeleleri emperyalizme ve sömürgecilığe ağır darbeler vurmuştur. Bu da emperyalistleri yeni oyun ve taktikler sahnelemeye zorlamaktadır. Emperyalizm, dünya genelinde gelişen proleter devrimlere, anti-emperyalist ve anti-sömürgeci mücadelelere karşı iğrenç oyunlar tezgahlamakla onları yokedeceğini sanmaktadır. Bu sinsî tertiplerin en açık örneklerini ülkemiz Kürdistan'da ve Orta-Doğu genelinde görmekteyiz. Emperyalizm, özellikle Kürt, Filistin ve Arap halklarının sıcak savaşlarını bastırmak için her türlü entrikalara başvurarak kendi sömürü ve talanının devamını sağlamak için yeni saldırgan militarist paktlar oluşturmaya çalışmaktadır.

İran'da faşist Şah diktatörlüğünün yıkılmasından sonra Orta-Doğu bölgesinin stratejik öneminin bir kat daha artması giderek emperyalistleri telaşa düşürmüştür.

Gerek Orta-Doğu özelinde ve gerekse dünyanın genelindeki bu gelişmelerin yanı sıra ülkemiz Kürdistan'da durum nedir?

Açıktır ki, ülkemiz Kürdistan'da halklarımızın gelişen anti-sömürgeci ulusal demokratik kurtuluş mücadelesi her gün yeni boyutlar almaktadır.

İran Kürdistan'ında halkımızın Humeyni'nin gerici yönetimine karşı giriştiği haklı silahlı mücadelesi gelişip devam etmektedir.

Kürdistan'ın İran parçasında yılların doğurduğu tüm olumsuzlukların yanı sıra halkımızın temel demokratik ulusal haklarını dile getiren bu mücadele az da olsa bazı pratik sorunların üstesinden gelmiştir. Buna karşı hareket bir takım güç sorunlarla karşı karşıyadır. Gelişen mücadele gerçekten devrimci bir siyasi önderliği amaç edinmelidir. Sıcak savaş döneminde Kürt halkının kendi kaderini tayin etme hakkını yani bağımsızlık talebini reformist bir talep olan ottonomiye indirgememelidir.

196-75 yıllarında Irak sömürgecilerine karşı savaşan halkımız, gerici ve feodal-burjuva önderliğin başta ABD emperyalizmi ve faşist İran Şahı ile uzlaşması sonucu büyük bir darbe yemiştir. 1976 yılında ilerici ve yurtsever unsurların yeniden başlattıkları savaş, halkımızın ulusal ve sınıfsal kurtuluşuna ne kadar susadığının ispatıdır. Ne varki, son dönemlerde önderlik yeniden işbirlikçi, gerici ve feodal-burjuva kliğin eline geçmiştir. Bu da Irak Kürdistanı kurtuluş mücadelesine karşı en büyük engeldir. Bunun yanı sıra şaibeli gurup ve örgütlerin harekette açtıkları gedikler ülkemiz Kürdistan'ın bu parçasında oluşan en büyük olumsuzluklardan biridir. Ayrıca yurtsever, demokrat ve devrimcilerin dağınak olmaları da bu olumsuzluklara bir yenisini eklemektedir.

Kürdistan'ın Suriye parçasında halkımıza karşı girişilen tüm ilkel sömürgeci baskılar yoğunlaşmaktadır. Ne var ki, bu baskılar halkımızın ulusal demokratik mücadelesini engelleyemeyecektir.

Türkiye Kürdistan'ında ise daha değişik bir durum söz konusudur. Son dönemlerde gelişen anti-sömürgeci ulusal demokratik halk mücadelesi başta sömürgeciler olmak üzere tüm gerici ve işbirlikçi çevreleri korkutmaktadır. Bu nedenle başta Kürdistan'ın 16 ili olmak üzere Türkiye işçi sınıfının yoğun olduğu İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana'da uygulanan sıkıyönetim faşist güçlerin ve ordunun desteğinde baskı ve zulmünü devam ettirmektedir. Halkımızın yiğit devrimcileri sokaklarda faşist caniler tarafından katledilmektedir. Kontrgerilla yönetimindeki işkencehanelerde ve zindanlarda işkenceden geçirilmektedir. Artan ekonomik krizin faturası sömürücü sınıfların yararına emekçi sınıfların sırtına yüklenmektedir. Türkiye emperyalizme ve onun askeri pakt ve üsslerine peşkeş çekilmektedir. Faşist ordu içerisinde Amerikancı bir dikta eğilimi artmaktadır. Öte yandan Türkiye devrimci hareketi bölük pörçük bir halde yoluna devam etmektedir. Henüz gerçek bir proleterya partisinden veya devrimci içerikli geniş bir platformdan yoksundur. Bu da Türkiye işçi sınıfına ve de Kürdistan kurtuluşçu güçleri üzerinde olumsuz etkiler yapmaktadır.

Kürdistan'da gün geçtikçe sınıfsal mevzilenmeler berraklaşmakta başta işçi sınıfı olmak üzere yoksul köylülük ve diğer emekçi tabakalar politik hayatta etkinlik kazanmaktadır.Bu olgu giderek Kürdistan halklarının mücadelesini şu veya bu yönde etkilemektedir. Dolayısıyla halkımızın gerçek devrimci biyasi bir önderliğe kavuşması için verilen kavga yeni boyutlar kazanmaktadır.Buna rağmen, özellikle küçük burjuva,bürokrat aydınlar ve öğrenci kesimi içinde örgütlenen bazı siyasi gurup ve yoğunlukların dar görüşlü fanatik ve dogmacı tavırları hareketin gelişmesini engellemektedir.Tüm bu saydığımız olumsuzluğa ve kargaşalığa Avrupa'da da rastlanmaktadır. Kürdistan halkını tek başına temsil ettiğini söyleyen dernek ve benzeri kuruluşlar tekkeci anlayışla hareket etmektedirler.Derneklekallerini kendi günlük avuntuları için kullanmaktadırlar.Halbuki demokratik anlamda bir derneğin yapacağı çok şeylerin olduğu açıktır.Çünkü bugün Kürdistan halklarının birliğe,dayanışmaya ve uluslararası alanda sesini duyurmaya ihtiyacı vardır.Görev,bunu yerine getirmek Kürdistan işçi ve köylülerinin öncülüğünde yürütülen ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesine yeni dostlar kazandırmaktır.

İşte bu şartlarda Kürdistan'dan binlerce kilometre uzakta bulunan biz Kürdistanlı işçi ve öğrenciler gerçek demokratik anlamda bir derneğin kurulmasına karar verdik.

Bu uğurda halkımızın bağımsızlık,demokrasi,sosyalizm ve birlik yolunda verdiği mücadelede yer ve görev almak isteyen yurtsever,demokrat ve sosyalistlerin sorumluluğu paylaşacaklarına inanıyoruz.

- Yaşasın halkımızın devrimci önderlikli kurtuluş mücadelesi !
- Yaşasın bağımsızlık,demokrasi,sosyalizm ve birlik mücadelemiz!
- Kahrolsun sömürgecilik,emperyalizm,feodalizm ve faşizm !
- Yaşasın derneğimiz

KÜRDİSTAN İŞÇİ - KÜLTÜR DERNEĞİ (KİK-DER) !

Geçici Yönetim Kurulu
Şubat - 1980

ÜLKEMİZ KÜRDİSTAN'DAKİ MÜCADELE ÜZERİNE

Sömürgeciler,bağımsızlık ve sosyalizm için mücadelenin geliştigi ülkemiz Kürdistan'da,kahpece ve sinsice hazırladıkları tüm oyunlarını sergileyip,halkımıza karşı diğer sömürge ülkelerde olduğu gibi baskı,katliam ve işkencenin en vahşicesini uygulamaktadırlar.Özelde Orta-Doğu'da ve genelde dünyada halkların siyasi ve ekonomik bağımsızlık uğruna verdikleri mücadeleler sonucu,emperyalizmin sömürü çarkları günden güne parçalanmaktadır.Bu haliyle can çekişen emperyalizm,her türlü taktikleri sahneleyerek,halklara saldırmaktadır.Tüm ekonomik temelini ve gelişmesini işçilerin,sömürge ve az gelişmiş ülkelerdeki halkların alın terini talana dayandıran emperyalistler ve sömürgeciler,halkların bağımsızlık ve sosyalizm uğruna verdikleri mücadelelerin onların ekonomik sömürü alanlarının temelini nasıl dinamitleyeceğinin farkındadırlar.

Yurtsever halkımız ! Artık sömürgecilik ve emperyalizm postlarını kurtarma peşindedirler.Son zamanlarda Orta-Doğu'da olup bitenler, ibret verici ve ders alınması gerekli olan gelişmelerdir.Ülkemiz Kürdistan'ın son parçalanışından bu yana (1923 Lozan) emperyalistler tarafından beslenen sömürgeci dört devlet(Türkiye,İran,İrak ve Suriye) çeşitli dönemlerde halkımızın mücadelesini bastırmayı denemişlerdir.Ülkemizi ellerinden çıkarmayıp sömürge statüsünde tutmak için hem kendi aralarında çok sıkı dayanışma içine girmiş ve hemde emperyalistlere her türlü tavizleri verme pahasına,yardımlarını alıp ülkemizdeki mücadeleyi bastırmada kullanmışlardır.Emperyalist devletler de bu konuda gerekli yardımlarını esirgememişlerdir.Bunu yapmalarındaki amaç,Orta-Doğu ve Kuzey Afrika'daki petrol bölgelelerini,özelde ise Türkiye,İran,İrak ve Suriye ile birlikte kendilerinin yardımları ile parçalanmış bir sömürge olan Kürdistan'ı kontrollerinde bulundurabilmektir.Dolayısıyla,ülkemizin parçalanmışlık ve sömürge durumunu devam ettirmek,böylelikle sosyalizmin yayılmasını engellemek ve onların kendi sömürü alanlarını korumaları söz konusuydu.

Bugün Türk,İran,İrak ve Suriye sömürgecileri ortak gayelerini devam ettirmek için,ülkemizin parçalarındaki ayrı ayrı aşamalarda olan mücadelelere karşı tüm imkanlarını seferber etmiş durumdadırlar.Bunun karşısında halkımız yüzlerce yıl sürdürmüş olduğu bağımsızlık mücadelesinde,her geçen gün özgürlüğüne daha fazla susamıştır.Bunun ispatı Kürdistan tarihinde bağımsızlık için amansızca verilen mücadelelerdir.Bu kadar bağımsızlığa ve özgürlüğe hasret olan halkımız,neden başarıya ulaşamamıştır? Bizce,bu soru çok önemli ve araştırılıp özerinde durulması gereken bir sorudur.

Sömürgeci Türk burjuvazisi Osmanlı sömürgeci feodal devletinden devraldığı Kürdistan'ın büyük bir bölümü üzerinde(Kuzey batı Kürdistan) tahakkümünü bu güne kadar sürdürmüştür.Bunu yaparken ustaca uyguladığı sömürgeci taktiklerin başında,halkımız arasına çeşitli nifaklar sokarak,onu bölüp birbirine düşürme taktiği gelmektedir.Bunun yanı sıra,Türk sömürgecileri Kürt işbirlikçi burjuvazisini ve gericilerini azami şekilde kullanarak onlardan faydalanmayı da unutmamıştır.Bu yolla kendisine ülkemiz içinde sağlam ve güvenilir dostlar ve muhbirler kazanmıştır.Ülkemizde olduğu gibi,diğer sömürge ülkelerde de halkların mücadelesi yükseldiği anlarda,ülke içindeki işbirlikçiler (ülkenin sömürsünden pay alanlar) kendi durumlarını ve dostlarının çıkarlarını korumak için çeşitli kılıklara girerler.Kendilerine ilerici,yurtsever hatta sosyalist pozlarını verip ustaca marksizm-leninizmi tahrif edip kendilerini örgütlerler.

Bu sebeple çok zengin olan tarihimizden ve bizim ülkemiz gibi sömürge olup,bağımsızlıklarını kazanıp,sosyalizmi inşaada ilerleyen halkların tarihinden dersler çıkarmalıyız.Fakat yukarıda belirttiğimiz gibi sömürge ülkelerdeki işbirlikçilerin sömürgeci devletin güçleriyle uzlaşıp,kendi sınıfsal çıkarlarından dolayı onlarla birlikte hareket etmeleri normaldir.Çünkü ülkenin bağımsızlığa,sosyalizme varması bunların çıkarlarına ters düşmektedir.Başta işçi sınıfı ve köylülerle birlikte tüm emekçilerin sömürüden ve zulümden kurtulup insanca bir yaşama kavuşmalarının şartı,sıkı bir örgütlenme ve sömürücülere karşı kararlı bir mücadeleden geçer.Hiç kuşkusuz, ülkemizde de mücadelenin özünü teşkil eden nokta,işçi sınıf ve müttefiği köylülükle sömürücüler arasındaki mücadeledir.İşçi sınıfının nihai amacı sınıfsız ve sömürsüz bir toplum kurmaktır.Bu hedefe varmak için,ilk plandaki görevlerini tesbit edip,ülkedeki şartların getirmiş olduğu zorunlukları hesaba katarak,yola çıkmalıdır.Keza kadrolarını sıklaştırıp sömürücülere ve işbirlikçilerine karşı amansız bir ideolojik mücadele vermeli ve marksist-leninist fikirleri kitleler içinde yaymalıdır.

Marksistler,işçi sınıfının esas hedefine varabilmesi için,ilk adımda kendi ülkelerinin somut durumunu ve kendi örgütlenme durumlarını gözönünde bulundururlar.Sömürge olan ülkemizde de,temelinde sınıfsal mücadelesini veren Kürt işçi ve köylüsünün ilk adımda varması gerekli olan nokta sömürgecileri ülkeden kovmaktır.Çünkü ülkemizin içinde bulunduğu şartların gereği olarak sosyalizme ve mutlu bir hayata kavuşmak için ilk engel budur.Bu gün bütün bunların en bariz örneğini halkımız yaşamaktadır.Türk sömürgeci devleti Kürdis-

tan'ın on altı vilayetine sıkıyönetimi getirmiştir. Bunun sebebi de, sömürgecilerin ağzı ile "bölücülüğü" önlemektir. Bu yolla hem gelişen mücadeleyi durdurmak ve kendi kontrolünde tuttuğu Kürdistan'ın bir parçasını elinde bulundurmaya devam etmek ve hem de Türk işçi sınıfının ve emekçi kitlelerinin üzerindeki ekonomik baskıları arttırmak amacı güdülmektedir. Ülkemizde uygulanan ulusal ve sınıfsal baskının vahşetine karşın devrimci mücadele büyük boyutlara varmıştır. Halkımız tarihinin her döneminde olduğu gibi bağımsızlık için kanını dökmekten çekinmiyor ve artık içteki ve dıştaki tüm düşmanlarını tanıyor. Pratikte sözde devrimci hareketleriyle sömürgecilerin ekmeğine yağ sürenleri, ülkenin kurtuluşunu engellemek için işbirliği yapanları, halkımız günden güne tesbit etmektedir. Sömürgecilerin, destekleyicileri emperyalistlerin ve yerli işbirlikçilerinin gücü ve sahneleyecekleri tüm oyunları, halkımızın bağımsızlık ve sosyalizm için patlamaya hazır bir volkan gibi olan gücünün yanında yerle bir olacaktır. Halkımız kendi tarihinde bağımsızlığa ve özgürlüğe varabilmek için cömertçe kanını dökerek, bu yolda ne kadar kararlı olduğunu ispatlamıştır.

Kuşkusuz ülkemizde verilecek ulusal kurtuluş mücadelesi, dünya işçi sınıfı ve sömürge ülkelerdeki mücadeleden koparılamaz. Bu, daha 1917 Ekim Devrimi pratik hayata geçtiğinden bu yana, sömürge ülkelerdeki kurtuluş savaşları diğer ülkelerdeki işçi sınıfı hareketleriyle bütünleşmiştir.

Toplumların sosyal gelişmesine baktığımızda, bunları anlayabilmek, sebep ve sonuçlarını sağlıklı bir şekilde açıklayabilmek için, onların maddi hayat seviyelerini ve sınıfların durumunu gözönünde bulundurarak, aralarındaki ilişkileriyle birlikte ele almak zorundayız. Şüphesiz geçmişte olduğu gibi (köleci toplumdaki bu yana) günümüzde de, toplumun ileriye gitmesini sınıfsal mücadele sağlar. Fakat sınıf mücadelesi her yerde aynı çizgiyi takip etmez. Tarihin çeşitli dönemlerinde ayrı ayrı sınıflar arasındaki mücadeleler belirli süreçlerden geçtikten sonra, yeni toplumsal ve sosyal değişimlere yol açmıştır. Onun için tarihteki ve günümüzdeki tüm mücadeleler, sınıf mücadelesinden başka birşey değildir. Fakat sınıflar ortaya çıktığından bu yana, sömürü şekilleri de değişik yöntemlerle günümüze kadar uygulanmıştır. Bunun yanı sıra, sömürülen kitlelerin sömürücü sınıflara karşı çeşitli aşamalardan geçerek mücadeleleri de günümüzde değişik ülkelerde değişik şekillerde devam etmektedir. Bunun sebebi de, ayrı ayrı ülkelerdeki değişik maddi hayat şartları, üretim biçimine göre değişen üretim ilişkileri ve bunlara göre sınıfların örgütlenme durumu, somut şartların zorlamasıyla ayrı ayrı gelişmeler

izlemektedir.Ayrı ayrı somut şartlardan doğan bu değişiklikleri hiç bir devrimci göz ardı edemez.Herhangi bir ülkedeki mücadele yöntemini alıp,kendi ülkesinin toplumsal durumunu gözönünde bulundurmadan tıpa tıp uygulamaya girişmek,marksizmin yaşayan ruhuna,somut şartların somut tahlili ilkesine,ters düşer.Bunun için de kitlelerin durumunu hesaba katmadan girilen eylemler pratikte tersine teper ve mücadeleye zarar verir.

Ülkemizdeki emekçi halkların ve üzerinde yaşadıkları ülke Kürdistan'ın durumu,başka ülkelerin iktisadi,kültürel ve toplumsal yapılarından ayrılmaktadır.Kürdistan halkları diğer halkların durumundan değişik bazı şartlar ile karşı karşıyadır.Her şeyden önce, ülkemiz emperyalistlerin onayı ile bölgedeki dört devlet arasında paylaştırılıp sömürgeleştirilmiştir.Bu durum ülkemizi ellerinde bulunduran dört sömürgeci devletin burjuvazilerini ve gericilerini birbirlerine yaklaştırmaktadır.Bunlar güçlerini birleştirip Orta-Doğu'da devrimin odak noktası durumuna gelen Kürdistan halklarının bağımsızlık ve sosyalizm uğruna verecekleri mücadeleyi bastırmak istemektedirler.Kürdistan'ın parçalanmışlığını devam ettirip,emperyalist güçlerin onlara verdikleri direktiflerin gereklerini yerine getirmek için,kendi aralarında işbirliği yaparak hummalı bir şekilde faaliyet göstermektedirler.Nitekim halkımız,olgunun örneklerini geçmişte olduğu gibi yakın zamanlarda da yaşamıştır.Kürdistan'ın diğer parçalarındaki mücadelelerden dolayı Türk sömürgecileri İran, Irak ve Suriye sömürgecilerine nasıl yaklaştığı gözler önündedir. Ülkemizde verilen mücadele yöntemi,bu şartlarda Türkiye,İran,İrak ve Suriye'deki mücadele yönteminden ayrılmaktadır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi ülkemizdeki mücadele sınıfsal mücadeleden ayrılmamakla birlikte,hiç bir demokratik hakka sahip olmayan halkımızın kendi kaderini özgürce tayin edebilmesi ve sosyalizmi inşa edebilmesi için,parçalanmış bir sömürge durumunda olan ülkenin ilk adımda sömürgeci güçlerden kurtarılması zorunluluk kazanmıştır.Zira herhangi bir ülkede somut şartların zorlamasından dolayı,özünde temel çelişki olan bir olgu,geçici olarak ikinci çelişki durumuna gelebilir.Halkımızın ulusal kurtuluş hareketi de özünde emperyalizme karşı olmakla birlikte,ülkenin içinde bulunduğu durumun zorlamasıyla sömürgecilik zincirinin ilk adımda parçalanması kendini ön plana getirmiştir.Proleteryanın önderliğinde veya proleteryanın zayıf olduğu ülkelerde(özellikle sömürge ülkelerde) proleterya ideolojisi önderliğinde verilen kurtuluş hareketlerinin başarıya ulaşmasından sonra sınıf mücadelesi devam eder.Yani sömürgeciliğin zincirleri kırıldıktan sonra anti-emperyalist mücadele

ikinci(yan) çelişki olmaktan kurtulup baş çelişki durumunu alır. Fakat hiç bir zaman dediğimiz yanlış anlaşılmalıdır.Sanki emperyalizm ile sömürgecilik birbirlerinden kopuk şeylermiş gibi bir yargıya varılmasın dediklerimizden.Sömürgeciler güçlerini emperyalistlerden almadan sömürgeciliklerini devam ettiremezler.Onun için sömürge ülkelerin sömürgeci devletin burjuvazilerine karşı verdikleri bağımsızlık ve sosyalizm uğrunda mücadeleleri indirek olarak emperyalizme karşıdır.Sömürgecilik ilişkilerinin koparılıp atılmasından sonra ülkede işçi sınıfı ideolojisini toplumda hakim bir duruma getirmek,ve üretim araçlarının özel mülkiyetini ortadan kaldırıp sosyalist üretim şeklini inşa etme sorunları için sınıfsal mücadele keskinleştirilir.

Diğer yandan unutulmaması gereken başka önemli bir nokta,yarı-feodal üretim biçiminin hakim olduğu ülkemizde anti-feodal mücadelenin ihmal edilmemesidir.Hele bugün Kürdistan'daki gelişen olayların da gösterdiği gibi,ülkemizde tüm gerici kurumlar sömürgeci devletlerle içli dışlı bir şekildedirler.Kürdistan halklarının gelişen,bağımsızlık ve sosyalizmi amaçlayan mücadelesine karşı sömürgeci devletlerin güçleriyle birlikte,onlardan destek ve maddi güç alarak,devrimci ve yurtseverlere saldırmakta ve onları katletmektedirler.Onun için ülkemizdeki mücadele,yerli işbirlikçilerin faaliyetlerini tesbit edip,ulusal kurtuluş hareketine verdikleri ve ileride verecekleri zararları önlemek için,tüm gericilere karşı amansız bir şekilde karşı koymak zorundadır.Son zamanlarda feodaller,sömürgeci Türk burjuvazisinin emirleriyle bağımsız ve sosyalist bir Kürdistan için her şeyi ile mücadele eden yigit devrimci halk neferlerini öldürmektedirler.Böylelikle gözle görülür ve açık bir şekilde kendilerinin sömürgeci güçlerle nasıl anlaşmalı olarak ülkenin kurtuluşunu engellemek için çalıştıklarını görmekteyiz.Bu vesile ile verdiğimiz mücadele anti-sömürgeci ve anti-feodal ilkeler doğrultusunda,her türlü sağ ve sol sapmalara karşı olmalıdır.

PALE'Yİ OKU VE OKUT!

TAR-İŞ İŞÇİ DİRENİŞİNE SELAM

İzmir'de TAR-İŞ işçilerinin başlattığı ve başarı ile sürdürdüğü direniş hareketi hala belleğimizdedir. Bu nedenle, İzmir'de Türkiye işçi sınıfının tekelci burjuvaziye karşı yürüttüğü bilinçli ve kararlı mücadele, işçi sınıfı hareketi içinde önemli bir yere sahiptir.

TAR-İŞ'te işten atılan devrimci işçiler, yerlerine alınmak istenen faşistleri protesto etmek amacıyla fabrikayı günlerce işgal ettiler. Barikatlar kurarak kendi özlem ve taleplerini egemen sınıflara duyurdular. Ama tekelci burjuvazi boş durmadı. İşçilerin üzerine tank, top ve panzerlerin desteğinde polis ve jandarma ile hücum etti. İşçiler tüm faşist saldırılara ve baskılara karşı kahramanca direndi. Kendi sınıf çıkarlarını ve emekçi yığınlar arasındaki dayanışmayı gösterdi. İşçi sınıfı hareketini tüm devrimciler, demokratlar ve anti-faşistler destekleyerek daha da ileri gitmesi ve kitlelere mal edilmesi için büyük çabalar sarf etti.

Polis ve ordu birliklerinin adice saldırılarına karşı İzmir'in tüm işçi sentleri birlikte karşı koyarak devrim mücadelesinde kararlılıklarını gösterdiler. Tüm bunlar yapılırken oportünistler, uzlaşmacılar ve sosyal şövenler direniş kırmak için ellerinden geleni yaptılar. Fakat direnen, mücadele eden ve iktidara yönelik direnişlerini gösteren işçi sınıfı ve gerçek devrimciler bu tür hareketlerin teşhirini de yeterince yaptılar.

Siyasi grev ve benzeri girişimler, işçi sınıfının iktidar mücadelesinde en önemli silahlardan biridir. Ama işçi sınıfı içinde etkin olan revizyonist, reformist anlayış bu önemli mücadele aracını hayata geçirememiştir. Zaten işçi sınıfı hareketini yalnızca ekonomik ve demokratik talepler etrafında yürütmek isteyenler olsa olsa ekonomistlerdir. Halbuki, gerçek devrimciler işçi sınıfının iktidar mücadelesinde bu türlü eylemleri siyasi mücadeleye bağlı olarak ele alır ve yürütürler. Dolayısıyla işçi sınıfının grev için aldığı kararların genel siyasi grevlere dönüştürülmesine çaba sarf edilmelidir. Zira şu günlerde emperyalistler ve işbirlikçileri Türkiye işçi sınıfına ve Kürdistan halkının kurtuluş mücadelesine karşı büyük bir katliamın hazırlığı içerisindedir. İşçiler, devrimciler ve ilericiler hergün faşist cinayet şebekeleri tarafından kurşunlanmaktadır. Ne var ki, tüm bu katliamlara ve baskılara karşı devrimci güçler arasında henüz ortak mücadele hedefleri yaratılmamıştır. Bu da egemen sınıfların yararına olup işçi sınıfının aleyhine olan bir durumdur.

Anlatmaya çalıştığımız tüm olayların ışığında, biz Kürdistanlı

devrimciler olarak,Kürdistan'ın Türkiye parçasındaki anti-sömürgeci kurtuluş mücadelesi ile Türkiye işçi sınıfının demokrasi ve sosyalizm mücadelesini tek yumruk olarak hayata geçirmeliyiz.Ancak bu şekilde Kürdistan ve Türkiye emekçi halkları gerçek kurtuluşlarına kavuşabilirler.

21 ŞUBAT SÖMÜRGEÇİLİKLE MÜCADELE GÜNÜ

Köleciler toplum ile birlikte ortaya çıkan sömürü ve baskı biçimi, daha sonraları feodal ve kapitalist toplum biçimlerinde de devam etti.Ne var ki,sömürü,kapitalizmin en son aşaması olan emperyalizm döneminde en azgın şeklini aldı.Kapitalizmin her yeni aşamasında metropol ülkelerin ham madde kaynaklarına olan ihtiyaçları arttı. Kapitalizm,her yeni bir boyutlamada,kendine sömürge ve baskı altında tutabileceği zayıf ülkeleri işgal ederek,ordusuyla sömürü ve talanlarını devam ettirdi.Böylece,bir avuç kapitalist sömürgeci ülkeler mazlum Amerika,Afrika,Asya ve Orta-Doğu halklarını sömürgeleştirip her türlü baskı ve talan mekanizmasını işletti.

Kapitalizmin en son aşaması olan emperyalizm dönemine gelindiğinde,dünyanın ezilen mazlum halkları,sömürgeci metropol ülkeler tarafından paylaşılmış bulunuyorlardı.Bu olgunun yanı sıra,sömürü ile birlikte sömürge ülkelerde başlayan direnişler daha da boyutlanarak devam ediyordu.Diğer yandan,sömürge paylaşımından hoşnut olmayan sömürgeci ülkeler arasındaki çelişkiler artıyordu.Artan bu çelişkiler birinci emperyalist paylaşım savaşının patlak vermesine neden oldu.Bu arada,Büyük Ekim Devrimi ile Rusya'da egemenliği ele alan proleterya,dünyanın ilk sosyalist devletini kurmakla ezilen mazlum halklara bir umut kaynağı oluyordu.Daha önceki dönemlerde kurtuluş hareketlerine önderlik etmiş burjuvazinin pili bitmiş,yerine daha dinamik ve daha da devrimci bir sınıf olan proleterya sınıfı geçmişti.

İkinci emperyalist paylaşım savaşından sonra,emperyalist sömürgeciler yeni oyunlar tezgahlamaya koyuldular.Gelişen anti-emperyalist mücadeleleri yok etmek için yeni ve güçlü askeri paktlar kuru-

yorlardı.Eskiden askeri işgal yoluyla elde ettikleri ülkeleri ve sömürgeleştirdikleri halkları bu kez başka yollarla talan etmeye yöneldiler.Ne var ki,Ekim devriminden sonra,dünyanın ezilen mazlum halkları sömürünün her yöntemine karşı yürüttükleri mücadelelerine daha çok bilinçli bir şekilde sarılmışlardı.Sömürgecilik ve onun getirdiği çağ dışı anlayış,her yerde kınanıyor ve büyük tepkilerle karşılaşıyordu.Bu nedenle,21 Şubat 1965 tarihinde Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonunun kabul ettiği 21 Şubat Uluslararası Sömürgecilikle Savaş Günü,dünya proleteryasının ve ezilen halkların kazandığı önemli mevzilerden biridir.

Tüm bu gelişmelerin yanı sıra,bugün dünya,Orta-Doğu ve ülkemiz Kürdistan'da durum nedir ?

Hem Latin Amerika ve hem de Afrika'da gelişen devrimci hareketlerin emperyalizmi telaşa düşürdüğü açıktır.Gelişen proleter önderlikli ya da anti-emperyalist sınıfsal ve ulusal hareketler,emperyalist kampta derin yaralar açmakta ve yeni ekonomik buhranlar birbirini izlemektedir.Doğal olarak bu buhranlar sömürge ve yarı sömürge ülkelere de aksetmektedir.Bu olgu,sömürge ve yarı sömürge ülkelerdeki işbirlikçi burjuvaziyi de sarsmakta ve giderek onu yeni tedbirler almaya zorlamaktadır.Bu nedenle zamlar,hayat pahallılığı, baskı,işkence ve katliamlar birbirlerini izlemektedir.

Orta-Doğu'da ise,İran ve Afganistan'daki gelişmeler emperyalizme ağır darbeler vurarak onu sarsmıştır.Amansız bir telaşa kapılmış olan emperyalistler yeni saldırgan paktlar kurma çabası içerisine girip Türkiye,İsrail,Mısır vb. gibi ülkelerde şövenizmi körüklemek ve karşı devrimci faşist hareketleri yoğunlaştırmaktadır.Son dönemlerde Türkiye'de sahneye konan oyunlar bunu kanıtlamaktadır.İşçiler,köylüler,demokratlar ve tüm devrimciler yollarda kurşunlanırken,kendi demokratik hakları için direnen TAR-İŞ ve benzeri işyerlerine karşı tanklar ve toplarla saldırıya geçilmiştir.

Öte yandan,sömürgeci Türk burjuvazisi Kürdistan'da gelişen anti-sömürgeci ulusal kurtuluş mücadelesini kanla bastırmak için türlü provakasyonları sergilemektedir.Aynı durum,Kürdistan'ın İran,Irak ve Suriye parçalarında değişik yöntemlerle pratik hayata geçirilmektedir.İran biriminde halkımızın ulusal kurtuluşçu özlemlerini dile getiren mücadelesi,istemleriyle reformist olmasına rağmen,günbegün güçlenmektedir.Hernekadar halkımızın silahlı mücadelesi proleter anlamda gerçek bir önderlikten yoksun ise de,yine ilerici,demokrat ve devrimci dünya kamu oyunda belirgin bir saygınlık kazanmıştır.Hareketin devrimci bir önderliğe kavuşturulması sorunu,kendisini her geçen gün daha fazla hissettirmektedir.

Kürdistan'ın Irak parçasında ise durum daha da değişik bir manzara arz etmektedir. Yönetimi yeniden ele geçiren işbirlikçi ve gerici feodal-burjuva klik, halkımızın gerçek özlemlerine cevap veremediğinden, kitleler arasında tutunamamaktadır. İlerici, demokrat, yurtsever ve devrimci unsurların dağınıklığı, halkımızın Baas sömürgecilerine gerekli darbeyi vurmasını engellemektedir. Bu unsurların bir an önce kendilerini toparlamaları ve güçlü bir atılımla mücadeleyi yönlendirmeleri en acil sorun olarak kendini göstermektedir. Kürdistan'ın Suriye biriminde de halkımız üzerine konan sömürgeci baskılar artmaktadır. Katmerleşen bu baskılara karşın, halkımızın direnci tükenmek bilmemektedir. Kürdistan'ın tüm parçalarında olduğu gibi, bu olgu, sömürgeci burjuvaziyi çileden çıkarmakta ve giderek onun daha da azgınlaşmasına neden olmaktadır.

Uluslararası Sömürgecilikle Savaş Günü olan 21 Şubat, ülkemizdeki tüm olumsuzluklara rağmen, içeriğini ve bu içerik gereği halkımızın mücadelesini güçlendirip alevlendirmektedir. Gerek ezilen dünya halklarının ve gerekse dünya proleterlerinin bilinçli ve kararlı mücadeleleri sonucu elde edilen bu mevziye sahip çıkıp, buna yenilerini ekleyelim.

**PALE kovara te ye,
wê bixwîne û bide xwendin !**

NEWROZ'A GİRERKEN

Halkların tarihinde var olan bazı olgular, kimi zaman o halkın tarihi süreç içindeki gelişim ve değişimleri ile kaynaşarak tümüyle halka mal olur. Giderek, o halkın tarih sayfalarında altın harflerle yazılır. Bu tarihi olgu, daha sonraki nesiller için de bir belge olarak kalır. Genç nesil ise bundan gerekli dersleri çıkarıp yaşadığı günü değerlendirir. İlerisi için daha detaylı değerlendirmeler yapma olanağına sahip olur.

Sömürüye ve zulme başkaldırışın somut bir ifadesi olan NEWROZ da, Kürt halkının zengin ve devrimci tarih sayfalarında altın harflerle yazılmış olgulardan biridir.

NEWROZ bütün İran halkları tarafından olduğu gibi, Kürt halkı tarafından da kutlanmaktadır. Her yıl 21 Mart günü geldiğinde, Kürt halk kitlelerinin sömürüye ve zulme karşı olan mücadele ateşleri yenilenir. Bu ateş daha da kuvvetli bir şekilde körüklenir.

Tarihi binlerce yıl öncesine dayanan NEWROZ hakkında, halk kitleleri arasında çeşitli mitolojiler anlatılmasına rağmen, bunların hepsinin birleştiği ortak bir nokta ve ortak bir gerçek vardır. O da, Kürt halkının devrimci KAWA önderliğinde zalim DEHAK'a karşı kana ile, zavallı küçük çocukların temiz beyinleri ile kazandığı özgürlük mücadelesidir.

Binlerce yıl öncesi sömürü ve zülmün en acımasızcasının uygulandığı Kürdistan'da, halkımız, kahramanca ve kararlılıkla mücadele vererek zafere ulaşmıştır. Bu gün ise, tüm bu hak ve özgürlükleri elinden alınıp gaspedilen ülkemiz halkları, parçalanmış ülkelerinde en ufak bir temel demokratik haktan yoksun olarak sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel gelişmesi engellenerek orta çağ yaşamına terk edilmiş bir halde NEWROZ'u coşkuyla kutlamaktadırlar.

Kürdistan halkları NEWROZ'un devrimci geleneğini günümüz şartlarında da tekrarlamak için kararlı bir mücadeleye içindedirler. Parçalanmış, uluslararası bir sömürge ve yarı-feodal bir yapıya sahip olan ülkemiz Kürdistan'da özlemi çekilen şey; bağımsız, demokratik, sosyalist ve birlik şartlarında NEWROZ ateşinin yakılmasıdır. Bu ateşin yakılması ise, dünya ve Kürdistan süreci somut ve bütün olguları ile birlikte değerlendirildiği, dost ve düşman güçler berrak bir şekilde tesbit edildiği ve bütün geçmiş tarihimizden gerekli dersler çıkarılıp günümüz bilimsel dünyü görüşü olan marksizm-leninizm'in yaşayan gerçekleri ile eritilip tekrar halka geri verildiği gün gerçekleşebilir.

Yukarıda belirttiğimiz bu belirlemeyi, bu yazımızın kapsamı içinde biraz daha açarak konuya açıklık getirmek istiyoruz.

İnsanlık tarihinde sınıfların doğuşu ile birlikte sınıflı toplumlara geçilmiştir.İnsanlığın sınıflı toplumlara geçişi ile birlikte,en kalabalık insan guruplarını meydana getiren emekçiler üzerinde de acımasız bir sömürü başlamıştır.Bu sömürünün köleci toplum,feodal toplum ve kapitalist toplumda uygulama yöntemleri her ne kadar ayrı ise de,amaç hep aynıdır.Sömürü! Köleci toplumda köleler alınıp satılabilen bir üretim aracı olarak her türlü baskı, zulüm ve insanlık dışı yöntemlere maruz kalıyorlardı.Feodal toplumda ise,köleler artık toprağa bağlı kalıyor ve yaşamlarının sonuna dek feodal beylerin,toprak ağalarının hizmetinde çalışıyorlardı.

Tekniğin ve bilimin ilerlemesi ile birlikte üretim,artık modern makinalarla yapılmaya başlandı.Modern fabrikaların üretime hakim olması,yani bu yeni üretim araçlarının feodal üretim araçları üzerindeki hakimiyeti,yeni bir üretim tarzını ortaya çıkardı.Bu yeni üretim tarzı,kapitalist üretim biçimleridir.Kapitalist üretim biçiminin ortaya çıkması,bir yandan yeni bir toplum tipini(kapitalizmi) hakim kılıyor,diğer yandan ise eski toplum tipini(feodalizmi) tasviye ediyordu.Böylece kapitalist toplumun temeli atılıyor ve bu toplumun en belirleyici sınıfları,burjuvazi ve proleterya ortaya çıkıyorlardı.Bundan sonra insanlık tarihinin en modern sömürü düzeni olan kapitalizm,dünyaya bir ağ gibi yayılıyordu.

Kapitalizm 20.yy da büyük aşamalar kaydetti.Bu yüzyıl emperyalist bir çağ olarak belirleniyordu.Yani büyük ve dev tekelilerin dünyayı kendi aralarında parsellemeleri çağıydı.Emperyalizmdeki bu dev tekeller,aşırı kar elde etmek için hiç bir şeyden çekinmezler.Amaç dünyayı kendi aralarında paylaşmak,yeniden paylaşmaktır.Emperyalizmin bu karakteri I. emperyalist paylaşım savaşına yol açmıştır.Bu savaşta milyonlarca masum insanın kanı acımasız bir şekilde akıtılmıştır.Emperyalistler bu savaşın faturasını sermaye çemberine aldıkları halklara ve kendi işçi sınıflarına ödetmişlerse de,bu savaş sonucu dünyada yeni gelişmeler oldu.Bu yeni gelişmelerin başında 1917 büyük Ekim Devrimi'nin geldiği muhakkaktır.Zira 1917 Ekim Devrimi ile birlikte yeni bir sistem doğmuştur.Sosyalist sistem.

Sosyalist sistemin hayata geçmesi ile birlikte,emperyalistler bu sistemin kendileri için ne denli tehlikeli olduğunu görüyor ve genç Sovyetler sistemine var güçleri ile saldırıyorlardı.Bu saldırılar ve emperyalistlerin dünyayı yeniden kendi aralarında paylaşma özlemleri,II.emperyalist paylaşım savaşına neden oldu.Ancak,II. emperyalist paylaşım savaşı emperyalistleri daha da gerilettili.Buna karşılık sosyalist sistem daha da güçlendi.Nitekim I.emperyalist

paylaşım savaşı sonucu, ilk kez bir ülkede (Sovyetler Birliği) ortaya çıkan sosyalizm, II. emperyalist paylaşım savaşı dönemi ve neticesinde bir tek ülkenin sınırlarını aşarak dünyada güçlü bir sistem haline geldi. Bulgaristan, Yugoslavya, Polonya, Macaristan, Doğu Almanya, Çin, Vietnam v.b. yeni yeni ülkeler sosyalist sisteme katıldılar. Sosyalist sistemin güçlenmesi doğal olarak emperyalist sistemin sonunu yaklaşıtıyordu. Çünkü sosyalist sistem dünya işçi sınıfına güvence veriyor ve ulusal kurtuluş hareketlerini hızlandırıyor.

Emperyalist sistemin ikinci emperyalist paylaşım savaşı sonucu büyük kayıplar verdiğini yukarıda vurguladık. Bu kayıpların başında klasik sömürgeciliğin ağır darbeler yiyerek büyük bir oranda parçalanmasıdır. Ancak emperyalist güçler bu ağır yenilgiler karşısında güçlerini muhafaza etmek ve bir denge oluşturmak için yeni yeni önlemler almaya başladılar. Bu yeni yöntemlerin başında yeni sömürgecilik gelir. Klasik sömürgeciliğin büyük bir hızla parçalanmasına karşılık, bir yeni sömürgecilik metoduyla ekonomik olarak geri kalmış ülkeleri kendilerine bağımlı kılıyor ve sözde onlara siyasi bağımsızlıklarını tanıyordu. Halbuki, bu sözde siyasi bağımsızlığı olan devletler, emperyalist güçlerin üsleri ile donatılıyordu. Bu üsler gerek sosyalist ve halk demokrasilerinin, gerekse yeni sömürge halkları için bir tehdit unsuru olmaktadır.

Emperyalist güçlere bağılı olan işbirlikçiler ise, efendilerini doyurabilmek ve bazı kırıntılara sahip olabilmek için halkın kanını son damlasına kadar emerek tüm zenginlik kaynaklarını, ucuz iş gücünü ve zaman zaman bol asker gücünü emperyalist ağababalarına peşkeş çekerler. Bu durum, halk kitlelerini gerek egemen sınıflara, gerekse efendileri olan emperyalistlere karşı direnmeye götüren en büyük etken olarak görülmektedir.

Emperyalistler ise kendilerine bağladıkları ülke halklarına ve zenginlik kaynaklarına sömürerek güçlerine güç katarlar. Elde ettikleri bu muazzam kârın çok cüzi bir miktarını kendi işçi sınıflarına vermeyi ihmal etmezler. Çünkü onlar için önemli olan bir şey de kendi işçi sınıflarına susturmaktır. Gerçekten de, elde ettikleri bu büyük kârın bir kısmı ile kendi işçi sınıflarına susturabiliyor ve işçi sınıfı içinde aristokrat bir kesim oluşturabiliyorlar. Ama ne zamana kadar ?

Genel ve kısaca anlatmaya çalıştığımız günümüz dünyasındaki durumdan iki önemli sonuç çıkarıyoruz.

- 1)- Dünyada kendini gösteren en önemli çelişkiler. Bunlar;
 - a) Sosyalist sistem ile emperyalist sistem arasındaki çelişki,

- b) Sömürge ve bağımlı halklarda emperyalistler arasındaki çelişki,
 - c) Emperyalist ülkelerin kendi aralarındaki çelişkileri,
 - d) Emperyalist-kapitalist ülkelerdeki burjuvazi ile proleterya arasındaki çelişki.
- 2)- Emperyalizmin kendine hedef seçtiği güçler.Bunlar;
- a) Emperyalistler,sosyalist sistemi yok etmek için her türlü oyuna baş vururlar,
 - b) Emperyalistler,klasik sömürgeciliğin büyük oranda parçalanması ile birlikte,yeni sömürgecilik metodlarıyla mazlum halkları sömürgeleştiriyorlar,
 - c) Emperyalistler,sömürgelerinden elde ettikleri kârlarla,kendi işçi sınıflarını belirli bir dönem tatmin edip onları susturabiliyorlar.Bu durum emperyalistlerin sömürü konularını bir dönem daha uzatabiliyor.

Görüldüğü gibi,emperyalistlerin kendine hedef aldığı güçlerin başında sosyalist sistem,sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin halkları ile dünya işçi sınıfı gelmektedir.Emperyalizmin bu iğrenç emellerini boşa çıkarmak için sosyalist sistem,sömürge ve yarı-sömürge halkları ile dünya işçi sınıfı arasında bir ittifak kaçınılmazdır. Zira bu ittifak olmaksızın dünya gericiliğine ve onun baş kalesi olan emperyalizme(başta ABD emperyalizmine) karşı mücadele vermek imkansızdır.Bu üç güç,günümüzde dünya devrimci sürecindeki en devrimci güç olarak da vazifesini yapmaktadır.Bu üç gücün yanyana gelmesiyle dünyanın çeşitli yerlerinde kesin zaferler kanıtlanmıştır. Angola,Gine,Mozambik,Vietnam,Laos ve Kamboçya'da yanyana,omuz omuzla mücadele veren bu üç güç,emperyalizmin en önemli ahtapot kollarını kökünden koparıp atmıştır.

Kısa bir dönem önce,İran'daki faşist Şah diktatörlüğüne karşı İran halklarının haklı ve kararlı mücadelesi(proleter önderlikten yoksun olmasına rağmen),sosyalist sistem,dünya mazlum halkları ve işçi sınıfı tarafından var güçle desteklenmiştir.Aynı şekilde Nikaragua halkının kararlı mücadelesi de yine bu üç devrimci güç tarafından desteklenmiştir.

Aynı şekilde bu güçlerle organik bir bağ oluşturan Filistin, Dofar,Eritre,Beluçi,Bask,Azeri,Pencap ve Kürdistan halklarının da haklı mücadeleleri en yakın gelecekte başarı sağlayacaktır.Emperyalizm tüm çirkef emellerine rağmen,hiç bir zaman bu üç devrimci gücün birliğine(ki aslında bu üç devrimci güç bir bütündür) karşı duramaz.Dünya genelindeki bu kısa açıklamaya son bir şey daha ekleyerek ülkemizdeki gelişmelere geçelim.Günümüzde(1917 Ekim devri-

mi sonrası) ulusal sorun ve sömürgeler genel sorunu sosyalist devrimlerin bir parçası haline gelmiştir. Diğer bir deyimle, sömürge ve yarı-sömürge halkları kapitalist olmayan yoldan sosyalizme geçişi ülkelerinde uygulayarak emperyalizme doğrudan doğruya ağır darbeler indirmektedirler.

Tarihi binlerce yılı içeren Kürdistan, halkı ile birlikte Doğu'nun en eski insan topluluklarını bugünkü ülkelerinde oluşturmuş ve çok uzun dönemleri içeren imparatorluklar oluşturmuşlardır. Çeşitli kavimlerin istilalarına karşı direnerek günümüze kadar varlığını sürdüren Kürt halkı ve ülkeleri olan Kürdistan'ın günümüzde neden uluslararası bir sömürge (parçalanmış olarak) ve neden yarı-feodal bir yapı gösterdiğini tarihi süreç içinde kısaca anlatmaya çalışalım.

Bilindiği gibi, Kürdistan ilk olarak 1514 yılında Yavuz Sultan Selim'in İran Safevi İmparatorluğuna karşı düzenlediği bir seferle işgal edilmiş ve daha sonraki İran-Osmanlı savaşlarında devamlı bir tampon bölge vazifesi görmüştür. Daha sonraları 1639 yılında Osmanlı-İran imparatorlukları arasında imzalanan "Kasrî-Şîrîn anlaşmasıyla feodal-sömürgeci Osmanlı ve İran imparatorlukları kendi devlet sınırlarını Kürdistan'ın ortasından geçirmek şartıyla ülkemizi parçalamışlardır. Bu parçalanmadan sonra Kürdistan halkları en ağır vergiler altında ezilmiştir. Bunun yanında, Kürdistan barış zamanlarında bir ekonomik kaynak olduğu gibi, savaş anlarında da askeri güç kaynağı olmuştur. Bütün ekonomik ve kültürel gelişmesi engellenerek, tüm zenginlikleri bu iki feodal-sömürgeci güç tarafından talan edilen ülkemiz, I. emperyalist paylaşım savaşına gelindiğinde ekonomik ve siyasal olarak ilhak edilmiş ve tam bir sömürge konumu arz ediyordu.

I. emperyalist paylaşım savaşı döneminde, bu günkü Irak ve Suriye'yi işgal eden İngiliz ve Fransız emperyalist sömürgecileri, Kürdistan'ın bu ülkeler içinde kalen parçalarında da sömürgeci bir tutum izliyorlardı. 1923 Lozan anlaşmasıyla, daha önce iki sömürgeci gücün baskısı altında yaşamını devam ettiren Kürdistan, bu tarihten sonra bu iki emperyalist devletin de devreye girmesiyle birlikte dört parçaya bölündü. Paylaşım savaşı neticesi, anlaşmalı olarak Irak ve Suriye'den çekilen İngiliz ve Fransız emperyalistleri, Kürdistan'ın bu ülkelerdeki parçalarını da Arap burjuvazilerine terk etti.

Kürdistan'ın bu dört parçaya bölünmesi ile birlikte, ülkemizin her parçasında sosyal, siyasal, iktisadi ve kültürel alanlarda değişik gelişmeler oldu. Kürt ulusunun iktisadi yaşam birliği, sömürge-

ciler tarafından gasp edilerek her parçası farklı bir gelişmeye zorlanmıştır.

Osmanlı-İran imparatorlukları döneminde ilk olarak parçalanan ve iktisadi yaşam birliği gasp edilen Kürdistan'da acaba hiç bir direniş hareketi görülmemiş midir? Daha 19.yy'ın ikinci yarısından itibaren başlayıp günümüze kadar süren direniş hareketleri, Kürdistan halklarının sömürüye ve baskıya karşı başkaldırıışlarının somut bir ifadesidir.19.yy'daki hareketlerin hepsi olmamasına karşın, bir kısmı zaman zaman bağımsızlığa yönelmiştir.20.yy'da ise ülkemizin Türkiye işgalindeki parçasında olan direniş hareketleri, diğer parçalarda da olduğu gibi hızlandı.1920 yılında Koçgiri,1925 Şeyh Sa- it,1930 Ağrı-Zilan,1938 Dersim vs. bunların başlıcalarıdır.İran'da 1946 yılında Kürt Mehabad Cumhuriyetinin kurulup,daha sonra sömürgeci ve emperyalistlerin ortak operasyonları neticesinde yıkılması ve günümüzde İran-KDP'si önderliğinde devam eden özgürlük mücadelesi,keza Irak'taki 1931,1943-45,1961-75,1976-79 direniş hareketleri,Kürt ulusunun özgürlüğüne ne denli bağlı olduğunu gösterir.

Ama bunların hiç biri(Doğu Kürdistan'daki bugünkü mücadele ha- la devam etmektedir) başarıya ulaşamamıştır.Bunun bir nedeni olma- sı gerekir.Vardır da.Şöyle ki; 19.yy'ın ikinci yarısından sonra daha da güçlenen kapitalist ülkeler arasında rekabet devam ediyordu.Bu rekabet kendini ülke sınırları dışına çıkararak,uluslararası oranda da baş gösteriyordu.İşte bu alanların içine Osmanlı ve İran imparatorlukları olduğu gibi,bu iki feodal-sömürgeci imparatorlu- ğun sömürgesi olan Kürdistan da giriyordu.Böylece Kürdistan'da cı- lız bir gelişme gösteren kapitalist ilişkiler,bu gelişmiş kapita- list güçler tarafından tahrip ediliyordu.Yani ülkede üretim araç- larının ve buna bağlı olarak üretici güçlerin özgürce gelişmesi tahrip ediliyordu.Bu tahrip eylemleri,ülkedeki feodal kurumları ayakta tutmaya yetiyordu.

1923'te Kürdistan'ın dört parçaya bölüşülmesinden sonra ise,ülke- deki feodal-aşiretçi düzen bizzat sömürgeci burjuvaziler tarafın- dan destekleniyordu.Bu feodal kurumlarda sömürgeci burjuvaziye ya- taklık yapan kısım,Ağa,Şeyh,Bey,feodal ve işbirlikçi aşiret reis- leri hakim ulusun burjuvazisi tarafınadn ödüllendiriliyordu.

Bütün bu yukarda anlattığımız etkenler Kürdistan'daki direniş hareketlerinin başarısızlıkla sonuçlanmasının belirleyici şartla- rıdır.Yani özetleyecek olursak; a) Kürdistan'ın parçalanmış ve sö- mürge konumu(iktisadi yaşam birliğinin tahrip edilmesi),b) Feodal yapının devamlı sömürgeci burjuvaziler tarafından ayakta tutulması, c) Bu iki nedenden kaynaklanan feodal-aşiret ilişkilerinin örgüt-

sel yapıdaki hakimiyetleri ana nedenlerdir. Peki o zaman bu hatalara düşmemek için yapılması gereken şey nedir? Sömürüye ve zulme karşı direnişin sembolü olan NEWROZ ateşini sömürge(uluslararası) ve yarı-feodal bir ortamda yakmamak için neler gereklidir?

Bütün bunlar için yapılması gereken şey,yukarıda da belirttiğimiz gibi sömürgeciliğe,emperyalizme,feodalizme ve yerel gericiliğe karşı marksizm-leninizmin şanlı bayrağını dalgalandırmaktır. Bu bilimin ışığında ülkenin bağımsızlığını getirecek,bağımsızlıktan sonra sosyalist inşayı yapacak,gerçek bir halk demokrasisi uygulayacak ve zorla parçalanmış ülkenizi tekrar birliğe götürecektir. leninist anlamda bir partinin kurulması için aktif bir mücadele vermektir.

Dünyanın ve Orta Doğu'nun girdiği yeni süreç,ve bu sürecin Kürdistan'daki etkilerini doğru tesbit etmek,dar gurpsal anlayışla ve öğrenci gençliğini tatmine yönelik küçük burjuva eğilimini üzerimizden atmazsak,daha nice NEWROZ'ları sömürge şartlarında kutlamak zorunda kalacağız.Ama biz halkımızın tüm sapık akımlara karşı gerekli dersi vereceğine kesinlikle inanıyoruz.Bu kavramda,halkımızın yeni NEWROZ'ları bağımsız ve demokratik bir Kürdistan'da kutlayacağı günlerin uzak olmadığına ve bunu gerçekleştirmek için gerekli kararlılığa,mücadeleci geleneğe sahip olduğuna inanıyoruz.

Kürdistan ulusal kurtuluş güçleri marksizm-leninizm'den sapmadıkça,bölge gericiliği ile teslimiyetçi ilişkilere girmedikçe,revizyonizme,oportünizme,burjuva milliyetçiliğine karşı taviz vermedikçe ve sömürgeciliğe,emperyalizme,feodal gericilik ve faşizme karşı,sosyalist sistem,ulusal kurtuluş savaşı veren halklar ve uluslararası işçi sınıfının desteğini red etmedikçe,mücadeleyi sonuna kadar başarıyla götürebileceklerdir.

İşte bu yukarıda saydıklarımızın en kısa zamanda bütün yurtsever ve derimciler tarafından kavranılmasını ve pratikte uygulama alanına sokulmasını arzularken,halkımızın sömürü ve zulme karşı başkaldırışının bir simgesi olan ulusal bayram NEWROZ'u köle şartlarında bir daha kutlamama dileğindedir.

Bütün Kürdistan devrimci,yurtsever,demokrat ve ulusal kurtuluş güçlerinin NEWROZ'u,ulusal bayramı kutlu olsun!

EĞİTİM KÖŞESİ

TOPLUMLARIN TARİHİNE GENEL BİR BAKIŞ(5)

AMERİKA KÖLEÇİ DEVLETLERİ : Amerika kıtasında ilkel topluluğun parçalanışı ve sınıflı toplumun oluşumunda bir gecikme ile,öteki toplumlardan(Asya,Afrika ve Avrupa köleci toplumlarından) ayrılırlar.Bunun sebebi,Amerika'da insanların yaşamaya başlamalarının çok sonraları olduğudur.Öte yandan,Amerika'da hayvanlar aleminin özel niteliği dolayısıyla tarım ve hayvan yetiştiriciliği arasındaki işbölümü de çok zayıf olarak gelişti. Öyle ki; İspanyollar Amerika ya gelince,ilkel düzeni,köleci düzeni ve despotizmi buldular.Oysa Avrupa'da kapitalizmin kanlı şafağı Avrupa'nın üzerine doğmak üzere idi.

MAYA TOPLUMU : M.S 1. yüzyılın başlarında,Amerika'nın Yükatán yarımadasında yüksek bir uygarlık yaratan bir siteler devleti görülüyor.Bir kent ve ona bitişik bölgelerden oluşan her Maya devletinin başkanı,tüm iktidarı,yasama ve yürütme yetkilerini,hukuksal vedinsel yetkileri elinde bulunduruyorlardı.Başkanın en yakın yardımcıları Rahipler ve Askeri şefler idi.Kölelik yoğun bir şekilde uygulanıyor.Savaşlarla köle ticareti ve borçlardan dolayı köleleştirme yolları ile köle sağlanıyordu.Toplumda tüccarlar önemli bir tabaka oluşturuyordu.Yükatán'da maden cevherleri olmadığından,Mayaların kendi aralarında ve komşu halklarla değişimde canlılık getiriyordu.Değişimlerde kakao taneleri para yerine kullanılıyordu.Mayalar,tarımda mısır,meyve ağaçları,baklagiller ve kakao yetiştiriyorlardı.Maya toplumunda dokumacılar,kuyumcular,silah yapımcıları,taş yontmacıları,kemik,ağaç ve taşla çalışan heykelticiler vardı.Mayalar silahları,madenlerin yokluğundan dolayı obsidyen denilen(yanar dağ camı) çok sert ve dayanıklı olan doğal bir camı kullanarak yaparlardı.Dinsel ayinler çok karmaşık ve bolca idi.Sayırsız tanrılar,durmadan insanlardan yeni yeni kurbanlar istiyordu.Bu,basit çiftçileri ve köleleri korkutuyor ve bağımlılık altında tutuyordu.Yine de bazı belgeler,sınıf savaşımının zaman zaman yükseldiğini ispatlıyor.Mayalarda,süreç içinde matematikte,astro-nomide ve tarih bilimlerinde ileriye gidildi.Mayalar kendilerine özgü bir takvim kullanıyorlardı.Bu takvim bir yılı çok dakik olarak gösteriyordu.Hiyeroglif denilen bir yazı kullanılıyordu.Ayrıca,Mayalarda her yirmi yıllık bir dönemde olmuş olayları anlatan yazılar,taş duvarlara kazılıyordu.İspanyollar bu kitapların binlercesini yaktılar.Kendi aralarındaki sürekli iç savaşlardan ötürü dağılan Mayalar,İspanyol istilacılarına,Yükatán ve komşu bölgeleri ele geçirip zengin bir uygarlığı yok etme fırsatını verdi.

AZTEKLER DEVLETİ : Yükatán'ın kuzeyinde,Meksika yaylası üzerinde kurulmuştur.Burada da,Mayalarda olduğu gibi,devlet başkanı bütün iktidarı elinde bulunduruyordu.Köle alım satımı,borç yüzünden köleleşme kölelik kaynağı idi.Babil ve Hindistan'da olduğu gibi, burda da özgür yurttaşlar kendi aralarında guruplara ayrılıyorlardı.Bu özgür yurttaşların emeği ile elde edilen ürünün büyük bir kısmına,devlet tarafından ordunun bakımı için elkonuyordu.Bu da Hükümdarın ve Rahiplerin zenginlik kaynağını oluşturuyordu.Azteklerde zanaatçılıkta ve ticaretle büyük gelişmeler vardı.İspanyollar,Aztek sanatını,mimarılık,heykeltçilik yapıtları,piktografik yazı ile yazılan edebiyat eserleri,yağlı boya resimleri Meksika'nın bu günkü başkenti Meksiko(Tenoçtitlan) nun tahrip edilmesiyle ortadan kaldırıldı.Elde kalan ve korunabilen çok az yapıt,Azteklerin yüksek uygarlığına tanıklık eder.

INKALAR DEVLETİ : Bugünkü Bolıvyaya,Ekvator ve Arjantin ile Şili topraklarının büyük bir bölümü üzerinde hakimiyetini kurmuştu.İnkaların başlarında "Sapa İnká" ünvanını taşıyan bir şef bulunuyordu.İnkalar,savaşlarda komşu halkları topraklarından sürüyor ve onları köle durumuna getiriyorlardı.İnkalar kölelerin çocuklarını da köle durumuna getiriyorlardı.Asya ve Afrika'da olduğu gibi,burdada toplumun toplumsal ve ekonomik hücreleri olan ilkel topluluğun üyelerinin içinde buldukları koşullar,kölelerinkinden çok az fark gösteriyordu.Topluluk üyeleri,yetiştirdikleri ürünlerinin üçte birini Sapa İnkaya,diğer üçte birini Rahiplere vermek zorunda idiler.Ayrıca yerel şeflerin ihtiyaçlarını da vermek zorunda idiler.Böylece çiftçi,emeğinin ancak üçte birinden az bir kısmını elinde tutabiliyordu.Serbestçe yer değiştirme hakkına sahip olmayan topluluk üyeleri,bir tip elbise giyiyor ve kölelerle birlikte Rahiplere,şeflere ve Sapa İnká'ya saraylar ve tapınaklar yapıyorlardı.İnkalar önderliğindeki Tiahuanako devletinin kültürü yüksek bir üstünlüğe kavuşmuştu.Tarımda emekçiler sayısız kanallar açıyor,dağ yamaçlarını sulanabilir geniş alanlar haline getiriyorlardı.Verimi arttırmak için bir çeşit kuş gübresi(Guano) kullanılıyordu.Hayvancılıkta da pek ileriye gidilmişti.Kümes hayvanları,lama ve sınıcinsten hayvanlardan meydana gelen sürülerin bir kısmı Sapa İnká'ye(Şef e) aitti.Toplumda,lama yük hayvanı olarak kullanılıyordu.Diğer Amerika halkları gibi,İnkalar da çemberin geometrik kavramını bilmekle beraber tekerleği bilmiyorlardı.Zanaatçılıkta çok ilerleyen İnkalar altın,kurşun,kalay ve bakır madenciliğini biliyorlardı.Ticaretle de büyük ilerlemeler oluyordu.Özel sallarında ve yelkenli teknelerde yolculuklar yapılıyor ve Meksika ile Orta-Ame-

rikaya kadar gidiliyordu.Ticarette bazı kabuklu hayvanların kabukları,para olarak kullanılıyordu.İnkaların takviminde 12 ay,365 gün vardı ve her ay dört haftaya ayrılıyordu.İnkalar önderliğindeki Tiahuanako devleti,Hintli aşiretlerin kendi aralarındaki çekişmelerden yararlanan İspanyolların darbeleri altında yıkıldı.Burada İspanyol istilacılarının üstün silahlarını göz ardı etmemek gerekir.

ESKİ YUNAN KÖLECI DÜZENİ : Kölelik düzeni,eski Asya ve Afrika devletlerinden farklı olarak Yunan ve Roma'da yüksek bir aşamaya varmıştı.Asya ve Kuzey Afrika'daki köleci toplumların(Mısır,Çin, Babil,Medya ve Hint) zanaatçı ve tarımcılarının bin yıllar süresince yaptıklarını Yunanlılar ve Romalılar çok daha kısa bir zamanda gerçekleştirdiler.

YUNAN SİTE DEVLETİ : Asya ve Afrika köleci düzenlerinin ortak bir özelliği,yetkinin bir merkezde toplanmış olduğu despotizmlerin yayılması idi.Eski Yunan da ise,yönetim,bütün yurttaşlık haklarına sahip olan ve kendi aralarında bir ortaklık kurmuş olan bir azınlıktan meydana geliyordu.Köleci mülkiyet eski Site devletine dayanıyordu.Site surlarla çevrili olup çevresindeki vadinin veya adanın halkını içine alan bir kentti.Halk,herhangi bir tehlike anında veya yönetici kuruluşlarını seçmek,bayramlara katılmak ve işlerini düzenlemek için kentte toplanıyordu.M.Ö. 2.bin yılın sonları ile 1. bir yılın başları arasında eski Yunan'da hüküm sürmekte olan ilkel topluluk düzeni Site devletlerinin kurulmasıyla dağılıyordu.Toplumda servetler arasındaki farklılaşmadan dolayı toplum klanlara bölünüyordu.Tarım toplulukları toprağı kendi aralarında paylaştılar.Bu dönemde yaşamın bütünleyici bölümü,yeni hazineler ve köleler elde etmek gayesi ile ihtiyarlar konseyi ve yetişkinler meclisi önderliğinde savaşlara girmektir.Genel olarak toplumun dağılmasının belirleyici özellikleri bunlardı.İlkel değişimi hızlandıran paranın ortaya çıkması,beraberinde borçlanmayı, ipotek ve tefeciliğı çıkarıyordu.Yeni ekonomik koşullar,zorunlu olarak yeni toplumsal biçimler yaratıyordu.Dağılmış olan klan toplulukları ekonomik temellerini gittikçe kaybettiklerinden,gelişmek için birleşmek zorunda idiler.Fakat yeni bölünmeler sonucunda,klan kurumlarının yerini sınıf kurumları aldı.İlk sınıf organizmalarının ortaya çıkması nüfusun geniş tabakalarının köle sahipleri ve aristokratlara karşı savaşları sırasında belirlik kazandı.Eski Yunan'da,halk,bu savaşlar neticesinde ilk defa olarak borçlar karşılığında köleleşmenin kaldırılmasını elde ettiler.

SİTE DEVLETLERİNİN BİÇİMLERİ : Sitelerin oluşumu iki yol izledi.

Birinci şekilde bütün köle sahiplerinin iktidarı(köleci demokrasi denen düzen) kurulmuştu.İkinci yolda ise devlet yönetimi küçük bir grup aristokratların elinde toplanmıştı.(oligarşik denen iktidar). Köleci demokrasiye örnek,Site devleti olarak,Atina Site devleti örnek gösterilebilir.Atina Site devleti verimli topraklara sahip değildi,fakat gümüş yataklarına,mermer ve kil yataklarına sahipti. Bunun için zanaat ve ticaretini çabuk geliştirdi.Tabii ve iyi limanlara sahip olduğundan denizciliğin ortaya çıkması kolaylaştı. Önceleri kral,rahipler ve yargıçların elinde olan yönetim,ekonomi- nin gelişmesi ile toprak sahiplerine geçti.Ekonominin gelişmesiyle değişim fazlalaşıyor,tefecilik artıyor ve borçlar karşılığında kölelik yoğunlaşıyordu.M.Ö. 6. yüzyılın başlarında köleleşmiş olan halk ve servetleri ellerinde tutup da Areopaja(bilginler ve yargıçlar meclisi) ve ihtiyarlar meclisine giremeyen zengin tüccarlar ve zanaatçılar yönetime karşı geliyorlardı.Aristokrasi ödün vermek zorunda kalıyordu.Areopaj,her yıl aristokratlar arasından dokuz üyeden oluşan kurulların başkanlarını seçiyordu. Sitenin oligarşik biçimine örnek ise,İsparta Site devleti gösterilebilir.İsparta'da nüfus üç büyük gruba bölünmüştü.Birinci grupta,tüm haklardan yararlanan Spartiatlar(İspartalılar),ikinci grupta,özgür olup siyasi haklarından yararlanamayan Periekler ve üçüncü gurupta ise,durumları İspartalıların kölelerinin durumuna yakın olan İlotlar vardı.İlkel topluluğun mülkü sayılan toprakların kullanım(tasarruf) hakkı,hisse hisse İspartalılara verilmişti. İsparta'da,Site haklarından yararlanmak için toprağa sahip olmak lazımdı.İspartalılara,ilkel toplumdan kalan toprağa bağlı olarak, İlotlar da İspartalılara aitti.Onun için İspartalılar,İlotlara satmıyor ve başkasına devredemiyorlardı.Periekler ise,kişi olarak özgür idiler.Zanaatçılıkla ve tacirlikle uğraşıyorlardı.Periekler siyasi haklarından yoksundular ve İspartalılara vergi vermek zorunda idiler.İspartalılar nüfusun küçük bir bölümünü oluşturuyorlardı.İspartalılar kendi içlerinde de iki guruba ayrılıyorlardı. Bu iki guruptan birisi daha varlıklı ve daha nüfuzlu bir durumda idi.İspartalılar ilkel topluluğuna başkanlık eden iki kral da,bu guruptan idi.M.Ö. 594'te Solon,Yunan Site devletlerinden Atina'da bazı reformların yapılması için hakem seçildi.Toplumsal kargaşalıkların çoğalıp gelişmesinden dolayı,Solon,halk yararına olan bazı reformları kabul etmek zorunda kaldı.Toprak ipoteği yürürlükten kalktı,eski borçlar hükümsüz sayıldı ve borçlu yurttaşların köle olarak satılmaları yasaklandı.Bu gelişmelere rağmen yurttaşlar varlıklarına göre dört sınıfa ayrılmıştı.Birinci ve ikinci yurt-

taşlar bütün siyasal haklardan yararlanıyorlardı. Fakat bunlar Areopaj üyesi olabiliyorlardı. Üçüncü sınıf Zevgitler ve dördüncü sınıf Tetler, Areopaj üyesi olamıyorlardı. Bu iki sınıfın üyeleri mecliste yalnız seçici idiler, fakat kendileri üye seçilemezlerdi. Areopaj'dan daha demokratik bir kuruluş olan "dört yüzler meclisi" vardı. Üçüncü sınıftan yurttaşlar da bu konseye girebiliyordu. Areopaj, işlerin genel yönetimi yanı sıra, en yüksek mahkemenin görevlerini de yapıyordu. Dört yüzler konseyi ise, meclisin toplantı dönemleri arasındaki günlük yönetim işlerini yürütüyordu. Daha sonra kurulmuş olan halk mahkemesine, dördüncü sınıftan olan Tetler de katılıyordu.

KOLONİLERİN KURULMASI : Sitelerin kurulup gelişmesi sonucunda, Yunan klan aristokrasisi ikidiri ele geçirdiği bölgelerde ilkel topluluk üyelerini yoksulluğa mahkum ediyor, toprağı kendi ellerinde topluyor ve ilkel topluluk üyelerini göçe zorluyorlardı. Tacirler de maden ve köle elde etmek için uzun yolculuklara çıkıyorlardı. M.Ö 8-6 inci yüzyıllarda Yunan kolonileri Fransa, İspanya ve İtalya'nın Akdeniz kıyılarında, Nil deltasında, Karadeniz ve Azak denizi kıyılarında görüldü. Yunan sömürgeciliğı Yunanlıların kendi kaderleri üzerinde ve ilişkiler kurdukları halkların kaderleri üzerinde ağır basan roller oynadı.

YUNAN SİTELERİNİN EKONOMİK TEMELİ : Yunan site devletleri, sayıları çok fazla artmış olan kölelerin acımasızca sömürülmesiyle geliyordu. Onlar zanaatçılık, denizcilik, ticaret ve sanat gelişmelerini kölelerin sömürülmesine borçluydular. Atina'da köle kullanan atelyeler ortaya çıktı. Bazı atelyelerin kullandıkları köle sayısı yüzü geçiyordu. El emeğinin bu işbirliğinden emeğin üretkenliğı artıyordu. Yunan ekonomisinin belirli karakteri, toplumsal iş bölümünün belirginleşmesiyle meta üretiminin gelişmesiydi.

Yunanistan ve Roma'da köleliğin gelişmesiyle kafa ve kol emeği arasındaki karşıtlık ortaya çıktı. Köle sahiplerinin fiziki olarak çalışma zorunluluğı olmadığından, onlar daha çok kendilerini sanata, edebiyata ve hukuk bilimine veriyorlardı. Halk arasında da kol emeğinin hor görünmeye başlanmasıyla kafa ve kol emeği arasındaki karşıtlığın artmasına neden oluyor, giderek özgür köylü ve zanaatçılar yakıma uğruyordu. Yunan siteleri dış saldırılara karşı kendi aralarında birleşiyorlardı. Bu dönemde Persler ile Yunanlılar arasındaki savaşların ardı arkası kesilmiyordu. M.Ö 490 ve M.Ö 480'deki Pers saldırılarını püskürtüp Persleri küçük Asya'nın Akdeniz kıyılarından ve adalardan çekilmek zorunda bırakan Yunanlılar, büyük sayıda köle ele geçirdiler. Bu da köleci ilişkilere yeni bir ilerleme getiriyordu.

YUNAN SİTELERİNİN BUNALIMI : Sitelerin bunalımına yol açan nedenlerin başlıca sebepleri şunlardır: Sitelerin ekonomisi gittikçe daha çok köle emeğinin sömürülmesine yönelmesinden dolayı, Özgür köylü ve zanaatçıların daha evvel önemli bir rolü olan çalışmalarının değerini ortadan kaldırılıyordu. Yunan siteleri arasında olan çatışmalar nedeniyle ve ticaretin gelişmesiyle köle sayısı günden güne artıyordu. Buna bağlı olarak, siyasal kargaşalıklar da sıklaşıyordu. Toprak köle sahiplerinin elinde toplanıyordu. Fakirleşen köylüler kentlere akın ediyor ve kentlerin aşağı tabakaları olan işsiz güçsüz takımını oluşturuyorlardı. Özgür köylülerin elindeki toprakların gittikçe yetersiz duruma gelmesi ve kölelerin artması, zanaatçıların çalışmalarını üzerinde gittikçe kötü etki bırakıyordu. Ve sonuçta köle emeğinin çok önemli derecede kullanılması, tekniğin gelişmesini ve buna bağlı olarak üretimin artmasına engel teşkil ediyordu. Bütün bunlar siteler sisteminin zayıflamasına sebep olan nedenlerdir. Bu zayıflama, Balkan yarımadasında yeni bir köleci devletin ortaya çıkmasına yardımcı oldu. Makedonya kralı II. Filip askeri seferlerle siyasal manevraları birlikte yürüterek Yunan site cumhuriyetlerini egemenliği altında birleştirdi. Böylece Yunanistan yarımadasında (Yunan yarımadasının güneyinde olan İsparta site devleti hariç) birlik oluştu. Fakat bu birlik halka zorla kabul ettirilmişti. Bu yüzden yağınlar arasında hoşnutsuzluklar görülmeye ve gelişmeye başladı. Bunun için birleşmiş Yunan Sitelerinin Yöneticisi Korent Kongresi, İran'a savaş ilan etti (M.Ö 337). Pers imparatorluğuna karşı savaşan Yunan ordularının komutanı Büyük İskender idi. Yunan-Makedonya orduları Küçük Asya (Anadolu), Suriye, Filistin ve Kürdistan ile birlikte tüm Mezopotamya'yı, İran topraklarını, Orta Asya ve Hindistan'ın bir kısmına egemenlikleri altına aldılar. İskender'in bu başarılarının temel nedeni, Perslerin egemenliğindeki birçok halkların onlara karşı olan hoşnutsuzluğundan dolayı, Perslerin hesabına savaşmak istememeleridir. İlk anda İskender'in imparatorluğunu sağlayıp oluşturduğu görülür. Ne var ki, köleler ile efendiler, yenenler ile yenilenler ve köle sahiplerinin ayrı ayrı gurupları arasındaki çelişkiler ve ekonomik birliğin olmayışı imparatorluğun dağılmasına neden oldu.

IDEOLOJİ VE KÜLTÜR : Köleciliğin gelişmesiyle birlikte, eski Yunanistan'da kendi egemenliklerini sürdürmek isteyen köle sahipleri, dinsel ve felsefi görüşlerden yararlanarak, kendi çıkarlarına hizmet eden bir ideoloji oluşturdular. Ayrıca köle sahiplerinin egemen sınıfı arasındaki toplumsal ve siyasal çelişkiler kendisini çeşitli felsefi görüşlerdeki savaşımında gösteriyordu.

MEVSİMİN OLAYLARI VE YORUMLAR

1 Ocak Salı

- Yeşilköy sabotajını gizli "Ermeni Ordusu" üstlendi.Samsun ve Manisa'da iki kişi öldürüldü.İstanbul'da Maraş Öğrenci Yurdu sivilahlarla taranarak bombalandı.
- Liderler yeni yıl mesajlarında "terörle savaş ve özgürlükler" sorununa ağırlık verdi.
- Başbakanlıkta yabancı sermaye başvurularını inceleyecek özel bir büro kuruluyor.
- Afganistan'daki olaylar ülkedeki Sovyet birliklerinden en az iki tümenini uğraştırırken,MATC'nun olağanüstü toplanması istendi.

2 Ocak Çarşamba

- Cumhurbaşkanı dün Genelkurmay Başkanı ve ordu Kuvvet Komutanlarıyla bir saat görüştü.Bugün de Demirel ve Ecevit ile görüşecek.
- AP Meclis Gurubu Başkanvekili Aygün,"Sıkıyönetim mevcut yasaların etkinsizliğini gösterdi" partileri yeni yasalar için diyaloga çağırdı.
- Tahran'da Sovyet Büyükelçiliği binasına saldırılarak bir bayrak yakıldı.
- Afganistan'daki Sovyet askeri birlikleri ile "Müslüman Gerillalar" arasında çarpışmalar sürerken,Sovyetlerin müdahalesine karşı dünya çapında protestolar devam ediyor.Carter,"Brejnev Afganistan konusunda doğru söylemiyor" dedi.Bazı Batılı ülkeler 1980 Moskova Olimpiyatlarını boykot etmeyi düşünüyorlar.
- BM,İran'ın 7 Ocağa kadar rehinelere bırakmaması halinde uygulanacak ekonomik ambargo kararı oylamasında Türkiye tarafsız kaldı.
- Sivas ve Kayseri'de iki kişi öldürüldü.

3 Ocak Perşembe

- Silahlı Kuvvetler,hükümete bir muhtıra vererek "Silahlı kuvvetle sorunlara çözüm getirmeyen bölücü ve yıkıcı gruplara tavizleri veren siyasi partileri" uyardı(!)."Siyasi partilerimizin Anayasamızın ilkeleri doğrultusunda ve Atatürkçü bir görüşle bir araya gelmesini ısrarla istenmekteyiz" denilen muhtıraya partiler görüşecek.Demirel:"Durumun adını koymak istemiyorum".Ecevit: "Bunalım maalesef yeni bir boyuta ulaştı".Erbakan: "Parlamento görevini yaptı,hükümet yapamadı" dedi.
- Eskişehir'de bir kişi öldürüldü.
- Afganistan'ın yeni liderleri Küba,Etopiya ve Angola'dan yardım isteyeceklerini belirttiler.
- İran'da bulunan BM Genel Sekreteri Waltheim Dışişleri Bakanı Gotbzade ile görüştü.Bu arada,İran Kürdistanı'nda çarpışmaların yeniden alevlendiği bildiriliyor.

4 Ocak Cuma

- CHP ve AP grup yöneticileri yeni yasaları içeren "Önlemler paketi"ni görüşüyorlar.Yasaların çıkmasıyla yeni bir durum doğacak. CHP'li üst yöneticiler,her iki arasında bir koalisyon oluşturulamazsa da daha somut işbirliği olanaklarının aranmasına taraftar gözükmeleler.
- Bakanlar Kurulu Silahlı Kuvvetlerin muhtırasını değerlendirdi.
- Elazığ'da bir,Batman'da iki,Çorum'da iki kişi öldürüldü.Ayrıca İsrail Hava Yolları Yeşilköy Müdürü ve Sovyet Konsolosluğu önündeki gösteride bir kişi öldürüldü.
- BM Güvenlik Konseyinin,Sovyetlerin Afganistan'dan derhal geri çekilmesini görüşmek üzere toplanması istendi.ABD Moskova Büyükelçisi geri çağrıldı.

5 Ocak Cumartesi

- Korutürk,Silahlı Kuvvetlerin verdiği muhtıra dolayısıyla Meclis

ve Senato Başkanlarıyla görüştü. Muhtıraya karşı tepkiler sürüyor. Kontenjan Grubu, iki büyük partiyi tavır almaya çağırırken, Milli Birlik Grubu: "uyarının niyet ve amacından saptırılmamasını" istedi. AP, "Mektupta sayılan suçların faili biz değiliz" derken, DİSK: "Mektup emekçilerin hak ve özgürlüklerini hedef alıyor" dedi.

- Silahlı Kuvvetlerin muhtırası iç ve dış ekonomik gelişmeleri etkiledi. Uluslararası bankalar Türkiye'deki siyasal gelişmeleri beklerken, Demirel hükümetince hazırlanan "ekonomik önlemler paketi" nin açıklanması da ertelendi.
- İngiliz Dışişleri Bakanı Lord Carrington Orta Doğu'daki durumu görüşmek üzere haftaya Türkiye'ye gelecek.
- İstanbul ve İzmir'de iki kişi öldürüldü.
- NATO Güney Kanada Komutanı, "ABD, İran'daki duruma Türkiye'de düşmez" dedi.
- 6 ABD savaş gemisi Pasifik'te.
- Humeyni ile görüşemeyen Waltheim, İran'daki temaslarını kısa keserek ABD'ye döndü.

6 Ocak Pazar

- Türk Ceza Yasası değiştiriliyor. Siyasal suçlara ilişkin cezalar arttırılıyor.
- MSP, muhtırayı "dilek" metni olarak niteliyor.
- Ecevit, "Demirel sorunu çok basite indiriyor" dedi.
- OECD Genel Sekreteri, hükümetin ekonomik politikasına ilişkin bilgiler topladı.
- Adana'da bir kişi öldürüldü. Maraş katliamını protesto nedeniyle İzmir'te 186 ve Rize'de 20 öğretmen açığa alındı.
- Amerika ile Sovyetler arasında Afganistan sorunu üzerine çıkan sürtüşmeler devam ediyor. Carter, Sovyetlere satılması öngörülen 25 milyon ton tahılın 17 milyon tonluk bölümünün satışını iptal etti.
- İran'ın Kum kentinde Şeriat Mederi yanlılarıyla Humeyni yanlıları çatıştı. 9 yaralı var.

7 Ocak Pazartesi

- "Ülkücü" katillerden Alpaslan Yozgat cezaevinden "kaçtı". Bursa ve Adana'da 3 kişi öldürüldü. İstanbul'daki arama sonunda 206 kişi tutuklandı.
- İçişler Bakanı, "tedbirler paketinin anarşiyi önlemeye yeterli olmayacağı kanısındayım." dedi. Bu arada, AP'nin Milli Güvenlik Kurulu toplantısı istediği bildiriliyor.
- Afganistan'ın kuzeydoğu bölgesinde çatışmaların sürdüğü bildiriliyor. BM' in Sovyetlere karşı bir karar almak amacıyla yaptığı toplantıda, Türkiye sözcüsü Eralp, "Sovyetler Afganistan'dan çekilsin" dedi.
- İran'daki Humeyni ve Medari yanlılarının çatışmalarında 30 kişi öldü. İsfahan Devrim Komitesi Başkanı dün bir saldırı sonucu öldürüldü.

8 Ocak Salı

- Yargıtay, Ceza Yasası değişikliğine karşı çıktı. Adalet Bakanlığına görüş bildiren Yargıtay, Usul Yasasında değişiklik yapılmasına da gerek olmadığını savundu.
- Ecevit, "Uyarı mektubunu Türkiye'nin dışında bir sorun gibi ele almak yanlıştır" dedi.
- Başbakanlık, MHP için bir komisyon kurdu. Bafra, Tarsus ve Antakya'da 4 kişi öldürüldü.
- Çin ve ABD, Sovyet müdahalesine karşı koyma kararı aldı. Irak, Sovyetlerin Afganistan'a müdahalesini kınadı.
- İran'da Azeriler genel greve başladılar. Kürdistan valisi istifa ederek, merkezi hükümet kuvvetlerinin Senendec kentinden çekilmesini isteyen halkın saflarına geçti.

9 Ocak Çarşamba

- Cumhurbaşkanı ile görüşen Demirel, "mektup olayının halledildiğini" açıkladı. Demirel, ayrıca, "CHP ile diyaloga varım" dedi.

- CHP ortak gurubunda görüŖülen "uyarı mektubu" tartiŖmalarından sonra,ortak gurup,"CHP,demokراسيye bağlılıktan ödün vermeyeceğini kanıtladı" dedi.
- Akaryakıt yokluğu nedeniyle fabrikaların % 80'i üretimi durdurdu.
- Siverek Cezaevinden 5 kiŖi kaçtı.Antakya ve İstanbul'da iki kiŖi öldürüldü.
- Afganistan'daki çatıŖmalar devam ediyor.ABD DıŖiŖleri Bakanlığına göre ülkede 100 bin Sovyet askeri bulunuyor.Bu arada,ABD'nin Pakistan'ı silah deposu haline getirdiği bildiriliyor.Ayrıca,ABD, Basra Körfezini denetlemek için Somali,Umman ve Kenya'daki üslerinden yararlanacak.
- Tebriz'deki Devrim Konseyi,Devrim Konseyi aleyhine yapılan gösteriler sonunda ateŖe verildi.Beluçistan'daki çatıŖmalarda 8 kiŖi öldürüldü.

10 Ocak PerŖembe

- Cumburbağkanı ile görüŖen CHP lideri,"AP ile iŖbirlięi ve koalisyonu gurubumda savunurum" dedi.Demirel ise,"Orta yerde bir hükümet var.iŖi gücü bırakıp koalisyona mı gidelim" dedi.
- ABD üslerinin geçiçi statüsü 45 gün uzatıldı.
- Carter,"BarıŖ,ikinci dünya savaŖından bu yana en ciddi tehlike içinde" dedi.
- Mehabad'ta 4 jandarma öldürüldü.Ŗeriat Mederi,"Iran'ı bölme oyunlarına gelmeyelim" dedi.
- Suudi Arabistan'da Mescid-ül-Haram'i basanlardan 63 kiŖinin idam edildiği bildiriliyor.

11 Ocak Cuma

- Türk-ABD Savunma iŖbirlięi AntlaŖması parafe edildi.
- Demirel'in CHP önerilerine karŖın olumsuz tutumu bazı çevrelerce kaygı ile karŖılanırken,bazı gözlemciler,bu tutumdan ötürü "kıyamet kopmaz" diyorlar.
- Antakya,Adana,Antep ve Aydın'da toplam 7 kiŖi öldürüldü.
- ABD,Sovyetlere ileri teknoloji ve stratejik malzeme satıŖını durdurdu.Bu arada,Japonya'nın Çin ve ABD arasında kurulacak askeri bir ittifaka katılmayacağı bildiriliyor.

12 Ocak Cumartesi

- Demirel Ecevit ile görüŖüyor.MSP,"Batıya bağlılığın sonucu sömürge tipi ekonomik yapı oldu" dedi.Diğer yandan,AP'nin Türkiye'de bulunan İngiliz DıŖiŖleri Bakanı ile yaptığı görüşmede,"AET'ye tam üyelik" talebinde bulunduğu bildiriliyor.
- İstanbul,Gaziantep ve Siverek'te 6 kiŖi öldürüldü.
- AET,Sovyetlere yapılacak tahıl ihracını durdurmaya karar verdi.
- Afganistan'ın yeni lideri Babrak Karmal,"Sovyetler,Afganistan'dan ancak ABD'nin saldırgan politikası deęiŖtikten sonra çekilecek" dedi.
- Brezilya'nın,Irak'a nükleer teknoloji satacağı açıklandı.

13 Ocak Pazar

- Demirel-Ecevit görüşmesi 3 saat sürdü.Görüşmede en fazla terör, anarŖi ve ekonomik sorunlar üzerinde duruldu.Görüşmeden sonra, Demirel,"bu konuşmayla herŖeyin halledildiğini söylemek yanlış olur" derken,Ecevit,"görüşmemiz iyi bir diyalog bağlangıcı sayılabilir" dedi.
- Federal Almanya DPA ajansına göre,"Savunma iŖbirlięi AnklaŖması, ABD'ye,Türkiye'de yeni nükleer üsler sağlıyor.
- İstanbul'da bir kiŖi,İskenderun'da ise bir karakola yapılan basında 3 polis öldürüldü.
- Fransız Komünist Partisi Afganistan müdahalesini destekledi.Bu arada,Mısır liman iŖçilerinin Sovyet gemilerini boşaltmadıkları bildiriliyor.
- Güvenlik Konseyi,rehinelerin durumuna iliŖkin yeni geliŖmelerin olduğu gerekçesiyle oylamayı erteledi.
- Tebriz'de 11 Azeri kurŖuna dizildi.

14 Ocak Pazartesi

- Erbakan, "hükümet iki ayda iflas etti" dedi. Demirel sıkıyönetim komutanlarıyla görüşecek.
- Dışişleri Bakanı, "Yunanistan ve Türkiye'nin Ege'deki hakları karşılıklı sınırlıdır" dedi.
- İzmir ve Manisa'da 2 kişi öldürüldü.
- Edward Kennedy, Türkiye'ye karşı konulan silah ambargosunun kaldırılmasını kınadı.
- Brejnev, "Batılı ülkeler Afganistan konusunda büyük yalanlar söylüyorlar" dedi.

15 Ocak Salı

- Yabancı sermaye sınırlamaları kalkıyor.
- Anayasa Mahkemesi, AP'nin "Devletçe işletilecek madenler" hakkındaki kanunun iptali istemini red etti.
- NATO'ya göre, Yugoslavya Sovyetlerin Afganistan müdahalesinden telaşlı.
- 16 Ocak Çarşamba
- Savunma Bakanı "ABD ile antlaşma, NATO'nun getirdiği yükümlülükle sınırlı" dedi.
- Toplantılarla ilgili yasa değişikliği red edildi.
- DİSK, "tüm baskılara karşı birlik" istedi.
- BM Genel Kurulu, "Afganistan'daki tüm yabancı askerlerin derhal çekilmesini" isteyen bir karar aldı.

17 Ocak Perşembe

- MSP'nin, AP ve CHP arasında başlayan diyalogdan rahatsız olduğu bildiriliyor.
- İstanbul, Artvin ve Gaziantep'te 4 kişi öldürüldü.
- Tito'nun ağır hastalığı, Yugoslav yetkililerini kaygılandırmaktadır. Yetkililer, Yugoslav halkını ulusal birliğe çağırıyor.
- İran, "Afganistan halkına maddi ve manevi" desteği sağlayacağını bildirdi.
- NATO, Sovyetlere karşı ticari kısıtlama kararı alırken, AET'nin Sovyetler Birliği'ne karşı herhangi bir ekonomik kısıtlamanın uygulanmasından yana olmadığı bildirildi.
- ABD Savunma Bakanı, Sovyetler Birliği'nin İran ve Pakistan'a girebileceği olasılığına karşı önlemler aldıklarını açıkladı.

18 Ocak Cuma

- Yakıt yokluğundan 18 şeker fabrikasından 13'ü üretimi durdurduğundan, Türkiye dışarıdan şeker almak zorunda.
- IMF, "taze para" için ekonomik önlemler paketini, hükümet ise ekonomik önlemler paketi için "taze para"yı bekliyor.
- TRT Genel Müdürü, "Siyasi parti yöneticilerinin demeçleri TRT haber programlarına alınmayacak" dedi.
- Tokat'ta Artova savcısı ve iki kişi öldürüldü.
- TASS, "Yugoslavya Sovyet tehdidi altında değil" dedi.
- İndira Gandhi, "Hindistan Sovyetlerin Afganistan müdahalesini desteklemiyor" dedi.

19 Ocak Cumartesi

- Önlemler paketi MSP, CHP ve AP gurupları arasında iç çatışmalara yol açtı.
- Fiyat denetimi kaldırılarak bulunmayan malların fiyatları serbest bırakıldı.
- Gaziantep, İstanbul ve Bursa'da dört kişi öldürüldü.
- İsrail Dışişleri yetkilisi Ankara'da temaslarda bulunuyor. Diğer yandan, İngiltere'nin Akdeniz'e savaş gemileri yolladığı bildiriliyor.
- Pakistan ABD ile savunma antlaşması imzalanmasını isterken, Benisadr, Sovyetlerin İran'a girmek istediğini söyledi.

20 Ocak Pazartesi

- Ankara'daki Batılı diplomatlar, "Türkiye'nin önemi arttı, yardım gerekli" diyorlar.

- ABD'ye göre Sovyetler, Yugoslavya'ya müdahale niyetinde değil. Bu arada, ABD, İran'ın parçalanmakta olduğunu öne sürdü.
- Pakistan'ın Afganistan sınırlarına 7 tümen asker yağdırdığı bildiriliyor.

21 Ocak Pazartesi

- Tutuklama ve baskılara karşı DİSK öncülüğünde "eylem birliği" yapılacak.

- İstanbul, Samsun, Manisa, Ankara ve Dört Yol'da yedi kişi öldürüldü.
- Waltheim, Tahran'da ABD'li rehinelere ilişkin bir çözüm paketi üzerine görüştüğü dedi.
- Carter, "ABD, Pakistan'ı korumak için askeri güç kullanmaktan kaçınmayacak" dedi. Ayrıca ABD başkanının Olimpiyatları boykot için yaptığı başvuruyu Olimpiyat komitesi red etti.

22 Ocak Salı

- İşçileri komisyonu, toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkındaki değişikliğe ilişkin bir rapor hazırladı.
- İzmir TAR-İŞ Çiğli İplik Fabrikası zeytinyağı kombinasında işçilerle polis çatıştı. Olayda 50 kişi yaralandı ve 1000 işçi göz altına alındı.
- Carter, "Türkiye'nin güçlenmesi için harekete geçtik" dedi. Carter, ayrıca sözlerine "Orta-Doğu'daki Amerikan askeri varlığının artırılmasına hız verildiğini ve bölgede askeri kolaylıklar sağlanması için başlatılmış çabaların sürdürüleceğini" de ekledi.
- Çin'in Pakistan'a silah yardımı yapacağı açıklandı.
- Irak, Orta-Doğu ülkelerini büyük devletlere karşı uyardı.
- Carter Iowa ön seçimlerinde Kennedy'e karşı ezici bir zafer kazandı.

23 Ocak Çarşamba

- Maraş katliamının iki sanığı kaçtı. İstanbul ve Malatya'da iki kişi öldürüldü.
- İran Pakistan'daki İslam Ülkeleri Konferansına katılacağını açıkladı.
- Çin, "Afganistan gerillalarına" yardım edeceğini açıkladı.

24 Ocak Perşembe

- Ege Üniversitesinde TAR-İŞ'te çıkan olayları protesto etmek için 3 günlük boykota giren öğrencilerle polis çatıştı.
- Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen İslam Ülkeleri Konferansına katılmak için Pakistan'a gidecek, İran, İslamabad'ta yapılacak Konferansın tarihi ertelenmediği takdirde toplantıya katılmayacağını bildirdi.
- Sovyet fizik bilginlerinden Sakharov, Moskova yakınlarındaki Gorki kentine sürgün edildi.

25 Ocak Cuma

- 15 milyon Marklık döviz yolsuzluğundan 410 kişi hakkında soruşturma açıldı.
- Yunan basınında sözkonusu edilen plana göre, Yunanistan'ın NATO'ya dönüşünü sağlamak üzere Ege hava sahası denetiminin ABD'ye bırakılması isteniliyor. Ankara, bu konudaki NATO planının kendilerine gelmediğini açıkladı.
- Carter'in Olimpiyatları boykot konusundaki önerileri Ankara'da benimsenmedi.
- İstanbul ve Ankara'da iki kişi öldürüldü.

26 Ocak Cumartesi

- Türk lirası % 48 değer kaybetti. Yapılan devalüasyonu zamlar izledi. Normal benzin 32, süper 36, gazyağı ve motorin 20, fuel oil 12 liraya çıktı. Taşkömür 7 bin, linyit kömürü ise 2 bin liraya yükseldi. Ayrıca kağıda % 100 zam yapıldı.
- 14 yeni kararname ile, Fiyat Kontrol Komitesi kaldırılarak sanayi ürünlerinin fiyatları serbest bırakıldı.
- Yabancı sermayeye tanınan olanaklar "milli bir politika" olarak nitelendi. Madencilik, taşıt araçları ve tarım kesimleri de yabancı sermayeye açılıyor.

- İstanbul ve Hatay'da üç kişi öldürüldü.
- Carter, Çin'e silah yardımı yapacak.
- İsrail, Sina yarımadasının üçte ikisinden geri çekildi.

27 Ocak Pazar

- Elektrik, PTT ve DDY'na zamlar geldi. Kesme şeker 40, toz şeker ise 30 lira oldu. Ulaşına % 25-50 zam geldi.
- DİSK Başkanı Abdullah Baştürk, İzmir'deki mitingde yaptığı konuşmada "Türkiye emperyalizme ipotek ediliyor" dedi.
- Erbakan, "son kararlar hükümetin ömrünü kısalttı" dedi.
- İstanbul'da silahlı kişiler Karagömrük Başkomiserliğini basarak polisleri nezarete kapattılar.
- Hollanda, Moskova'da yapılacak Olimpiyatların boykot edilmesini istedi.

28 Ocak Pazartesi

- Demirel, pahalılığın daha da artacağı ve enflasyon 1979 yılı temposuyla sürerse, 1980'de muhakkak % 120'yi geçeceğini açıklıyarak, alınan ekonomik tedbirlerin bozulan dengeleri yeniden düzeltmek ve ekonomiyi sağlık kazandırmak için alındığını belirtti.
- Gübre'ye % 500-700 arasında zam yapıldı.
- Pakistan Devlet Başkanı Ziya ül-Hak, İslam ülkelerine ortak savunma için çağrıda bulundu.

29 Ocak Salı

- Demirel yaptığı basın toplantısında, sigarada monopolün kaldırılacağını, madenlerin devletleştirilmesine ilişkin kararnamenin iptal edileceğini, servet beyannamelerinin geri verileceğini, yurt dışındaki işçilere mütteahitler aracılığı ile ev yaptırma olanağı tanınacağını açıkladı.
- Çimentoya zam yapıldı.
- TUSİAD (Türk Sanayiciler ve İşadamları Derneği), "her kesime ağır yükler getiren ekonomik kararların desteklenmesini" istedi.
- Ecevit, "toplumun yönetimini sermaye ve dış finans çevreleri üstlenmiştir" dedi.
- ABD yardımının 98 milyon dolarlık ikinci bölümü açıldı.
- İstanbul'da bir kişi öldürüldü.
- İran Devlet Başkanı Benisadr, "İran'da şiddetten arındırılmış özgürlükçü bir demokrasi kurulacaktır" dedi.

30 Ocak Çarşamba

- Defter ve kitap kağıtlarına % 400 zam yapıldı.
- Ecevit, "bu ekonomik model, demokrasi yok edilmeden uygulanamaz" dedi.
- IMF'den 224 milyon dolar bugün geliyor.
- MSP'li Şener Battal, "Türk parasını koruma yasası"nın kaldırılması için bir yasa önerisi verdi.
- İstanbul'da iki, Adana'da da bir kişi öldürüldü.
- İslam Ülkeleri Konferansında, Sovyetlerin Afganistan'a müdahalesi sert bir dille kınandı.
- İran Devlet Başkanı Benisadr, ABD'nin İran'a ekonomik ve askeri yardım yapma önerisini red etti.

31 Ocak Perşembe

- Elektrikğin kilovasaatı 5 lira oldu. PETKİM ürünlerine % 45-111 arasında değişen zamlar yapıldı. Sümerbank ürünlerine ise % 100 zam yapıldı.
- TKP-ML üyesi 98 kişi yakalandı.
- ABD'nin İran'a karşı Suriye ve Cezayir'in arabuluculuğunu sağlamak için Türkiye'yi kullanma girişimi red edildi.
- Tahran'da 6 ABD'li diplomat, Kanada Büyükelçiliğinin yardımıyla kaçırıldı.
- Moskova, "İslamabad konferansı, Afganistan'ın içişlerine kaba bir müdahaledir" dedi. Bu arada, Sovyet-Suriye ortak bildirisinde, "ABD Afganistan için gürültülü bir kampanya açtı" deniliyor.

1 Şubat Cuma

- Dışsatımda devletin fiyat denetimine son verildi.

- Yüz kadar yabancı firma,Türkiye'de yatırdıkları kredilerinin geri verilmesini istediler.
 - DISK,"iktidar işçi ve emekçilere karşı saldırıya geçmiştir"dedi.
 - Milli Eğitim Bakanlığı,Diyarbakır'da Türk bayrağı bulunmayan okullara bayrak gönderdi.
 - İskenderun,Antalya,Ankara,İstanbul ve Gördeş'te beş kişi öldürüldü.
 - Ian Smith,Zimbabwe seçimlerinde ZAPU lideri Nkomo'yu destekliyor.
- 2 Şubat Cumartesi
- Ecevit,"halkın ezileceği,büyük çıkar çevrelerinin sevindirileceği bir model getiriliyor.Toplum bu yabancı modeli redetmeli" diyerek,"bu dönemde kitle eylemlerinin sakıncalı olduğu,getirilmek istenen modelin kendi rejimi ve dış politikası bulunduğunu" belirtti.
 - DISK,pahalılığa karşı eylem birliği istedi.
 - ABD,Tunus'a acil askeri yardım yapacak.
 - İran'da rehineleri ellerinde tutan öğrenciler,rehineler konusunda sadece Humeyni'yi dinleyeceklerini açıkladılar.
 - Guatemala'da askeri baskıyı kınamak için İspanyol elçiliğini işgal eden Kızıldenizlilere karşı hükümet kuvvetlerinin yaptığı kanlı baskın sonucu 40 kişi öldü.İspanyol hükümeti,olaydan ötürü Guatemala'yı sert bir dille protesto etti.
- 3 Şubat Perşembe
- DISK,genel grev ve kitle eylemleri kararı aldı.
 - İçişleri Bakanlığı,çok sayıda vali yardımcısı ve kaymakamın görevlerini değiştirdi.
 - Irak'ta,Türkmen azınlığa mensup 20 kişinin tutuklandığı bildiriliyor.
 - Brüksel'de Türk ve Sovyet Havayolları büroları bombalandı.
 - İstanbul Barosu,"son ekonomik önlemler Anayasa'ya aykırıdır"dedi.
 - Washington,Guatemala'daki İspanyol elçiliğine yapılan saldırıya kınadı.
- 4 Şubat Pazartesi
- Maliye Bakanına göre,"daha da güç günler" gelecek.
 - Dur emrine uymayan bir Fransız turist öldürüldü.Ayrıca İstanbul,Adana ve Kırşehir'de üç kişi öldürüldü.
 - TİKP,yaptığı bir açıklamayla,millî güvenlik dersleri yönetimini sevinçle karşıladıklarını belirtmiştir.
- 5 Şubat Salı
- Denizyollarına % 100'lük bir zam yapıldı.
 - İstanbul ve Kayseri'de iki kişi öldürüldü.İstanbul Davudpaşa askeri cezaevinden kaçan 7 kişiden 5'i yakalandı.
 - DISK üyesi işçiler,Antalya'da 2 saatlik bir iş bırakma eylemine girecek.
 - Komandolar Bayındırlık Bakanlığını bastı.
 - 1979 yılının dış ticaret açığı 2,8 milyar dolar oldu.
 - Alman Dışişleri Bakanı Hans Dietrich Gencher,Fransa Devlet Başkanı ile Federal Almanya Başbakanı arasında yapılacak zirve toplantısında,NATO savunmasının gücü,Batı stratejisinde Avrupa'nın rolü,Türkiye'ye yardım ve Orta-Doğu'daki denge sağlanması konularının ele alınacağını açıkladı.
 - İranda, ABD aleyhtarını gösteriler iptal edildi.
 - Arafat,"ABD,Afganistan olaylarını kullanarak İslam dünyasına yerleşmeye çalışıyor.
- 6 Şubat Çarşamba
- Yeni vergi tasarısı,gelir vergisi dilimlerini enflasyon oranında arttırıyor.TV ve taşıt vergisi % 400-900 arasında arttırıldı.
 - TÜRK-İŞ,DISK'in eylem birliğini red etti.
 - İskenderun'da bir kişi öldürüldü.
 - Brzezinsky,"Pakistan'a verilecek 400 milyon dolarlık yardım sadece bir başlangıçtır" dedi.

7 Subat Perşembe

- TAR-İŞ'ten 11 bin işçi çıkarılıyor.
- Adana, Yeşilhisar ve Nizip'te üç kişi öldürüldü.
- ABD, Basra Körfezine iki haftada 24 000 asker çıkarabileceğini açıkladı.

8 Subat Cuma

- Taşat lastiğine % 45-52 zam yapıldı.
- CHP ve MSP, AET'ye tam ortaklık başvurusuna karşı çıktılar.
- TAR-İŞ'in bazı işletmeleri polis tarafından boşaltıldı. Çıkan olaylarda 50 kişi yaralandı. Gözaltına alınan 600 kişi Atatürk stadyumunda tutuldu.
- Savunma Bakanı, "ABD'ye, İran'a müdahale için Incirlik üssünü kullanma izni veremeyeceğimizi belirttik" dedi.
- İstanbul ve Giresun'da altı kişi öldürüldü.
- "Carter Doktrini" açıklandı. Ayrıca, Carter, "Basra Körfezini saldırıya karşı savunma siyasetinin askeri hareket anlamına geldiğini bölgedeki tüm ülkeler anlamalıdır" dedi.
- TASS, "Avrupa, Detant (gerginlik) ile ABD arasında seçim yapmalı" dedi.

9 Subat Cumartesi

- Özel kesim daha çok kredi kolaylığı istiyor.
- TAR-İŞ işçileri fabrikanın bazı bölümlerini işgal ettiler.
- DISK'in İzmir'deki 55 bin üyesi, TAR-İŞ işçilerini desteklemek için direnişe geçtiler.
- Tarsus'ta bir polis öldürüldü.

10 Subat Pazar

- Hükümet sendikalar yasasını değiştirecek.
- TÜRK-İŞ, 15 bin liraya kadar olan maaş ve ücretlerden % 12 oranında vergi alınmasını istedi.
- TAR-İŞ'teki işçi direnişi devam ediyor.
- İstanbul'da bir karakol basılarak bir polis öldürüldü. Yozgat, Gaziantep, Diyarbakır, Havza ve Vezir Köprü'de toplam yedi kişi öldürüldü.
- DISK, Antalya'da "demokrasi mitingi" yaptı.
- Carter, ABD'de 19-20 yaşları arasındaki erkek ve kadınların bu yıl askere yazılmalarını istedi.

11 Subat Pazartesi

- TAR-İŞ Çiğli İplik fabrikasındaki direnişçi işçileri çıkarmaya çalışan polis ile direnişi destekleyen gruplar arasında çıkan çatışmalarda 15 kişi yaralandı ve 500 kişi gözaltına alındı.
- AP, erken seçime gitmeye hazır olduğunu söyledi.
- Siyasi partiler, Cumhurbaşkanı seçimi için ilk kez görüşlerini açıkladılar. CHP, "yeni Cumhurbaşkanı daha güç koşullarda görev yapacak". AP, "Cumhurbaşkanı milletçe seçilmeli ve yetkileri arttırılmalıdır". MSP, "körü körüne Batı'ya bağlı olmayan bir şahsiyet seçmeli". MHP, "önümüzdeki günlerde meseleye eğileceğiz" dedi.
- Ceyhan, Adana, Ankara ve İstanbul'da toplam altı kişi öldürüldü.
- İran Türkmenistanı'nda çıkan olaylarda 12 "devrim muhafızı" öldürüldü.
- Japonya "Sovyet tehdidine karşı bunalımlı bölgelerdeki ülkelere" yardımını arttıracığını açıkladı.

12 Subat Salı

- Demirel, "üretimi arttıracak parayı bulduk" dedi.
- TAR-İŞ olayları dün de sürdü, AP binası bombalandı.
- Elazığ'da bir kişi öldürüldü.
- Başbakan, "Türkiye'yi Vietnam'a çevirmek isteyenlerin burunlarını sürtmezsek nâmerdiz" dedi.

13 Subat Çarşamba

- Evli ve iki çocuklu bir çalışanın ayda 6300 liralık ücretinden vergi alınmayacak. 10 milyon liraya kadar gelirlerde vergi oranı % 75 olacak.
- AP Temsilciler Meclisi, "milletin hakemliğine hazırız" dedi.

- Ankara,Turhal ve Diyarbakır'da beş kişi öldürüldü.
- Tito'nun sağlık durumu kötüye gidiyor.
- ABD,Tahran'daki rehinelere serbest bırakılması için Benisadır'ın şartlarını kabule yanaşmıyor.

14 Şubat Perşembe

- Özel kesim,"vergi tasarısı çok olumlu" derken,TUSİAD Başkanı da,"tasarının en kısa zamanda meclislerden geçmesini" diledi.
- NATO,Ege hava sahasının kendi denetimine verilmesini istiyor.
- DISK,48 saatlik direnişe başlarken,TAR-İŞ'te açılan bölümlerin çoğu üretime geçmedi.
- İstanbul'da "cinayet ve soygun" sanığı 56 MLSPB üyesi yakalandı.
- Cibali'de bir kahve tarandı,bir ölü var.
- Uluslararası Olimpiyat Komitesi,Carter'in önerisine hayır dedi.
- ABD ile Irak'ın yeniden diplomatik ilişki kuracakları bildirildi.
- Bu arada,ABD'nin Umman Denizi bölgesine 1800 deniz piyadesi gönderceği açıklandı.
- İranlı öğrenciler,rehineler konusunda Benisadır'ın Humeyni'nin emirlerini dinlemesini istediler.

15 Şubat Cuma

- TAR-İŞ,askeri birliklerin desteğindeki polis güçleri tarafından boşaltıldı.1500 kişi gözaltına alındı.
- İstanbul'da,esnafa zorla kepenk kapatılmaya çalışan bir grup,polisle çatıştı.Bir ölü var.Ayrıca,Tunceli'de esnafın dükkan açmasından sonra çıkan olaylarda bir genç öldürüldü.İstanbul ve Ankara'da da iki kişi öldürüldü.
- Erzurum'da yapılan kış tatbikatında konuşan Genel Kurmay Başkanı Evren,"biz dış düşmanlarla değil,iç düşmanlarla uğraşıyoruz.Vatandaş kanın akıtmayı göze alsak,bir ayda bunu hallederiz" dedi.
- Ecevit,hükümetin güttüğü politikayı "dikta rejimi oturtma çabası" olarak niteledi.Demirel ise,"devlet çalgınlıkların üstesinden gelecek güce sahiptir" dedi.
- Carter,Şah ile ilgili uluslararası bir komisyonun kurulmasını kabul etti.Humeyni'nin Benisadır'ın rehinelere ilgili planını onayladığı bildirilmektedir.

16 Şubat Cumartesi

- İzmir'de güvenlik kuvvetlerinin düzenlediği yeni askeri operasyonlarda yer yer çatışmalar çıktı.Bir öğretmen öldürüldü.DISK'in Genel grevi süresi dolmadan durdu.Ankara'da bir polis ölü olarak bulundu.
- Yeni vergi tasarısı memur ve işçinin vergi yükünü arttırıyor.
- Orgeneral Evren,"anarşi konusunda vaktiyle yapılan hataların cezasını çekiyoruz" dedi.
- Zimbabve'nin başkentinde üç büyük patlama oldu.ZANU-partisi yetkililerinden 8 kişi tutuklandı.
- ABD,Elsalvador'a askeri yardım yapmaya karar verdi.

17 Şubat Pazar

- İzmir TAR-İŞ işçi direnişinden ötürü meydana gelen çatışmalar sürmektedir.Çatışmalarda üç polis öldürüldü.İzmir Göztepe'de sokağa çıkma yasağı ilan edildi.
- THY'da bu akşam grevler başlıyor.
- İki ay önce yağa yapılan zama yeni bir zam geldi.

18 Şubat Pazartesi

- İzmir'deki olaylarda tutuklanan 2200 kişiden 1650'si serbest bırakıldı.
- Bütçenin tümü mecliste yapılan dördüncü oylamadan sonra kabul edildi.
- İşçi kıdem tazminatları sınırlandırılıyor.Tasarı yasalaşarsa,30 yıl çalışan bir işçi kıdem tazminatı olarak 1200000 lira yerine 600000 lira alacak.
- İstanbul,Bursa ve Adana'da 3 kişi öldürüldü.

- Rehinelere serbest bırakılması için ABD'nin öz eleştirisi yapmasını şart koşan Benisadr'a karşı, Carter, bunu yapamayacağını ancak geçmişte İran ile aralarında meydana gelen yanlış anlamalardan üzüntü duyduğunu söyledi.

19 Şubat Salı

- İzmir'de grev çadırları taranırken bir işçi öldürüldü. TAR-İŞ'in bazı işletmeleri polis ve jandarmanın gözetiminde açılmasına rağmen üretim yapılmıyor. İşçilerin işten çıkarılmaları sürüyor.
- Adana ve Ankara'da iki kişi öldürüldü.
- Yeni tasarı gereğince, şirketler daha az vergi ödiyecek. THY grevi sürerken işveren lokout ilan etti. Traktör fiyatlarına % 30-40 arasında zam yapıldı.
- Baş savcı, CHP'nin Sosyalist Enternasyonal'a üyeliğinden ötürü CHP için soruşturma açtı.
- Alman Maliye Bakanı, Türkiye'ye yapılacak yardım konusunda, yardımın kesin miktarının henüz belli olmadığını açıkladı.
- Küveyt, Carter'ın İslam Paketi kurulmasına ilişkin önerisini red etti.

20 Şubat Çarşamba

- Demirel hükümetinin 100. günü bu gün doldu. Demirelin verdiği vaatlerden hiç biri gerçekleşmedi. Bu 100 günlük dönemde 750'yi aşkın kişi öldürüldü, 8000 ni aşkın kişi yaralandı ve 8000 ne aşkın patlama olayı oldu.
- İzmir ve Hatay'da sıkıyönetim ilan edildi.
- İskenderun'da iki kişi öldürüldü. Politika gazetesi kapatıldı.
- Alman Maliye Bakanı, "Türkiye IMF ile yeni bir antlaşma yapmalıdır" dedi.
- Kanada'da yapılan seçimleri, 9 aylık aradan sonra liberaller tekrar kazandı.
- ABD, Devrik Şah ile ilgili soruşturma için kurulan uluslararası komisyon'u resmen, İran ise sözlü olarak onayladı.

21 Şubat Perşembe

- Demirel, "normal yönetim ile sıkıyönetim arasında bir yönetim şekline ihtiyaç var" dedi.
- DİSK, AP azınlık hükümetine karşı Anayasa çerçevesinde direneceğini açıkladı.
- Uygulanmasına geçilen ekonomik modeli Truva atına benzeten CHP lideri, "tehlike kapıdan içeri girmiştir. Truva atında rejim tehlikesi çıkıyor. Türkiye müdahale noktasına getirilmek isteniyor" dedi. Bu arada CHP ve MSP'nin TRT'nin tarafsızlığını sağlamak için işbirliği yapacakları açıklandı.
- Bursa'da bir öğrenci öldürüldü.
- Türk lirasının değeri Norveç Krcnu ve Sterling karşısında yeniden düşürüldü.
- ABD, Moskova Olimpiyatlarına boykot edeceğini resmen açıkladı.

22 Şubat Cuma

- Tekstil dalında grev başladı. Tekel'de 64 bin işçi için grev kararı alındı.
- Beşiktaş, Aydın, Silvan ve Ankara'da toplam 5 kişi öldürüldü.
- MSP ve CHP, Demirel hükümetinin Anayasa değişiklikleri girişimlerine karşı çıkarken, Sukan, Anayasa değişikliği için parlamentonun ikna edilmesini istedi.
- DİSK Başkanı Baştürk, "Direncimiz Anayasadan kaynaklanıyor" dedi.
- Humeyni, "Şahın ve kaldığı malların İran'a iadesi için" mücadelesinin sürdürülmesini istedi.

23 Şubat Cumartesi

- Odalara Birliği başkanı, tüketicileri "çok para harcamak" için uyardı. Ayrıca, CHP asgari geçim indiriminin bütçe ile gerçekleşmesi için bir önerge hazırladı.
- Türkiye, Ege hava sahasına koyduğu yasağı kaldırdı.
- Sıkıyönetim, genel grev konusunda işçi ve işveren sendikalarına uyardı.

- Demirel, "Türkiye'de demokrasinin tüm müesseseleri ayakta" dedi.
- Beşiktaş ve Sarıyer'de 3 kişi öldürüldü.

24 Şubat Pazartesi

- Hükümet, Ege'de ödün vermekle suçlanıyor.
- Türk hükümetinin yazısı üzerine Moskova'daki Türk diplomatları Sovyet Ordu Günü nedeni ile verilen davetlere katılmadılar.
- Ecevit, "AP ile siyasi işbirliği imkanı göremiyorum" dedi.
- Bursa, İstanbul, Elbistan ve Diyarbakır'da 4 kişi öldürüldü.
- Brejnev, "Afganistan'a dış müdahaleler sona erince Sovyet birlikleri geri çekilecek" dedi. Bu arada, Afganistan yönetimi Kabul'daki kanlı gösteriler için Çin ve ABD'yi suçladı.

25 Şubat Pazartesi

- Olağanüstü yönetimin kurtarılması için AP'nin asker kökenli üyeleri devreye girdiler.
- TÜRK-İŞ, ülkenin karşı karşıya bulunduğu bunaltıcı sorunlardan duyduğunu ve sorunların çözümünde "Türk işçi hareketinin etkin gücünün kullanılacağını" bildirdi.
- İstanbul ve Diyarbakır'da 3 kişi öldürüldü.
- Şah'in suçlarını araştırmakla görevli komisyon Tahran'da çalışmalarına başladı.

26 Şubat Salı

- Ege Hava sahası sivil uçuşlara açıldı. Ancak, sorunun askeri yanı askıda kalmaktadır.
- Çeşitli yerlerde meydana gelen olaylarda toplam 6 kişi öldürüldü.
- İran Devlet Başkanı Benisadr, "Sovyetleri Afganistan'dan çıkartmak için tüm müslümanlar birleşmeli" dedi.
- Carter, "rehinelerin serbest bırakılması konusunda ilerleme sağlandığına inanıyorum" dedi.

27 Şubat Çarşamba

- Çok uluslu şirketlere ve yabancı sermayeye çeşitli kolaylıklar sağlayan ve bu şirketlere buldukları ülkede kendi ülkeleri gibi hareket etme olanağı sağlayan OECD kararlarına 1976 yılında konulan çekince, Dışişleri Bakanlığı tarafından kaldırıldı.
- Yeni vergi tasarısıyla iki çocuktan fazlası için vergi indirim uygulaması kaldırılıyor.
- Federal Almanya Maliye Bakanı Malthoefler, "Türkiye'nin ekonomik bir felaketle karşılaşmasının NATO için son derece ciddi bir durum yaratacağını" söyledi.
- Adana ve Ordu'nun Fatsa ilçesinde iki kişi öldürüldü.
- Zimbabve'de yönetimin siyahlara devrini sağlayacak seçimler bugün başlıyor.

28 Şubat Perşembe

- "Türkiye nükleer savaş riskini göze alıyor" diyen SBKP yayın organı Pravda, "Türkiye'nin komşularıyla iyi ilişkilerini bozması halinde nükleer mezarlık haline gelebileceğini" ileri sürdü.
- CHP'nin en az ücretin vergi dışı kalması için verdiği önergeyi AP'li Başkan vekili gündeme koymadı.
- NATO Başkomutanı Rogers Ankara'da Evren ile görüştü.
- Çeşitli illerdeki olay ve saldırılarda biri komiser altı kişi öldürüldü.
- Maliye Bakanlığı, Dışişlerinin AET'ye tam üyelik girişimine karşı çıktı.

29 Şubat Cuma

- Döviz karşılığı askerlik tasarısı Mecliste kabul edildi. Yurt dışındaki işçiler 440.000 liralık döviz karşılığı iki aylık eğitimden sonra askerliğini yapmış sayılacaklar.
- IMF ücret artışlarına sınır kommasını istiyor.
- Almanya ve Avrupa Yatırım Bankasından 290 milyon marklık kredi alındı.
- Urfa, İstanbul, Ankara, Kayseri ve Artvin'de 8 kişi öldürüldü. İstanbul sıkıyönetim komutanlığı "yasadışı sol örgüt üyesi" 46 kişinin yakalandığını açıkladı.

- 6.Kolordu ve Adana,Maraş,Gaziantep,Hatay illeri sıkıyönetim komutanı korgeneral Nevzat Bölügiray,"Ülkemiz ilan edilmemiş bir iç savaş yaşıyor" dedi.
- Tahran'daki rehinelere Mayıs ortasından önce bırakılmayacakları bildirildi.
- Kolombiya'da Dominik elçiliğini basan gerillalar 14 büyük elçiyi rehin aldı.Gerillalar 52 milyon dolar fidye ve tüm siyasal tutukluların salıverilmesini istiyor.

1 Mart Cumartesi

- Bütçe kabul edildi.CHP üyeleri ve 9 bağımsız red oyu verdi.
- Korutürk,MGK imzalı mezhep ayrılıklarını kıskırtıcı sahte bildiri için,"hainlerin ve dış düşmanların tertibatıdır" dedi.
- ABD ile ikili anlaşmanın bu ay içinde imzalanması bekleniyor.
- İstanbul,Mensin ve Tarus'ta beş kişi öldürüldü.PTT'nin Ankara yakınlarındaki radyolin istasyonunda üç işçi kurşunlanarak öldürüldü.
- Uluslar arası komisyon,"SAVAK işkenceleri,insanoğlunun çektiklerinin en acısıdır" dedi.
- Kolombiya'da Dominik elçiliğindeki rehinelere 13'ü serbest bırakıldı.Panamá hükümeti gerillalara sığınma hakkı tanıyabileceğini açıkladı.

2 Mart Pazar

- İsveç'in nükleer santral için kredi vermeyeceği açıklandı.
- CHP ve AP liderleri Cumhurbaşkanı seçimi için birbirlerinin tavırlarını inceliyorlar.
- Ordu,Bursa,Elbistan ve Urfa'da 4 kişi öldürüldü.
- Kolombiya hükümeti 41 kişiyi rehin tutan gerillalarla pazarlığa oturuyor.
- Şah'ın İran dışına 56 milyar dolar kaçırdığı ileri sürüldü.

3 Mart Pazartesi

- CHP ve MSP, Demirel hükümetince verilen vergi tasarısına karşı direneceklerini açıkladılar.
- MSP sözcüsü,Cumhurbaşkanlığının vekaletle yürütülmesine karşı olduklarını açıkladı.
- Ankara'nın Hasköy semtinde bir kahve tarandı.2 kişi öldürüldü, 9 kişi yaralandı.

4 Mart Salı

- Lokant nedeni ile THY 4 milyon dolar kaybetti.
- CHP'li Üstündağ,"Halk dayak yemişe döndü.Tasarı fakire nasihat zengine ganimet dağıtma amacındadır." dedi.
- Ordu ve Artvin'de iki kişi öldürüldü.İstanbul'da 4 yer soyuldu.
- İran Cumhurbaşkanı Benisadr,"ABD'li rehinelere kısa sürede serbest bırakılması beklenmez" dedi.

5 Mart Çarşamba

- Alman Maliye Bakanı Mathoefer,"Türkiye'ye yalnız mali değil askeri yardım da gerekli " dedi.
- IMF,"Bati'dan çok borç istiyorsunuz" dedi.
- Demirel ile görüşen Türk-İş yöneticileri,daha adil bir vergi sistemi getirilmesini istediler.
- Eskişehir'de bir ilkokul öğrencisi sınıfta öğretmenine silah çekti.İstanbul Çağlayan'da bir toplum polisi,Erzurum'da bir işçi, Bingöl'de bir avukat ile Ordu'da bir kişi öldürüldü.
- Zimbabwe'deki seçimleri Mugabe'nin ZANU partisi ezici bir çoğunlukla kazandı.Parlamentoda siyahlara ayrılan 80 sandalyeden 57'sini kazanan ZANU başkanı Mugabe,hükümeti kurmakla görevlendirdi.

6 Mart Perşembe

- 263 Vali muavini ve kaymakamın yerleri değiştirildi.
- İstanbul,Zile ve İzmir'de 3 kişi öldürüldü.Ayrıca İstanbul'da bir bankayı soyan 4 kişi 2 eri öldürüp kaçtılar.
- Tahran'daki öğrenciler,BM Komisyonunun rehinelere görüşmesine izin vermedi.

7 Mart Cuma

- Alman Maliye Bakanı, Washington'da Türkiye'ye yapılacak yardım için beklediği anlayışı görmedi. Amerika'nın Türkiye'ye ivedi yardım için istekli olmadığı bildiriliyor. Washington'un olumsuz tutumunun diğer OECD ülkelerini de etkileyeceği bildiriliyor.
- Polis ve Jandarmanın silah kullanma yetkisi genişletiliyor.
- Konya Ereğlisi, Ankara -Turgutlu, Zile ve Silvan'da 5 kişi öldürüldü.
- ABD Başkanı Carter ve Almanya Başkanı Schmidt arasında yapılan görüşmelerden sonra, iki ülkenin de NATO savunmasının güçlenmesinde anlaşmaları bildiriliyor.
- ABD'li rehinelere ellerinde tutan öğrenciler, rehinelere Devrim Konseyi'ne devredilmesinde anlaşılıyor.

8 Mart Cumartesi

- Devalüasyondan sonra işçi dövizleri girişi beklenenin çok altına düştü. Maliye Bakanlığının 250 milyon dolarlık tahminine karşın aylık net işçi döviz girişi 70 milyon dolar civarında kaldı.
- OECD yardımının beklenenden de az olacağı bildiriliyor.
- Malatya Tek-Gıda İş Başkanı öldürüldü. İstanbul'da 2, Eskişehir'de bir kişi öldürüldü. Batman'da ise mezarlığa konan mayının patlaması sonucu 2 kişi öldü.

9 Mart Pazar

- Ecevit, yaptığı basın toplantısında AP hükümetinin 100 gününü eleştirmiş, "hükümet politikası ekonomik alanda iflas etmiştir" dedi. Diğer yandan, Demirel, üç gün sürecek basın toplantılarının ilkinde, "paniğe, telaşa, mala, hücumu ihtiyaç yoktur. Bizim söylediğimiz her şeyin 100 günde yapılacağı değil, 100 günde nelerin yapılabileceği idi." dedi.
- Alman Maliye Bakanı, "Türkiye'ye yapılacak yardım ABD'nin belirlediği kadar olacak" dedi.
- İranlı öğrenciler ABD'li rehinelere Dışişleri Bakanına teslimden vazgeçti.

10 Mart Pazartesi

- Ecevit, "hükümeti işbaşında tutmak sorumsuzluktur" dedi. Bu arada, Demirel yaptığı ikinci basın toplantısında, "işleri ancak biz düzeltebiliriz" diyerek, sözlerine "anarşi mihrakı belediyelere para vermeyeceklerini" de eklemiştir.
- Trabzon, Ankara ve İstanbul'da üç kişi öldürüldü.

11 Mart Salı

- OECD çerçevesinde gelecek yardımın 1,2 milyon olacağı bildiriliyor.
- Demirel, yaptığı son basın toplantısında, "anarşiyi önlemek için vatandaşların tanıklıktan korkmalarını" ve onların yardımını istedi. Bu arada, bir soru üzerine, Demirel, "Nükleer mezarlık gibi laflar boş laflardır. Büyük devletlere yakışmaz" dedi.
- Ecevit, Ege'de düzenlediği bir basın toplantısında MSP muhalefetine yeteriz olduğunu söyledi.
- İstanbul'da kurşunlanan pasajda 4 kişi öldü, 3 kişi ağır yaralandı. Trabzon'daki ölüyürda ölü sayısı ikiye çıktı.
- İran'daki öğrencilere, ellerindeki rehinelere Devrim Konseyine teslim etmeleri için 24 saatlik bir süre tanındı.
- Suriye'de işçiler silah eğitimi görecektir.
- Irak petrol üretimini arttırmak için Amerikan şirketleriyle ilişki kuruyor.

12 Mart Çarşamba

- ABD ile Savunma İşbirliği Antlaşmasının imzalanması, Genel Kurmanın bazı itirazları nedeni ile gecikiyor. Genelkurmay Başkanlığının uygulama antlaşmalarına ilişkin itirazları arasında İncirlik üssünün kullanılmasına dair bazı konuların yer aldığı bildiriliyor.
- İstanbul'daki pasaj baskınında ölenlerin sayısı 5'e yükseldi. Ga-

zetelere telefon eden bir kişi,"bu eylemi 12 Mart'ı protesto için THKP-C olarak düzenledik" dedi.Urfa'da da bir kişi öldürüldü.Edirne'de 2 gardiyanla 4'ü kadın 12 kişiyi rehin alan 200 mahkum eylemlerini sürdürüyor.

- 12 Mart'ın yıldönümünde,TİP ve TSİP "birlik çağrısı" yaptı.
- Uluslararası Komisyon rehinelere görmeden Tahran'dan ayrıldı.
- Afganistan'da "savunma grupları" kuran silahlı siviller hükümet güçlerine katılıyor.

13 Mart Perşembe

- Maaş ve ücretlere sınır konuyor.Toplu sözleşmeler yoluyla sağlanacak ücret artışları,o yılın resmi fiyat artışlarını aşmayacak. Ancak Ticaret Bakanlığının endeksleri kiralari kapsamıyor.
- İstanbul Belediyesinin 11 bin işçisi,ücretlerini alamadıkları için direnişe geçtiler.
- THY'nın zararı işçilerin istediği zammı aştı.Sendika 2 yıl için 2,5 milyar isterken,işletmenin şu andaki zararı 3,5 milyar olarak hesaplanıyor.
- Ecevit,Cumhurbaşkanı seçimi için partilerin diyalog kurmasını öneriyor.
- İran Devlet Başkanı Benisadr,"rehineler Mayıstan önce bırakılmaz" dedi.
- Zimbabwe'de siyahlardan oluşan hükümet açıklandı.Mugabe'nin Başbakanlık ile Savunma Bakanlığını,Nikomo'nun ise İçişleri Bakanlığını üstlendikleri bildiriliyor.
- Yugoslavya'da Tito'nun durumu ciddiyetini korurken,yüksek düzeyde bir toplantı yapıldı.

14 Mart Cuma

- Erbakan,"kısa yoldan kurtuluş yeni hükümeti bizim kurmamızdır" dedi.
- Türk-İş'in Başbakanlığa sunduğu raporda,en az geçim indiriminin asgari ücrete dayandırılarak,asgari ücretten vergi alınmamasını istedi.
- İstanbul ve Samsun'da iki kişi öldürüldü.Hilvan'da 6 işçi kurşuna dizildi,Viksar'da basılan bir spor klubünde iki kişi öldürüldü.
- İran Devlet Başkanı Benisadr,"ABD'li rehinelere durumu devrimi zayıflatıyor" dedi.Benisadr,ayrıca "her zaman Afganistan'ın yanında yer aldıklarını,ancak içişlerinden dolayı etkin bir çaba gösteremediklerini" söyledi.

15 Mart Cumartesi

- TAR-İŞ raporlu işçileri işe almıyor.
- Asgari ücretin 12.894 lira olarak belirlenmesi gerektiği açıklandı.
- Edirne savcısı,"Cezaevi ayaklanması için silahları ülkücülerin sağladığını" açıkladı.
- Gaziantep ve Mersin'de biri doktor 3 kişi öldürüldü.

16 Mart Pazar

- Ecevit,"Kavga devlet zoruyla getiriliyor" derken,Erbakan,"Margarin yağı var diyorsa hepsini alacağım" dedi.
- Adana Cezaevinde çıkan kavgada 2 kişi öldü.
- Rodezya,18 Nisanda Zimbabwe adı ile bağımsızlığa kavuşuyor.

17 Mart Pazartesi

- Demirel,"CHP partizandır" derken,Ecevit,Demireli "kıskırtıcılıkla" suçladı.
- ABD'nin Basra Körfezine müdahale için Türkiye üzerinde hava koridoru istediği öne sürülüyor.
- DISK Genel Başkanı Bastürk,"iktidarın daha büyük katliamlar peşinde olduğunu" ve "DISK'in gündeminde daha büyük eylemler olduğunu" açıkladı.
- 33 hükümlü,60 metrelik bir tünel kazarak,Van Cezaevinden kaçtı. Kaçanların 7'si yakalandı.Avanos'taki çatışmalarda 1 kişi öldü.

18 Mart Salı

- Cumhurbaşkanlığı için AP-CHP ilk kez görüştü.
- Yardım için Genelkurmaydan bir yetkili ABD'ye gitti.
- Milli Güvenlik kurulu bugün toplanıyor.
- Adana sıkıyönetim bölgesi dışına çıkarılan 217 kişiden 29'unun polis olduğu bildiriliyor.
- Diyarbakır'da iki kişi yayılım ateşle öldürüldü.
- İran'da yapılan parlamento seçimlerinde hille yapıldığı bildiriliyor.

19 Mart Çarşamba

- Zam öncesi ilaçlar da piyasadan yok oldu.Diğer yandan yağ,ampul, rakı ve gaz darlığının sürdüğü bildiriliyor.
- CHP'nin Cumhurbaşkanı adayı için AP ile anlaşmak istediği açıklandı.
- İslahiye'de CHP Gençlik Kolları eski başkanı öldürüldü.
- San Salvador genel grevi kanlı eyleme dönüştü,60 kişi öldürüldü.
- Dünyada silah için dakikada bir milyon dolar harcanıyor.

20 Mart Perşembe

- Demirel,"Ecevit'in kırıklarını düzeltiyoruz,İş bilenin,kılıç kuşananın" derken,Ecevit,"Demirel,yandaşlarının işlediği cinayetleri başkalarına yüküyor" dedi.
- Demirel,"CHP ile görüşme için şartlar oluşmadı" derken,Ecevit,"Devlet Başkanının parlamento içinde seçilmemesi için bir neden yok" dedi.Bu arada,MSP'nin Cumhurbaşkanlığı seçiminde CHP-AP işbirliğinden endişe duyduğu bildiriliyor.
- Maden-İş,40 işyerinde daha greve başladı.
- Malatya ve Iğdır'da iki kişi öldürüldü.İstanbul'da kaçırılan işçinin cesedi bulundu.Bir inzibat erini öldürmekten sanık "sol görüşlü bir eylemci" ölüm cezasına çarptırıldı.

21 Mart Cuma

- Cumhurbaşkanlığı seçimi için turlar yarın başlıyor.
- Alman Maliye Bakanı,"yardımın gerçekleşmesi uzun zaman alacak" dedi.
- DİSK Başkanı Baştürk,"işçiler faşizme karşı tarafsız kalamaz" dedi.
- Diyarbakır'da bir üstegmen öldürüldü.
- Carter,Begin ve Sadat arasında yeni bir zirve toplantısının yapılacağı bildiriliyor.

22 Mart Cumartesi

- Cumhurbaşkanlığı seçimi bugün başlıyor.
- Demirel,Diyarbakır'da bir subayın öldürülmesi nedeniyle verdiği demeçte,"Ordu mensubuna saldırıyı anasından doğduğuna pişman" edeceğiz" dedi.
- Ecevit,"hükümetin politikası istifa etti" dedi.
- Çeşitli illerde toplam olarak 6 kişi öldürüldü.Giresun ve Ankara'da iki ceset bulundu.

23 Mart Pazar

- Cumhurbaşkanlığı için aday bulunamadığından turlara geçilemedi. Bu arada, Demirel, Cumhurbaşkanlığı seçiminden ötürü grup üyelerine "sabır ve metanet" önerdi. CHP'nin seçimle ilgili tutumunu ise "geleşimlere göre" Ecevit saptayacak.
- Et-Balık zamından sonra kuyruklar ortadan kalktı.
- Konya'da solcu bir avukat, Adana'da ise bir MHP'li öldürüldü.
- İran Cumhurbaşkanı Benisadr,"Sovyetler Afganistan'a müdahale edeceklerini bana bildirmişlerdi" dedi.

24 Mart Pazartesi

- AP saptadığı hedefe yürürken,CHP,iktidarı diyaloga çağırıyor.
- Cumhurbaşkanlığı seçimi için parti yöneticilerinin iyimser görüldükleri bildiriliyor.
- İsrail Savunma Bakanı,"Türkiye Orta-Doğu'da Sovyetleri önleyecek tek güç" dedi.
- Emniyet Genel Müdürlüğüne İsmail Dokuzoğlu atandı.

- Çad'ta meydana gelen çatışmalarda, bir hafta içinde 700 kişinin öldürüldüğü bildiriliyor.

25 Mart Salı

- Cumhurbaşkanlığı seçimi için TBMM'de ilk iki tur bugün yapılıyor.
- CHP'li Genç, "Anayasa değişikliği hazırlığı silahlı kuvvetleri rejime müdahale ettirmeyi amaçlıyor" dedi.
- Adalet Bakanı, "Bir avuç hain ve anarşist tamamen yok edilecektir" dedi.
- Sultanahmet'te battaniyeye sarılı iki ceset bulundu. İçişleri Bakanlığı 12 sanığa teslim olmaları için çağrıda bulundu. "Teslim ol" çağrısı yapılan 4'ü sağ, 7'si sol görüşlü sanıklar 15 gün içinde teslim olmazlarsa, görüldükleri yerde vurulacaklar.
- Dünya İslam Kongresi toplantısına Kıbrıs'ın Magosa kentinde başlandı. Devrik Şah, Mısır'da bir hastahaneye yatırıldı.

26 Mart Çarşamba

- Cumhurbaşkanlığı seçiminin ilk iki turunda sonuç alınamadı.
- Petrol ve tügaza yeniden zam yapıldı. Süper benzin 37, normal benzin 33 lira oldu.
- ABD'nin tutumu karşısında Türkiye'nin OECD'den istediği yardımın miktarını 1,2 milyar dolara indirmeye razı olduğu bildiriliyor.
- İstanbul, Kars, Maraş ve Samsun'da 5 kişi öldürüldü.

27 Mart Perşembe

- OECD ülkelerinin Türkiye'ye yardım için yaptıkları toplantıda, verecek olan yardımın ertelendiği bildirildi.
- Askeri savcı Abdi İpekçi'nin katil sanığı Ağca'nın kaçtıktan sonra ihbar ettiği gerekçesiyle bir ülkücüyu kurşuna dizdiğini açıkladı. Ayrıca savcı, Ağca'nın arkasında henüz ortaya çıkarılmayan bir kuruluşun varlığının kasinlik kazandığını belirtti.
- İstanbul, Ankara, Tarsus ve Adana'da 4 kişi öldürüldü.
- İran Dışişleri Bakanı Gotbzade, "Şah ya yargılanmak için geri dönecek ya da ölecek" dedi.

28 Mart Cuma

- OECD ülkelerinin Türkiye'ye yapacakları yardımın ertelenmesinin nedeni, Türkiye'nin devletten devlete olan borçlarıyla, uluslararası firmalara olan ticari borçları gösteriliyor.
- İş çevreleri OECD'nin aldığı kararı "hazimet" olarak niteliyor.
- Keşap, Urfa ve Adana'da 3 kişi öldürüldü.

29 Mart Cumartesi

- Develi'nin Ayvazhacı köyündeki heyelanda 60 kişi öldü. Ayrıca, Çukurova'da meydana gelen sel, can ve mal kaybına yol açtı. Adana'da bazı semtler ile 79 köy boşaltıldı.
- Mardin Derik ilçesine bağlı Şikesun köyünde sıkıyönetim kuvvetlerinin operasyonu sırasında silahlı kişilerle çatışma çıktı. Üç güvenlik görevlisini öldürenlerden 3'ü öldü, 3'ü de yaralı olarak ele geçirildi. Ayrıca İstanbul, Gaziantep, Samsun ve Adana'da 5 kişi öldürüldü.

30 Mart Pazar

- ABD ile "Savunma İşbirliği Antlaşması" dün imzalandı.
- 5 bin liralık yeni banknotların hazırlandığı bildiriliyor.
- Seyhan taşı. Adana sel suları altında kaldı.
- Sürekli yağışlar Sivas ve Kars'ta da hasara yol açtı.
- Trabzon ve Şavşat'ta 2 öğretmen öldürüldü.
- Türk-İş Genel Başkanı Denizcier, "hükümet sabrımızı taşımak üzeredir" dedi.

31 Mart Pazartesi

- ABD Senatosunun Türkiye'nin durumundan endişe duyduğu bildiriliyor.
- Yardım açıklanana dek tek dolar gelmeyecek.
- Ecevit, "6 Nisan'a kadar bekliyeceğim, ondan sonra bizden günah gidiyor" dedi.

YORUMLAR

Türkiye

1980 yılına büyük sorunlarla giren Türkiye, emperyalist-kapitalist kamptaki ekonomik ve siyasi bunalımların sancısı ile kıvrınmaktadır. Uzun bir süredir emperyalist-kapitalist kampın ucuz ham madde kaynağı ve pazar alanı olarak işlem gören Türkiye, özellikle faşist Şah monarşisinin devrilmesinden ve Afganistan'daki son gelişmelerden bu yana, daha da önem kazandı. Bunun da, Türkiye'nin Orta-Doğu'daki jeo-politik konumuna bağlı olduğu şüphesizdir. Orta-Doğu'da güçlülüğünü kaybeden emperyalizm, en azından bölgede askeri ve siyasi dengelyi yeniden kendi yararına sağlamak için, var gücü ile çabalamaktadır.

Geçtiğimiz aylarda imzalanan "Amerikan-Türkiye Savunma İşbirliği" ve "Ekonomik - yardımlar" adı altındaki antlaşmalar bu çabaların bir ürünü olarak görülmelidir. Kendi sınıf çıkarları için bir kaç dolar karşılığında Türkiye ve Kürdistan halklarının topraklarını ABD emperyalizmine peşkeş çeken işbirlikçi sömürgeci burjuvazi, bu ihanetini büyük bir "zafer" olarak adlandırmaktadır.

Yapılan antlaşmalar gereği, Türkiye ve Kürdistan'daki ABD üsleri "yeniden faaliyete" geçecektir. Türkiye, bu antlaşmalarla geleceğin savaş alanı olmaya aday olduğu gibi, emperyalizme göbeğinden bağlı olduğunu da göstermiştir. Bu olgu ise, doğal olarak Türkiye ve Kürdistan'daki anti-emperyalist ve anti-sömürgeci savaşlarını daha da kızıştırmayı zorunlu kılmaktadır.

Türkiye'nin bitmez tükenmez sorunlarından biri olan ekonomik kriz, gün geçtikçe daha çok dar boğazlara itilmektedir. Bir avuç sömürücünün, işbirlikçi ve tekelci burjuvazinin söz sahibi olduğu Türkiye'de, ekonomik kriz düzelecek gibi değildir. Zira bu sorunların kökeni emperyalist-kapitalist kamptaki buhranlarda yatmaktadır. Yıllardır uygulanan "kapitalist kalkınma" veya "Batı tipi kalkınma yolu", burjuvazinin kendi çıkarlarının bir ifadesidir. Çünkü burjuvazinin yaptığı her hareket, takındığı her tavır, aldığı her karar ve tedbir bilinçli bir sömürünün sonucudur. Burjuvazi, sömürü ile kendi sınıfsal çıkarlarını en iyi bir şekilde korumak ve onu devam ettirmek istegindedir.

T.C. parlamentosunda yer alan değişik burjuva partilerinin adlarından öteye aralarında herhangi bir farklılık yoktur. Tüm burjuva partileri emekçi sınıf ve tabakalara çeşitli vaatlerde bulunarak iktidara gelmekte ve kendi sınıfsal bilincinden yoksun olan halk kitlelerini egemenlikleri altına almaktadırlar. Bu olgu da, ezilen halk kitlelerine zulüm, baskı, işkence ve sömürden öteye başka bir şey vermemektedir. Zira egemen sınıfların çeşitli katmanlarından bunla-

rın dışında her hangi bir şey beklemek,olsa olsa reformistlerin ve burjuva kuyrukçularının istemleri kapsamına girer.

Diğer yandan son dönemlerde İMF'nin tavsiye kararına uyularak Türk Lirası'nın değeri %48 oranında düşürülmesi,emekçi yığınların boyuna takılan ateşten zincirlerin yeni bir halkasıdır.Paranın değerinin düşürülmesiyle,hemen hemen tüm temel ihtiyaç maddelerine en ağır zamlar yapılmıştır.Emekçilerin geçim şartları yapılan zamlarla dahada zorlaştırılmıştır.Açık ve gizli işsizlik alabildiğine yükselmiş,toplumdaki sosyo-ekonomik denge çalışanların aleyhine korkunç bir değişime uğramıştır.Tüm bunlara rağmen,bir avuç mutlu azınlığın değirmenlerine akıtılan sular arttırılmış ve onların soygun,sömürü,baskı ve zulümleri katmerleştirilmiştir.Bütün bunlar yapılırken,halka,devalüasyon ve zamların ölü ekonomiyi diriltmek,İMF ve OECD'den gerekli yardıma alabilmek olduğu anlatılmaya çalışılmıştır.

Emperyalizmin ekonomik ve siyasi baskı kurumları olan İMF ve OECD'den de gerekli yardımların alınması bir sonuç vermemiştir.Egemen sınıfların Türkiye işçi sınıfı ve Kürdistan halkı üzerindeki sömürü ve talanı daha da artmış,baskı ve zulüm son haddini almıştır. Diğer yandan faşist çeteler tarafından devrimcilere,işçilere ve halka karşı düzenlenen terör hareketleri ve artan faşizan baskılar neticesinde,her gün en az 10 kişi hayatını kaybetmektedir.

İşçi sınıfının kendi ekonomik-siyasi çıkarları doğrultusunda başlattığı grevlere(TAR-İŞ'te olduğu gibi) burjuva devlet mekanizmasının baskı aracı olan asker ve polislerin desteğindeki tank ve panzerlerle saldırılarak işçi sınıfının iktidara yönelik devrimci eylemleri kanla bastırılmak istenmektedir.Ne varki işçi sınıfının kararlı ve bilinçli mücadelesi tüm baskılara,oportünist,reformist ve revizyonist eylemlere rağmen yolundan sapmadan yeni mevziler kazanmaktadır.

Demirel'in AP iktidarı halk yığınları üzerinde faşizan baskılarını arttırmaktadır.MHP ve faşist korandoların desteğinde çeşitli katliamları gerçekleştirmiştir.Demirel'in 100 günlük iktidarı 750 kişinin ölümüne,4500'ün üzerinde insanın yaralanmasına 8000'e yakın bombanın patlamasına,birçok iş yeri,ev ve yuvanın tahrip edilmesine neden olmuştur.

Kürdistan'daki sömürgeci ve faşist baskılar artarken,uzun bir süreden beri uygulanan sıkıyönetim,12 Mart'a taş çıkartmaktadır. Pratik olarak Kürdistan'ın tüm illerini kapsayan sıkıyönetim,Kürdistan halklarının gelişen anti-sömürgeci ulusal kurtuluş mücadelesini engellemeyi amaçlamaktadır.Kürdistan'da var olan sömürgeci ordu - ve kolluk kuvvetleri,halka göz dağı vermek ve halkı pasifize etmek

için her şeyi yapmaktalar.Yıllardır sürdürülen komando hareketleri ve jandarma baskıları sıkıyönetimden alınan direktifler çerçevesinde yoğunlaştırılmaktadır.Gece yarılıarı kent,kasaba ve köyler çembere alınarak,türlü bahanelerle halka en ağır işkenceler yapılmaktadır.Kürdistan'da sömürgeci devletin simgesi olan ordu,polis,komando ve jandarma birlikleri,en geniş ve en kapsamlı yetkilere sahip kılınarak halka saldırtılmaktadır.Hapishaneler devrimciler,yurtsever ve demokratlarla doldurulmakta ve de kontr-gerilla tarafından işkencelere tabi tutulmaktadır.

Bu arada Erzurum'da yapılan "kiş tatbikatı" nedeniyle konuşan faşist ordunun Genel Kurmay Başkanı Kenan Evren,"vatandaş kanı dökmek istemiyoruz.Eğer istersek bütün bu olanları bir ay içerisinde durdururuz" diyerek,sömürgeci politikanın hedefini bir kez daha vurgulamıştır.Diğer yandan sömürgeciler ve onların sözcülüğünü yapan eski Cumhurbaşkanı Korutürk,her fırsatta Türkiye'de "milli birlik ve beraberliğin" sağlanması için tüm burjuva partilerini "alçak gönüllü olmaya" çağırıştır.Böylece hakim sınıfların kendi aralarındaki çelişkileri bir tarafa bırakıp birleşmelerini,Türkiye ve Kürdistan'daki devrimci muhalefeti kırmaya hazırlıklı olmalarını istemiştir.Ayrıca yılbaşından hemen sonra faşist generallerin kaleme alıp Korutürk'e verdikleri "uyarı notası" aynı konuyu içermiştir.

Faşist cunta heveslileri hayallerini gerçekleştirmek için,boş durmamakta ve Türkiye genelinde terörünü arttırarak orduya davetiye çıkarmaktadırlar.Bölücülük teraneleriyle şövenist duygular kamçılanmakta ve Kürt halkı üzerindeki baskıların yoğunlaştırılması haklı gösterilmeye çalışılmaktadır.Tüm bunlar Türkiye ve Kürdistan'daki devrimci mücadelelere yönelik olduğundan,devrimciler açısından yeni durumlar ortaya çıkmaktadır.Dolayısıyla tüm guruplar dar gurupçu anlayış ve bencilliklerini bırakmalı ve işçi sınıfının gerçek çıkarları doğrultusunda ileri adımlar atmalıdırlar.Bu uğurda sağlam ve kalıcı ittifaklar oluşturup,pratiğe en ileri biçimiyle yansıtmalıdır.Aksi taktirde sömürgeci burjuva diktatörlüğünün ateş çemberi içerisinde kaybedeceğimiz veya gerileteceğimiz bir işçi sınıfı hareketi ve de anti-sömürgeci bir ulusal kurtuluş mücadelesi vardır.

İRAN

Iran,geçtiğimiz aylarda sahne olduğu olaylardan ötürü dünya basınına yine en çok ilgilendiren ülkelerden biri oldu.Fanatik-dinci ve gerici kesimlerin yönetiminin hakim olduğu bu ülke,çözemediği ve çözmeye muktedir olamayacağı bir çok sosyal,ekonomik,ulusal ve politik sorunlara gebe dir.Daha önceki sayılarımızda da anlatmaya çalış-

tığımız gibi,bu fanatik-dinci ve gerici kesim,mevcut tüm sorunların kaynağına inmekte ve bu sorunları "geçici" veya "yüzeysel" olarak görmektedir.Halk kitlelerinin siyasi bilinç düzeylerinin düşüklüğünden yararlanıp, yığınların temiz dini duygularını,baskı ve zulme karşı birikmiş kinlerini istismar etmektedir.

Oysa ki,2500 yıllık İran şahlık saltanatının neden olduğu mevcut bu sorunlar,köklü bir çözüm istemektedir.Bu sorunlara köklü bir çözüm aramak ise,fanatik-dinci ve gerici kesimlerin üstleneceği bir olgu değildir.Ancak bunun,başta İran'daki sömürge uluslar ve ezilen halkların kendi kaderlerini kendilerinin iradeleriyle tayını,tüm İran proleteryası ve sömürülen emekçi yığınlarının kendi politik iktidarlarını kurmalarıyla çözümlenecek bir olgu olduğu şüphesizdir.

Bu kısa belirlemeden sonra,geçen mevsimin olaylarına bakıldığında,Tahran'daki ABD'li rehinerler konusu en önemli olaylar arasında görülmektedir.4 Kasım 1979 günü Tahran'da işgal edilen ABD Büyük Elçiliği ve rehin alınan ABD'liler sorunu,tüm diplomatik çabalara rağmen halen devam etmektedir.Özellikle İran iç politikasına hakim kılanarak istismar edilen bu sorun,son zamanlarda Devrim Konseyindeki Humeynici Ayatullahlar kesimi ile başta Benisadr ve Ghotbzadeh'in başını çektiği tutucu teknokratlar kesimi arasında belirli bir görüş ayrılığının oluşmasına yol açtı.Tahran gezisinden geri dönen BM Genel Sekreteri Kurt Waldheim,BM'in bir Uluslararası Hukukçular Komisyonu kurarak devrik Şah'ın işlediği suçları araştırmasını önermişti. Bu önerinin,3 Şubat gene İran Dışişleri yetkililerinden biri tarafından yapılan açıklama ile,hem Humeyni ve hemde Devrim Konseyince tasvip edildiği belirtilmişti.Bu komisyonun kuruluşu,ABD'li rehinerler sorununa son vermeyi amaçlayan bir "çözüm paketi" idi.İran'ın bu "çözüm paketini" olumlu karşılaması,ABD'nin 7 Şubat günü daha önce karar verdiği ekonomik kısıtlamaları geçici olarak durdurmaya neden oldu.Bu arada,yeni seçilen Cumhurbaşkanı Benisadr,13 Şubat günü yaptığı bir açıklamada,devrik Şah'ın İran'a teslimi beklenilmeden rehinerlerin serbest bırakılabileceğini belirtti.Bunun yanı sıra,rehinerler serbest bırakılmadan önce şu şartların yerine getirilmesini öneriyordu.1)-ABD'nin,İran halkını baskı altında tutmak için devrik Şah'a yardım ettiğini itiraf etmelidir.2)-ABD,Panama'da sürgünde bulunan Şah'ın İran'a teslim edilmesini sağlamalıdır.3)-ABD,gelecekte İran'ın iç işlerine karışmamaya söz vermelidir.16 Şubat günü bir TV muhabirine demeç veren Benisadr,bu şartlara,BM Araştırma Komisyonunun rehinerlerin serbest bırakılmadan önce raporunu açıklaması şartını da ekledi.Adı geçen BM Komisyonu 5 üye ülkenin delegelerinden oluşuyordu.Bu ülkeler;Cezayir,Fransa,Sri Lanka,Suriye ve Venezuela

idi.Komisyon üyeleri 23 Şubat günü Tahran'a hareket etti.Aynı gün, Humeyni,rehinelerin kesin durumununun 14 Mart ve Mayıs ayı başlarında iki kez seçimle oluşacak yeni meclis tarafından karara bağlanacağını açıkladı.Tahran'daki çalışmalarına başlayan Komisyon,devrik Şah döneminde olmadık işkencelere maruz kalan binlerce kişi ile görüştürülerek,çağımızda görülmemiş bir vahşete tanık oldu.Bu arada,ABD Büyük Elçiliğini işgal eden Humeynici öğrenciler,Komisyonun rehinelere ile görüşmesine izin vermediler.Ardından,rehinelerin Devrim Konseyine teslim edilip edilmemesi,kesin kararın hangi organa bağlı olup olmadığına ilişkin bir meydan savaşı başladı.13 Mart günü Devrim Konseyi Sekreteri Ayetullah Beheşti,rehinelerin serbest bırakılması için devrik Şah'ın ve ülkeden kaçırıldığı zenginliklerin İran'a iade edilmesinin temel şart olduğunu açıkladı.Böylece rehinelere sorununa aranılan çözüm,yeni baştan çözümsüzlüklere saplandı.

Geçtiğimiz mevsimin diğer önemli bir olayı ise,Ekonomi Bakanı Benisadr'ın Cumhurbaşkanlığına seçilmesi idi.Benisadr,25 Ocak günü yapılan seçimlerde oyların yüzde 76'sını aldı.Bu arada Admiral Ahmed Medeni oyların yüzde 15'ini,Ayetullahların temsilcisi olan Hassan Habibi oyların yüzde 4'ünü ve Dışişleri Bakanı Ghotbzade ise oyların ancak yüzde 1'ini alabildi.Daha önceki "halk oylamaları" ve "seçimler"de olduğu gibi,halkın çoğunluğu sandık başlarına gitmedi.Özellikle Kürdistan,Beluçistan,Hozistan,Azerbeycan ve Türkmenistan'da sandık başlarına gidenlerin çok az oluşu,despot yönetimin gerçek yüzünü açıklıyordu.4 Şubat günü gerici-tutucu teknokratların temsilcisi olan Abdulhasan Benisadr,Humeyni tarafından Cumhurbaşkanlığına atandı.Humeyni,19 Şubat günü verdiği bir demeçte,Genelkurmay Başkanlığını Benisadr'a devrettiğini açıkladı.Ne var ki,Benisadr'ın maddi hayattaki rolü,verilen tüm yetkilere karşın,dama taşı rolünden öteye gitmiyor ve de gidemez.

Öte yandan,14 Mart günü yapılan parlamento seçimleri de fiyasko ile sonuçlandı.Fanatik-dinci ve gerici çevrelerin hakim olduğu seçimlerin İran'ın geleceğini olumlu yönde değiştireceği düşünülemez.Tam tersine,halkların mutlu yarınlar uğruna döktüğü kan,barbar şahıslık monarşisine karşı yürüttüğü ve zaferle sonuçlandırdığı haklı mücadele zor koşullarla karşı karşıyadır.

ABD emperyalizminin Orta-Doğu'da en güçlü karakollarından biri olan İran'ı kaybetmesi ile can damarlarından biri kesilmiştir.Bu önemli kayba rağmen,emperyalist ahtapot didinmektedir.Son günlerde Hint Denizine yapılan askeri yağınak,Orta-Doğu halklarının geleceğini tehdit etmektedir.Emperyalizm,özellikle Orta-Doğu'daki Filistin ve Kürdistan halklarının ulusal kurtuluş mücadelelerini bastırmak,

bölgedeki askeri ve siyasi dengeyi yeniden kendi yararına düzeltmek çabasıdadır. Pentagon'un azıllı generallerinin bu konudaki planları yavaş yavaş uygulanma alanına konmaktadır. Bu nedenle, bölge halklarının anti-emperyalist, anti-sömürgeci ve yurtsever demokrat güçlerinin son derece uyanık olmaları, her türlü provokasyonun ve emperyalist planların gerçekleştirilmesi olanaklarına karşı mücadele vermeleri zorunludur.

KÜRDİSTAN

Kürdistan'ın İran birimindeki silahlı mücadele, tüm zorluklara karşın devam etmektedir. Geçen yılın Kasım ayında varılan ateşkes antlaşması ve başlayan görüşmeler, şimdiye değin herhangi bir sonuç vermiş değildir. Humeyni'nin fanatik-dinci ve gerici yönetiminin, başta Kürdistan halklarının olmak üzere İran'daki diğer halkların (Azeri, Arap, Beluçi ve Türkmen) temel demokratik ulusal haklarına karşı olumlu bir tavır takınacağı düşünülemez. İran sömürgeci yönetiminin bu tavrı, sömürge ulus ve ezilen halkların aleyhine olduğu gibi, İran proleteryası ve emekçi halk yığınlarının da aleyhinedir.

Aylardan beri, halkın temiz dini duygularını istismar eden sömürgeci yönetim, şövenist duyguları da kamçılayarak, Kürdistan'a karşı amansız bir savaş sürdürülmektedir. Kürdistan'ın tüm kent, kasaba ve köyleri top, tank ve fantomlarla bombalanmakta, kadın, çocuk, genç ve ihtiyar demeden binlerce insanın kanına girilmektedir. Humeyni'nin muhafız (Pasdaran) güçleri eşine rastlanmadık vahşetle, örneğin Qarnî katliamı gibi, Kürdistan halklarına karşı soykırımı uygulamaktadırlar. Paweh, Meriwan, Sine (Senendec), Seqiz vb. gibi kentlerde, sömürgeci Türkiye Cumhuriyeti'nin "İstiklal Mahkemeleri"ne taş çıkartan Hilhali din "Devrim Mahkemeleri", haklı-haksız birçok yigidin canına kıydı. Tüm İran'da, Kürdistan halklarının anti-sömürgeci ulusal kurtuluş hareketine karşı büyük bir seferberlik ilan edilmesine rağmen, kahraman Pêşmergelerin direnişi kırılmadı. Halk kitlelerine karşı yürütülen terör ve yıldırma hareketleri başarıya ulaşamadı. Kürdistan halklarının ulusal potansiyelini hedefleyen sömürgeci yönetimin bu didinişi başarıya ulaşamayacaktır da.

Diğer yandan, daha önceleri açıkladığımız gibi, Kürdistan'ın İran birimindeki KDP önderliğindeki silahlı direniş, tarafımızdan sonuna dek desteklenmektedir. Ne var ki, sömürgeci yönetime karşı otonomi isteği ile formüle edilen amaç, tarafımızdan reformist bir talep olarak görülmektedir. Kürdistan halklarının anti-sömürgeci ulusal kurtuluş mücadelesi, sıcak savaş döneminde otonomi talebi ile düğümlenemez.

Bu arada, Irak Baas sömürgeci yönetiminin Kürdistan'ın İran bi-

rimindeki ulusal direniş hareketini parçalamak ve likvide etmek istemektedir.Kürdistan'daki aşiret reislerini,bey, ağa ve şeyh gibi feodal güçleri kendi çıkarları doğrultusunda örgütleyerek,ulusal mücadele içerisinde büyük gedikler açmayı amaçlamaktadır.Devrik Şah'ın SAVAK ajanlarını,uşak ve yandaşlarını toparlayıp onlara sağladığı olanaklarla,Kürdistan'da çeşitli provokasyonlar tertiplemektedir.Bu güçler arasında,Caf aşiret reisleri,Kürt Müslüman Partisi,Rizgarî Partisi,Şêx Osmanî Bîyare,Şêx İzedîn Huseynî'nin kardeşi Şêx Celalî Huseynî,Dr.Madih Osman Neqşibendî,Hamîd Heme Tahir Beg,Şewketî Hacî Muşîr vb. gibi unsurlar vardır.Tüm bu satılmış feodal güçlerin yanı sıra,Kürdistan'ın İran biriminde "devrimcilik"(!) adına yola çıkan "Kürdistan Devrimci Emekçileri Örgütü"(Komeley Zehmetkêşanî Şoresşerî Kurdistan) de vardır.1978 yılı baharında Celal Talabani'nin sağ kolu olarak bilinen bazı unsurların kurduğu bu "örgüt",Irak faşist Baas Partisi ile sıkı ilişkiler içerisinde girmiştir.Kürdistan'ın en güçlü feodalleri tarafından desteklenen bu "örgüt" hakkında,yer darlığından ötürü,elimizde bulunan belgeleri bu sayımızda yayınlamıyoruz.Ancak,gelecek sayımızda bu konu üzerinde uzun uzadıya durup,önemli belgeleri okuyucularımıza sunacağız.Bu "örgüt" içinde bazı dürüst unsurların olacağı şüphesizdir.Ne var ki,son dönemlerde gerçek yüzleri ortaya çıkan bu "örgüt"ün,Kürdistan anti-sömürgeci ulusal kurtuluş mücadelesine büyük darbeler indirdiği şüphesizdir.

Kürdistan'ın İran birimindeki silahlı hareketin proleter önderlikten yoksun olduğu açıktır.Bu nedenle,Kürdistanlı devrimcilere düşen görev büyüktür.Tüm devrimci,demokrat ve yurtsever güçlerin tarihi sorumluluklarına üstlenip,kararlı ve bilinçli bir mücadele ile görevlerini yerine getirmeleri zorunludur.Sömürgeci güçlerle mücadelenin yolu,tüm yerli gericiler ve dışa bağlı uşak güçlerle mücadele etmekten ve de emperyalizmin oyunlarını bozmaktan geçer.

Diğer yandan,Kürdistan'ın Irak biriminde yürütülen silahlı mücadele,çok ağır bir darbe yemiştir.Bu sayımızda yayınlanan Irak KDP-Geçici Komitesi ile ilgili makalede,uşak İdris Barzani ve kliginin neden olduğu olaylar etraflı olarak işlendiğinden,burada yeniden üzerinde durmaya gerek görmüyoruz.Ancak,Celal Talabani'nin "Kürdistan Yurtsever Birliği"(KYB),Talabani'den ayrılan "Kürdistan Kürdistan Sosyalist Hareketi"(KSH) ve "KDP-Hazırlık Komitesi"(KDP-HK) ne yapmaktadırlar ? Bu konu üzerinde,yer darlığından ötürü,uzun uzadıya yazamayacağız.

Talabani'nin "KYB",Güney Kürdistan'da tüm gücünü yitirmiştir."KSH" ve "KDP-HK"nin geçen yılın Mart ayında "KYB"den ayrılışı ile,

"KYB" içinde kala kala KMLG(Kürdistan Marksist Leninistler Gurubu) kalmıştır.Bu Çin yanlısı gurup ise,geçen aylarda yaptığı bir kongre ile adını "Rencêr"(Emekçi) olarak değiştirdi.Talabani ve yandaşları,İran Kürdistan'ını kendilerine karargah olarak seçmişlerdir.İdris Barzani gibi,Talabani de Humeyni yönetimi ile sıkı-fıkı ilişkiler içindedir.Humeyni yönetiminden bol miktarda silah ve para "yardımı" almıştır.Bu "yardımlara" karşılık minnetdarlığını da İran gazetelerine açıklamaktan çekinmeyen Talabani,Kürdistan'ın İran birimindeki silahlı mücadeleyi kendi kontrolüne almak için,elinden gelen çabayı göstermektedir.Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinde çıban başı olan Talabani,İdris gibi,geleceğin en korkunç tehlikelerinden birini oluşturmaktadır.

"KSH" ve "KDP-HK" 'ne gelince; "KYB"den ayrılarak,önceleri ortak bir cephe oluşturdular.Daha sonraları birleşerek ortak bir örgüt kurdular.Bu yeni örgütün adı ise,"Kürdistan Birleşik Sosyalist Hareketi"(KBSH) dir.Geçen yılın Kasım ve Aralık aylarında olmak üzere, sömürgeci Baas yönetimi ile antlaşmaya baş vurdular.İki kez Irak'a giden Dr.Mahmud Osman yönetimindeki"heyet",aradığını bulamamışa benziyor."KBSH" de,İdris ve Talabani gibi,Humeyni yönetimi ile ilişkiler kurmuş ve "gerekli yardımı" almıştır.Son dönemlerde,uşak İdris ve kliği,Irak KDP kongresinde "hain" olarak ilan edip "partiden" attıkları Dr.Mahmud ile sıkı ilişkiler kurmuşlardır."Bu ne turşu,bu ne perhiz" misali,"KBSH" de İdris ve Talabani gibi son kozlarını oynamaktadırlar.

Güney Kürdistan halkımızın başlarına musallat olan bu güçlere karşı verecekleri mücadele,amansız bir mücadele olacaktır.Bu mücadelede,tüm gerçek devrimci,demokrat,yurtsever ve ilerici unsurların görevi,bir an önce toparlanıp yeni bir çatısı altında birleşerek, halkımızın acılarını dindirmek olmalıdır.Ancak böylesi bir alternatif halkımızın anti-sömürgeci,anti-emperyalist ve anti-feodal hareketine sahip çıkıp,geleceğin proleter önderlikli mücadelesine katkıda bulunabilir.

ÜZÜLEREK BELİRTELİM Kİ; BU SAYIMIZDAKİ YER DARLIĞINDAN ÖTÜRÜ, KUZAY KÜRDİSTAN'DAKİ SON GELİŞMELERE, KÜRT SORUNUNUN İSVEÇ PARLEMENTOSUNDA TARTIŞILMASINA VE BAZI GÜNCEL DÜNYA OLAYLARINA DEĞİNEMEYECEĞİZ.

ZİMBABWE

Geçtiğimiz Şubat ayının 27-29. günleri arasında yapılan seçimler ZANU(PF) partisinin lideri Robert Mugabe'nin ezici çoğunluğu kazanmasıyla sonuçlandı. Emperyalizmin ve ırkçı Ian Smith'in tüm çabalarına rağmen, Mugabe'nin seçimi kazanması önlenemedi.

Mozambik'teki 4 yıllık sürgün hayatından 27 Ocak günü Salisbury'e dönen Mugabe, emperyalistlerin ve ırkçıların ana hedefini teşkil ediyordu. Seçim kampanyası boyunca iki büyük suikast tehlikesi atlatan Mugabe, tüm provokasyonların üstesinden gelmeyi becerdi. Emniyet kuvvetlerine bağlı özel komando birliklerinin seçimleri yaptırtmamak veya ZANU(PF)'nin mutlak zaferini önlemek için tezgahladığı oyunların çoğu, can ve mal kaybından ötede, amacına ulaşamadı. Bu olgu, Zimbabwe'nin çoğunluğunu oluşturan Siyahların politik bilinçlerinin bir göstergesi idi.

Daha önceki sayılarımızda bahsettiğimiz antlaşma gereği, ülkedeki 230 bin kadar Beyazlara ayrılan 20 sandalyeyi, 14 Şubat'ta yapılan seçimlerde Ian Smith'in "Rodeziya Cephesi" ele geçirdi. 100 sandalyelik parlamentodan arta kalan 80 sandalyenin 57'sini Mugabe'nin ZANU(PF) partisi, 20'sini Joshua Nkomo'nun ZAPU(PF) partisi ve 3'ünü de gericici papaz Abel Muzorewa'nın UANC partisi kazandı. Seçimlere ayrı ayrı katılan Yurtsever Cephenin ZANU ve ZAPU kanatları, aynı zamanda halk kitleleri arasında güçlerini yoklamış oluyorlardı. Bu arada, ırkçı Beyazların lideri Ian Smith, seçimler arifesinde Nkomo'nun partisi ZAPU'yu desteklediğini açıkladı. Tüm çabalarına rağmen ZANU'nun lehine gelişen ortamı değiştiremedi.

Seçim sonuçlarının hemen ardından ZAPU ile birlikte hükümeti oluşturacağını açıklayan Mugabe, Yurtsever Cephe'nin pratik hayatta devamından yana olduğunu gösterdi.

Uzun yıllar silahlı mücadeleye sahne olan Zimbabwe'nin önünde bir yığın sorunların olduğu açıktır. Bu sorunlar arasında toprak reformu, göçmen sorunları, devlet mekanizmasının ırkçı unsurlardan temizlenmesi, ırkçı ordunun tasviyesi, Beyaz azınlığın elindeki sınırsız imtiyazların kaldırılması, sağlık ve eğitim sektörünün açıl olarak hizmete geçirilmesi, konut sorunlarının halledilmesi, ekonomik ve sosyal sorunların çözülmesi vb. sorunlar en önemlileridir.

Ne var ki, Mugabe'nin başta toprak reformu olmak üzere, topraksız ve yoksul halk kitlelerine daha önceleri verdiği vaatlerini tutmaması, iç açıcı değildir. Buna rağmen, Zimbabwe halkının zaferle sonuçlanan silahlı direniş hareketinin, başta ırkçı Güney Afrika azınlık yönetimi olmak üzere, gericiliğe, sömürgecilığe ve emperyalizme ağır

bir darbe vurduğu açıktır.Zimbabve halkının bu başarısı,Kürdistan halklarının anti-sömürgeci ulusal kurtuluş mücadelesince selamlanmaya layıktır.

EL SALVADOR

Son aylarda,Orta Amerika'nın az gelişmiş ülkelerinden biri olan El Salvador,yeni şiddet ve terör hareketlerine sahne oldu.El Salvador halkının faşizan baskılara ve militarizme karşı sürdürdüğü mücadeledenin yandaşlarından biri olan Papaz Romeros'un öldürülmesi, gelişen mücadeleye yeni boyutlar verdi.Nikaragua halkının zaferinden etkilenen El Salvador halkı,ABD emperyalizmine ve yerli işbirlikçilerine karşı amansız bir mücadele vermektedir.

Ülkedeki Amerikancı gerici ve sağcı guruplar,sivil-askeri cunta yönetimi tarafından himaye edilmekte ve halka karşı olmadık cinayetler işlemektedirler.Örneğin,22 Ocak günü solcu bir mitinge saldıran silahlı sağcı guruplar 22 kişinin kanına girdiler.Bu provokasyoncu tutumun amacı,solcu gurupları yıldırma,halka gözdağı vermek ve ülkenin güçlü ordusunu kışkırtmaktı.Öte yandan ülkedeki solcu guruplar,çoğu kere yabancı devletlerin elçiliklerini ve çeşitli resmi daireleri işgal edip,yüzlerce kişiyi rehin almakla seslerini dünya kamu oyuna duyurmayı yeğ bulmaktadırlar.3 Mart'ta gerçekleştirilen Milli Muhafız Alayı karargahının işgali bu tip eylemlerin biri idi.

ABD emperyalizmi,El Salvador'daki gelişmelerden oldukça endişelenmekte ve Orta Amerika'daki kalelerinden birini daha kaybetmek istememektedir.Bu nedenle,sivil-askeri cuntaya bazı yüzeysel reformlar yapmasını önermektedir.Amerikan emperyalizminden 50 milyon dolar miktarındaki yardımı alabilmek için,dikte edilen reformları uygulamak isteyen cunta,6 Mart günü 30 günlük bir sıkıyönetim ilan etti.Sıkıyönetim altında uygulanılması düşünülen toprak reformu,sadece 250.000 hektarlık bir araziye kapsamaktadır.Verimli toprakların yüzde 60'ını oluşturan bu topraklar,birkaç yüz zengin ailenin mülkiyetinden çıkarılıp topraksız köylülere dağıtılacaktı.

Reformlar solcu guruplarca "yüzeysel" görülmekte,sağcı guruplar ve ordunun bazı kesimlerince benimsenmemekte ve her türlü reformlara karşı çıkılmaktadır.Kanın gövdeyi götürdüğü El Salvador'da,bu yılın yalnız ilk iki ayında öldürülenlerin sayısı 600'ü geçmiştir.

El Salvador halkının bağımsızlık ve sosyalizm mücadelesinin,tüm engelle karşı zaferle sonuçlanacağı kesindir.

PIRSNASIYA KOVARA PALE

- Agir: Ateş
Agirdanç: Mangal
Amojgari: Ögüt, tavsiye
Amojgari lê kirin: Ögütlemek, tavsiye etmek, ögüt vermek
Bager: Fırtına
Barın: Yağmak
Bapir: Ata, dede, büyük baba
Ceng: Savaş, harp
Cewı(cemik): ikiz (insanlar için)
Çav berdan: Göz dikmek
Çavbirçî: Aç gözlü
Çavbirçiti: Aç gözlülük
Çavlider: Gözü dışarda olan
Çavlideri: Gözü dışarıda olmak
Dagirtin: Doldurmak
Dagirti: Dolu, dolgun, şişman
Dapir: Büyük anne, anne anne
Dahat: Verim, ürün, gelir, kazanç, veri
Evîn: Aşk
Evîni: Aşk, aşka ait, aşksal
Evîndar: Aşık
Evîndari: Aşık olmak
Gelkuj: Halkı kırımdan geçiren, halk düşmanı, katliamcı, soykırımçı
Gerdenazad: Egemen, serbest, hür
Gerdenxwar: Mazlum, ezilen, özgür olmayan
Gewende: Davul ve zurna çalan halk sanatkarı
Hêzên topavêj: Topçu birlikler
Hêzen sıwani: Paraşutçü birlikler
Hêjayiyên hunari: Sanat değerleri, sanatsal değerler
Ji ber kirin: Ezberlemek
Ji xwe kirin: Elbisesini çıkarmak, soyunmak
Kevnifiroş (Kevnefiroş): Eskici
Kêm: Az, eksik, noksan
Kêm: İrin
Kêmnaverok: İçeriksiz, muhtevassız, az içerikli
Lava: Yalvarma, yakarma, rica
Lava kirin: Yalvarmak, yakarmak, rica etmek
Lavakir (Lavake): Yalvarıcı, yakarıcı, yalvaran, yakaran, rica eden
Mezaxtin: Sarfetmek, harcamak, masraf
Mêrxas: Yiğit, kahraman
Mêrxasi: Yiğitlik, kahramanlık
Mêrxasbun: Yiğit olmak, kahraman olmak
Mêrxasi kirin: Yiğitlik etmek, kahramanlık etmek
Nexweş: Hasta, dertli, illetli
Nexweşi: Hastalık, dert, illet, nahoşluk
Nexweşer: Hastabakıcı
Nexweş bun: Hasta olmak
Nexweş ketin: Hastalanmak, hasta düşmek
bi nexweşi ketin: Hastalığa tutulmak, hastalığa düşmek
Nexweşi girtin: Hastalığa yakalanmak
Nexweşxane (Nexweşgeh): Hastahane
Pûte: Önem, ehemmiyet
Pûte pedan: Önem vermek, ehemmiyet vermek, önemsemek
Yezdan: Tanrı, Allah

WEŞANÊN PALE

Dîwana CEGERXWÎN

Dîwana helbestvanê bi nav û deng Cegerxwîn ya didwan SEWRA AZADÎ hat weşandin. 224 rûpel, biha 10.- DM

Dêmenên KURDISTANÊ

8 lib dêmenên Kurdistanê, bi reş û spî û cûrbecûr hatin weşandin. Liba wan bi 1.- DM e.

STRANÊN REWANÊ

Stran û meqamên govendê yên Kurdên Sovyetistanê. 3 cûre, liba kasêtan bi 7,5 DM an e.

XWEŞXWAN Û STRANÊN SOREŞÎN

Stran û xweşxwanên kurdi yên soreşîn ji hevalê hunermend DILGEŞ, kasê, biha 7,5 DM

XWEŞXWAN Û STRANÊN SOREŞÎN

Stran û xweşxwanên kurdi yên soreşîn ji hevalê hunermend DILGEŞ, kasêta didwan, biha 10:DM

PALE YAYINLARI

CEGERXWÎN'IN ŞIIRLERİ

Ünlü Kürt şairi Cegerxwîn'in şiirlerini içeren SEWRA AZADÎ (Özgürlük Devrimi) adlı divanı yayınlandı. 224 sayfa, fiyatı 10.- DM

KURDISTAN'DAN MANZARALAR

Siyah-beyaz olarak basılan 8 çeşit kartpostal, tanesi 1.- DM

KÜRTÇE TÜRKÜLER

Sovyetler Birliği'nde yaşayan Kürtlerin müziği, 3 kaset, tanesi 7,5 DM

DEVİRİMCİ MARŞLAR VE KÜRT HALK TÜRKÜLERİ

Kürt ozanı DILGEŞ'ten devrimci marşlar ve Kürt halk türküleri, kaset, fiyatı 7,5 DM

DEVİRİMCİ MARŞLAR VE KÜRT HALK TÜRKÜLERİ

Kürt ozanı DILGEŞ'ten devrimci marşlar ve Kürt halk türküleri, ikinci kaset, fiyatı 10:-DM

PALE, li benda alîkariya te ya bi her rengî ye. Pişt a xebat û têkoşîna wê bigre û xwe jê dîr mexe!

postgirokonto . 431 60 94.4

PALE'nin mücadelesini destekle ve çalışmalarına yardımcı ol. PALE'ye her türlü yardımını esirgeme!

www.arsivakurdi.org